

อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - 3

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3
ตำบลแม่หละ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก

Aksornsilpa: Creative Music and Arts Camp #1-3

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมารี
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1-3

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3

ตำบลแม่หละ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก

AKSORNSILPA : Creative Music and Arts Camp #1-3

ที่ปรึกษา

คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์

ประพจน์ อัครวิรุฬหการ

ดำรงค์ อุดลยฤทธิกุล

ยุพิน โภคฐิติยกุล

สุรเดช โชติอุดมพันธ์

ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์

คมสัน ดิลกคุณานันท์

อโณทัย นิติพน

บรรณาธิการ

ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ

ภาพประกอบ

ธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์ และคณะ

เว็บไซต์

พงศธร ศรีวิเศษ

สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

2010 ซ. อรุณอมรินทร์ 36 แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ฯ 10700

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2447-8597

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

ต. คลองหนึ่ง อ. คลองหนึ่ง จ. ปทุมธานี 12121

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2696-5674

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ฯ 10330

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2215-3555

สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา
PRINCESS GALYANI VADHANA INSTITUTE OF MUSIC

ศุภพร สุวรรณภักดี, และคณะ.
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1-3
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3
ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
AKSORN SILPA : Creative Music and Arts Camp #1-3

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ เป็นค่ายอาสาพัฒนาทางด้านการจัดกิจกรรมดนตรีและศิลปะ สร้างสรรค์แบบผู้คนในชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนบ้านแม่ ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์แก่นิสิต นักศึกษาในการทำงานเป็นอาสาสมัคร ซึ่งนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมค่ายอาสาดนตรี ศิลปะ และภาษา

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้รับทุนสนับสนุนหลักจากมูลนิธิมหาจักรีสิรินธร เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

Aksornsilpa Music and Arts Camp was designed to develop the ideals and skills of university students. Our team and students camped and worked on-site at Mae Ok Hu village, Mae La, Tha Song Yang District, Tak Province, Thailand to conduct a theatre play project between the local school students and the university students. Such initiatives help inject a new dynamic spirit within the local arts activities. This project establishes a framework of good practice in music and arts workshops which can serve as an example for future projects.

Aksornsilpa Music and Arts Camp is continuously funded by Maha Chakri Sirindhorn Foundation and other participating universities.

สารบัญ

บทนำ	11
คำนิยม	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬห์การ	12
ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดโครงการ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ”	
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์	
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์	14
อธิการบดีสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา	
ที่ปรึกษาโครงการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง	
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดุลยฤทธิ์กุล	15
คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง	
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคฐิติยุกต์	16
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง	
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์	17
คณบดี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์	18
คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
อาจารย์ ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์	20
คณบดีสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา	

ปีที่ 1

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 1	22
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคฐิติยุกต์	
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง : ดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์แบบผู้คนมีส่วนร่วม	26
อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	
ปรากฏการณ์ “จับมือมัน”	29
พงษ์เทพ จิตดวงเปรม	

ห้องสมุด และกิจกรรม เสริมสร้างความตระหนักรู้ คุณค่าของหนังสือ นางสาวธนิดา เลขะวัฒนะ	32
กิจกรรมหุ่นยนต์รีไซเคิลและพรางแห่งการเรียนรู้ นางสาวอชิรญาณ์ โอฬารพัฒนะชัย	34
เล่าเรื่องราวผ่านสำเนียงดนตรี นายธนัฐสิทธิ์ พรรณรายณ์ และนางสาวเบญจมาศ ไม่เกตุ	36
การนำเสนอผลงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์	42
วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ Music for Society Ensemble : Tak Province	44
รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1	46
คณะทำงาน	47
กองบรรณาธิการ	48

ปีที่ 2

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 กิจกรรมดนตรีและศิลปะ แบบ (คน) มีส่วนร่วม สู่ความเข้าใจ (คน) ในชุมชน ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	52
เรื่อง (เก่า) เล่าใหม่	53
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1 ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม	54
รับเสด็จฯ เปิดอาคารอเนกประสงค์	59
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2: คน ชุมชน ส่งต่อวัฒนธรรมพื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่	60
แนวคิดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 มโนทัศน์ความเป็นจิตอาสา	61
ก่อนออกเดินทาง	63
ออกเดินทาง เส้นทางแห่งการเรียนรู้และเข้าใจ (ชุมชน)	64

เรื่องเล่าเคล้าเสียงฝน: ศึกษาวัฒนธรรมชุมชน หมู่บ้านแม่ออกฮู ด.แม่หละ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก ชาญณรงค์ เฮงอรุณประสาร, เขตสิน จูจันทร์, ฉมา มาศ แก้วบัวดี	68
“เยอ แอ นา” (ฉันรักเธอ): เรื่องราวสู่ละครชุมชน เบญจมาศ ไม่เกิด, ธรณ์ ทักษิณวราร, นรากร ปัญญาวรรุณ	76
โหมโรงระยิบระยับ ABC บทเพลงคันทู Twinkle Twinkle Little Star พรชนิตร์ มณีวรรณ	82
“ABC” ประสบการณ์ครั้งแรกของชีวิตอาสา ชนิกานต์ ตาแก้ว	84
โหมโรงระยิบระยับสู่ความประทับใจ มานิกา คำแก้ว	86
Danny Boy กำลังใจแด่ครูตำรวจตระเวนชายแดน ภัทรฉัตร ทองมา	90
Showcase: การนำเสนอผลงานค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2 รวิภาส เจริญวิวัฒน์ชัย, พีรพรรณ โกมุท, ณัฐธนาวุฒิ สุขดี, อชิตะ ชยาสิริตันกร, ณัฐดนัย หวังวิวัฒนา	94
วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ #2 Music for Society Ensemble กรวิชัย อนุตการุณ	98
ปรากฏการณ์จับมือมัน #2: แตกต่างแต่ตรงตรง พงษ์เทพ จิตดวงเปรม	102
บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ศักดิ์ระพี รักตประจิต, ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	108

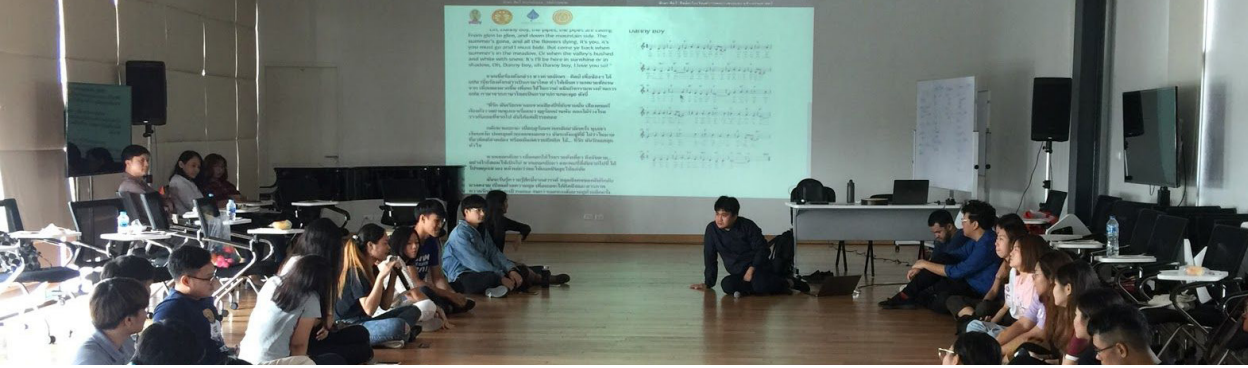
เอกสารอ้างอิง	113
รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ	115
รายชื่อคณะกรรมการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2	116
ประมวลภาพกิจกรรม	118

ปีที่ 3

การพัฒนาแนวคิดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ภาษา ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม <i>ศุภพร สุวรรณภักดี</i>	134
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 3 <i>พรทิพย์ เฉิดฉินนภา</i>	144
ค่ายศิลป์ ไม่ใช่ ค่ายสร้าง : บทสังเกตจากพื้นที่ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 <i>ศรพงษ์ สุดประเสริฐ</i>	148
มายาคติจากบทเพลงรักพื้นบ้าน ถักทอซับซ้อน สู่นิทานความรัก <i>ฉมามาส แก้วบัวดี, ญัฐธนาวุฒิ สุขดี, ฐิตาภรณ์ บุญอุ้มชู, ภาวิดาญาน์ ใจอ่อนนุ่ม</i>	158
เดหน่าบรรเลง บทเพลง ชุมชน รังสรรค์ ตราตรึง <i>มานิกา คำแก้ว, ณณกร ถาวรประชา, ธรณ์ ทักษิณวราราม</i>	166
การบริหารกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 <i>เบญจมาศ ไม่เกตุ, จิรายุส เกลือโป้</i>	172
ว่าด้วยครว: การให้การสนับสนุนทางด้านสวัสดิการ <i>พีรยา คชเสถียร</i>	178

สารบัญ

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง #3	180
Music for Society Ensemble	
<i>กรวิชญ์ อนุตการุณ, กฤตยา หล่อปียานนท์</i>	
ปรากฏการณ์ “จับมือมัน” เรียนรู้เขา เขาเรียนรู้เรา	184
<i>พงษ์เทพ จิตดวงเปรม</i>	
บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	188
<i>ศักดิ์ระพี รักตประจิต</i>	
บรรณานุกรม	193
รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์	208
รายชื่อคณะทำงานค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	209

บทนำ

กิจกรรมค่ายอักษร-ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้ดำเนินการสามปีติดต่อกันมา แสดงให้เห็นแนวปฏิบัติ (practice) ในรูปแบบของการบูรณาการความรู้ ของนิสิตนักศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ภาษา เทคโนโลยี และดนตรี โดยการใช้ทักษะเอกที่เป็นความเฉพาะเจาะจงนี้ นำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย ได้แก่ ชุมชนและกลุ่มอาสาสมัครที่มีความชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การสร้างความเข้าใจที่เป็นภาพชัดมากยิ่งขึ้น ในการรวมเล่ม สามปีของการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร-ศิลป์ เพื่อน้องฯ นี้ เป็นกระบวนการ ในการคลี่คลายและการพัฒนากิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ประชาสังคม ในแต่ละปีอย่างชัดเจนผ่านกระบวนการวิธีการดำเนินการที่เป็นระบบตั้งแต่ปีที่หนึ่ง ถึงปีที่สามของวิธีการดำเนินกิจกรรม

การพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วม เป็นหัวใจสำคัญในการ ดำเนินกิจกรรม จากการเรียนรู้ร่วมกันไปจนถึงปลายทางที่หวังไว้ในแต่ละปี ของการดำเนินกิจกรรม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้จะทำให้สังคมมีความเข้าใจ ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังของคนรุ่นใหม่ที่เกิดจากมิตรภาพ ในพื้นที่ของการดำเนินกิจกรรม เมื่อมีคำถาม ก็ต้องหาคำตอบ เมื่อมีความฝัน ทำให้เรามีความหวัง ที่จะทำให้สังคมได้เติมเต็มแก่กันและกัน จากนักศึกษามาถึง เยาวชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนรู้กับพี่ ๆ นิสิตนักศึกษา เกิดการส่งต่อความรู้ ที่ยังคงไว้ซึ่งสาระสำคัญเดิมในบริบทของวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนในชุมชน

เชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับความรู้และสามารถเข้าใจจุดมุ่งหมาย ของการดำเนินกิจกรรม โดยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากท่านได้นำความรู้ จากแนวปฏิบัตินี้ไปปรับใช้หรือประยุกต์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาสังคมได้ ในทางใดทางหนึ่งแล้วนั้น นับเป็นคุณูปการต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด

ศุภพร สุวรรณภักดี
บรรณาธิการ

ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดโครงการ

“อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ”

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์

சுரு. சுவ

ក្រៅពីនេះ គេបានបង្កើតប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានទឹក
 របស់រដ្ឋ ដើម្បីធានាបាននូវការប្រើប្រាស់ទឹកឱ្យបាន
 ត្រឹមត្រូវ និងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ទឹក
 ក្នុងសេវាផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត។ ក្រៅពីនេះ គេបានបង្កើត
 ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានទឹក ដើម្បីធានាបាននូវការប្រើប្រាស់
 ទឹកឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ទឹក
 ក្នុងសេវាផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត។

[illegible]

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงจวงจันทร์ พนัสนิธิศาสตร์

อธิการบดีสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา
ที่ปรึกษาโครงการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ความรับผิดชอบที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตคือการสร้างความตระหนักรู้ให้กับนิสิตนักศึกษาในด้านชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองของโลก โลกในปัจจุบันหมุนเร็วยอมทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้รอบด้านนอกเหนือจากทักษะความชำนาญเฉพาะตัวโดยการสร้างบริบทแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนให้นักนิสิตนักศึกษาเพื่อการเปิดมุมมองชีวิตในมิติที่กว้างมากขึ้น

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ดำเนินการมาเป็นปีที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรม แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางความคิดของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาของอาสาศัมครที่เข้าร่วมอันทำให้ชุมชนและสังคมมีความน่าอยู่ยิ่งขึ้นผ่านทักษะวิชาชีพที่ถนัดพัฒนาไปสู่การแบ่งปันความสุขจากการทำงานมีส่วนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน และโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ครูขอแสดงความยินดีที่กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ได้ดำเนินการลุล่วงและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนเป้าหมาย ขอชื่นชมและให้กำลังใจจากการที่ได้ทำงานหนักเพื่อประชาสังคม

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรง อุดุลยฤทธิกุล

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

ขอแสดงความยินดีกับความสำเร็จในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬารธรรมศาสตร์ 3 เป็นความร่วมมือระหว่าง 4 สถาบัน คือ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยมุ่งหมายให้นักศึกษาทั้ง 4 สถาบันได้มีโอกาสมาเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งเป็นการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาและที่สำคัญนักศึกษาได้เรียนรู้ “การให้” กับผู้ที่มีโอกาสน้อยกว่าในสังคมของเรา ผมได้เฝ้ามองการจัดค่ายมาตลอดทั้ง 3 ปี และเห็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นโดยลำดับ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าค่ายนี้จะก่อประโยชน์ในการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีจิตสาธารณะ และออกไปสร้างประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมค่าย และขอบพระคุณคณาจารย์ทั้งสี่สถาบัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้การสนับสนุนและทำให้การจัดค่ายประสบผลสำเร็จ และที่สำคัญขอขอบพระคุณคณะกรรมการอักษร - ศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและทำให้การดำเนินการค่ายทั้ง 3 ครั้งเกิดขึ้นได้และประสบผลสำเร็จ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นโดยลำดับ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ยุพิน ไก่ขี้ติดยุกต์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ศึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง

เสียงเพลง “จับมือมัน” ซึ่งเป็นเพลงประจำค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ดังกระหึ่มอีกครั้ง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ระหว่างวันที่ 23-27 ตุลาคม 2562 ในป็นนับเป็นปีที่ 3 ของการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องและเป็นการ “จับมือมัน” ของ 4 สถาบันการศึกษาคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการ “จับมือมัน” ของสมาชิกค่ายปัจจุบันและอดีตสมาชิกค่ายรุ่นที่ 1 และ 2

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ภายใต้อชื้อ “Aksornsilpa: Creative Music and Arts Camp Programme III” มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อยอดและพัฒนาสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้านภาษา ศิลปะ และดนตรีจากกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 (เดือนตุลาคม 2561) โดยสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชน โรงเรียน และสมาชิกค่าย 4 สถาบันผ่านวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้มั่นคงยั่งยืนสืบไป

ขอแสดงความยินดีกับความสำเร็จที่ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเราจะ “จับมือมัน” เพื่อสร้างค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ให้เป็นปึกแผ่นยิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต

ด้วยรักและผูกพัน

คำนิยม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ไซติอุดมพันธ์ คณบดี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์” ในปีนี้นับว่าเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จอีกครั้งอย่างยิ่ง เมื่อนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้มีโอกาสพบปะ เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่าง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมากสำหรับนิสิตนักศึกษาในยุคปัจจุบันที่มักใส่ใจเรื่องราวของตนเองเป็นหลัก การเข้าร่วมค่ายโครงการ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” จึงเป็นการเปิดประตูให้นิสิตนักศึกษาได้ขยายกรอบโลกทัศน์ และเห็นถึงมิติที่แตกต่างหลากหลายของสังคมไทย และเป็นการสร้างสำนึกจิตสาธารณะผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มอย่างสร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรมแก่สังคม

กิจกรรมโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากมูลนิธิมหาจักรีสิรินธร เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้าร่วม ในปีนี้ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ส่งนิสิตเข้าร่วมในโครงการนี้อย่างแข็งขันและร่วมกิจกรรมต่างๆ อาทิ การจัดกิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ โดยการสอนร้องเพลงให้แก่้องนักเรียน การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันและอาหารว่างแก่นักเรียนในโรงเรียน และการลงชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยเรียนเพลงพื้นถิ่นและสัมภาษณ์คนในชุมชนเพื่อศึกษาวิถีชีวิต

กิจกรรมทั้งหมดสำเร็จได้ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ นิสิตนักศึกษา บุคลากร และคนในชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้กันและกัน นอกจากจะเป็นการสร้างจิตสาธารณะแล้วยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าการทำงานอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและมีความสามัคคียอมก่อให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งนับเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้โครงการเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อการพัฒนาชุมชน

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์

คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ก่อนที่จะผมจะได้ไปร่วมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นปีที่สามแล้วในปี พ.ศ. 2562 นี้ ผมได้ยินเรื่องราวต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับค่ายนี้ในฐานะที่อยู่ในทีมบริหารของท่านอดีตกณบดีคณะศิลปศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดุลยฤทธิกุล ที่ได้ให้การสนับสนุนและเดินทางไปเยี่ยมค่ายด้วยตัวเองในสองปีแรก ได้ยินเรื่องราวและความประทับใจจากคำบอกเล่าของอาจารย์ ดร. วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข ผู้ที่ล่องลับไปแล้วและเป็นผู้ร่วมบุกเบิกค่ายนี้รวมถึงการสร้างอาคารอเนกประสงค์สำหรับผู้ไปร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน ภาพของค่ายที่ผมมีก่อนหน้านี้คือค่ายที่ร้องเพลงเพราะและวิสวย แต่เมื่อผมได้มีโอกาสไปสัมผัสและเยี่ยมค่ายจริงๆเป็นครั้งแรกและไปในฐานะคณบดีด้วย ผมจึงรู้จัก "ค่ายในตำนาน" นี้จริง ๆ สักที ผมจึงกล้าพูดได้อย่างเต็มที่ว่าค่ายอักษร - ศิลป์ นี้เป็นค่ายที่มีความพิเศษจริง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่เป็นค่ายที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาจากหลายสถาบันซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและทำได้อย่างต่อเนื่องโดยง่าย เป็นค่ายที่มีการทำงานเป็นระบบ มีการเตรียมตัวอย่างดี มีการทำ workshop แก่ชาวค่ายเพื่อให้ได้งานที่ตรงตามความคาดหวังและมีปัญหาน้อยที่สุดเมื่อไปเริ่มทำงานที่หน้างาน

เมื่อได้รู้จักค่ายนี้มากขึ้น ผมคิดว่าค่ายนี้เป็นค่ายที่มีชีวิต มีการเติบโต มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างเป็นระบบจนทำให้ค่ายในปีที่สามนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทั้งด้านเนื้อหาสาระและรูปแบบกิจกรรม และดูเป็นค่ายที่มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นเมื่อทางอาจารย์เปิดโอกาสให้น้อง ๆ นักศึกษาได้มีบทบาทมากขึ้นในการเตรียมค่ายและการนำกิจกรรมแก่น้อง ๆ ที่โรงเรียนและการลงเก็บข้อมูลกับชุมชน และเมื่อได้ไปเยี่ยมค่ายแล้วก็ยิ่งมีความประทับใจในความทุ่มเทเสียสละในการนำกิจกรรมของ อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดีและทีมงานที่เข้มแข็งจากสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนาและอาจารย์จากสถาบันเครือข่ายที่มาร่วมงานกัน ได้เห็นการทำงานร่วมกันอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยของนักศึกษาจากต่างสถาบันซึ่งแม้จะมีปัญหาหรือความไม่เข้าใจกันบ้างและทุกคนก็ทำงานของตนอย่างเต็มที่และสุดท้ายทุกอย่างก็สำเร็จตามที่วางแผนไว้ประทับใจคุณครูใหญ่และทุก ๆ คนที่โรงเรียนที่ดูแลพวกเราเป็นอย่างดี รวมถึงเด็ก ๆ ที่โรงเรียนและจากชุมชนที่ตั้งใจและตั้งหน้าตั้งตารอมาร่วมกิจกรรมที่เราจัด และแน่นอน ค่ายนี้มีความพิเศษตรงที่มีการใช้เสียงเพลง ดนตรี และการแสดงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเรากับชุมชน ซึ่งต่างจากค่ายอื่นที่เราคิดว่าเราเป็นผู้ไปให้ เป็นผู้ไปสอนเท่านั้น

ในนามของชาวศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมจึงขอแสดงความยินดีและชื่นชมต่อความสำเร็จของค่ายในปีนี้ และหวังว่าจะได้มีโอกาสไปร่วมและเห็นความเติบโตของค่ายนี้ต่อไปอีกนานแสนนาน

คำนิยม

อาจารย์ ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

คณบดีสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 เป็นตัวอย่างอันดีของความร่วมมือระหว่างบุคคลหลายกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาส่งเสริม พัฒนา ต่อยอด และทำนุบำรุงรักษาชุมชน สังคม และวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ผ่านการร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์แก่น้อง ๆ และชุมชนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 โดยที่กิจกรรมและการแสดงต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการเก็บเกี่ยวและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างชุมชนและนักศึกษาของทั้งสี่สถาบัน ซึ่งได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อการเสริมสร้างทักษะที่เหมาะสม

ในช่วงระยะเวลาเพียงแค่ 4 วัน ที่ถึงแม้จะเป็นเวลาอันสั้น แต่กิจกรรมที่เกิดขึ้นก็ได้แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยที่ไม่มีองค์ความรู้ใดที่เหนือกว่าใคร แต่สิ่งที่สำคัญอยู่ที่จะประยุกต์อย่างไรให้มีความเหมาะสม มีความรู้อย่างเท่าทัน เพื่อที่จะได้รักษาและพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปได้

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความร่วมมือร่วมใจของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การดำเนินการปีที่ 3 ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี และหวังว่ากิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็นในการที่จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของตนเองได้ต่อไป

ปีที่
1

ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 1

รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคจิตติยุกต์

รองคณบดีฝ่ายการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“...คำขวัญอาสาเพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ของนิสิตและนักศึกษา
ในการร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการศึกษาของนักเรียน...”

สืบเนื่องจากการจัดสร้างอาคารอเนกประสงค์ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” ได้เสร็จสมบูรณ์ และพร้อมใช้งาน คณะกรรมการของสี่สถาบันการศึกษาได้ร่วมกันจัดค่ายจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ของนิสิตและนักศึกษาในการร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการศึกษาของนักเรียนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่ออกภู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก แต่เนื่องจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ จึงเหลือเพียงสามสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ในระหว่างวันที่ 9 - 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

กิจกรรมที่ทางค่ายอักษร - ศิลป์ ได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

การจัดห้องสมุด จัดหาหนังสือและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน การจำแนกหมวดหมู่ของประเภทหนังสือโดยใช้แถบสีแทนระบบการจัดหนังสือแบบสากล เพราะเด็กนักเรียนสามารถจดจำและเข้าใจระบบได้ง่าย นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะของนักเรียนภายใต้หัวข้อ “หนังสือร้องไห้” เพื่อให้นักเรียนจินตนาการหาว่าหนังสือถูกทำลายแล้วหนังสือที่มีชีวิตจิตใจจะรู้สึกอย่างไร

การปรับปรุงห้องเรียนชั้นอนุบาลเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยการทาสีผนังห้อง และวาดภาพสัตว์นานาชนิดภายในวงกลมที่แทนโลกใบนี้ การเขียนตัวพยัญชนะภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และสเกลเพื่อใช้วัดความสูงของนักเรียน อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้นักเรียนประดิษฐ์หุ่นยนต์จากวัสดุเหลือใช้ การทำลิ้นชักเก็บน้ำให้มีอายุการใช้งานได้ยาวนานขึ้น

การจัดกิจกรรมดนตรีสร้างสรรค์เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเรียนรู้เรื่องต่างๆ เช่น การรักษาสุขอนามัยพื้นฐานก่อนการรับประทานอาหาร โดยผ่านบทเพลง “ล้างมือ” การปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนรักการอ่านและไม่ทำลายหนังสือ ผ่านบทเพลง “หนังสือ” นอกจากนั้นนักเรียนได้ช่วยกันประพันธ์เพลงขึ้นอีก 5 บทเพลง เนื้อหาของบทเพลงสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ กิจกรรมและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชนเผ่าปกากะญอ โดยนักศึกษาร่วมคิดทำนองและเนื้อร้องภาษาไทย ส่วนนักเรียนช่วยแปลคำร้องเป็นภาษาถิ่น ในคำคืนสุดท้ายของการจัดกิจกรรมค่าย มีการฉายวีดิทัศน์ประมวลภาพการดำเนินกิจกรรม และการแสดงผลงานให้ครูใหญ่ ครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับชม และรับฟัง

การจัดกิจกรรมครั้งนี้เห็นว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของนักเรียนในดินแดนที่ห่างไกลติดชายแดน นักเรียนได้ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมตลอดสามวันทั้งๆ ที่เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ นอกจากนั้นยังสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่เข้มแข็ง และยังย่นระยะห่างโรงเรียนกับชุมชน อีกทั้งยังเสริมสร้างความรักและสามัคคีของคนในชาติ

ขอขอบคุณ ดาบตรี บรรดล เมืองมูล ครูใหญ่ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดกิจกรรม และมอบหมายให้ครูของโรงเรียนอำนวยความสะดวกให้แก่คณะดำเนินงาน

ขอบคุณชาวกายทุกท่านที่ทำให้กิจกรรมครั้งนี้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

*“การจัดกิจกรรมครั้งนี้เห็นว่าประสบ ความสำเร็จอย่างยิ่ง
บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต
และการศึกษาของนักเรียนในดินแดนที่ห่างไกลติดชายแดน...”*

ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง: ดนตรีและศิลปะ สร้างสรรค์แบบผู้คนมีส่วนร่วม

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

ครั้งแรกที่ได้ฟังนิสิตนักศึกษาจากค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง หรือในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ผ่านความรู้และความถนัดจากวิชาชีพที่พวกเขากำลังศึกษาอยู่นั้น ผู้เขียนในฐานะกระบวนการได้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ภายใต้กรอบความคิดการมีส่วนร่วมของผู้คน ชุมชน และสังคมที่นิสิตนักศึกษาร่วมกันสร้างขึ้น นำไปสู่การค้นหาลักษณะคำตอบที่เต็มไปด้วย “คุณค่า” และ “ความหมาย” จากการจัดวางองค์ประกอบของกิจกรรมโดยสร้างความสัมพันธ์ และกลไกทางความคิดที่มีความลึกซึ้ง

จากแนวคิดหลักของการดำเนินกิจกรรมค่าย ในครั้งนี้คือการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้คน ชุมชน และสังคม ซึ่งถูกกล่าวถึงก่อนที่นิสิตนักศึกษาจะลงมือดำเนินกิจกรรมในพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ ดังนั้นในการวางรูปแบบของกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดูแลให้กิจกรรมและกระบวนการอยู่ใต้กรอบความคิด รวมถึงกระบวนการต้องทำให้นิสิตนักศึกษาไม่รู้สึกประหม่าหรือเสียความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมภายในค่าย มุ่งสู่ความต้องการของชุมชน โดยใช้เสียงดนตรีในการดำเนินกิจกรรม เป็นสะพานเชื่อมต่อ (transition) ในการพัฒนาความคิดของนักเรียนตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม

การปรับแผนงานในแต่ละวันที่นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกันหรือเพื่อหาทางออก โดยปรับแผนการดำเนินกิจกรรมค่ายในวันถัดไป ที่นิสิตนักศึกษาพบข้อดีและข้อเสีย นำไปสู่การแก้ไข และปรับปรุงในการดำเนินกิจกรรมตลอดวันที่ผ่านมา บางประเด็นสามารถสรุปจบได้อย่างง่ายดาย บางประเด็นจำเป็นต้องนำไปสู่การลงคะแนนความเห็น ซึ่งอาจจะถูกใจใครบ้าง ไม่ถูกใจใครบ้าง แต่ทุกคนรู้จักยอมรับความคิดเห็นส่วนมาก อีกทั้งยังต้องแน่ใจว่าการดำเนินกิจกรรมยังคงอยู่ภายใต้กรอบความคิดของการให้ผู้คน ชุมชน และสังคมมีส่วนร่วมซึ่งเป็นสาระสำคัญของการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพที่ดีขึ้นในวันรุ่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

นิสิตนักศึกษายังได้เปิดพื้นที่ให้น้องๆ นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการแสดง ณ อาคารอักษร - ศิลป์ ในค่ำคืนวันสุดท้ายก่อนที่ค่ายจะจบลง นิสิตนักศึกษา ได้มีผู้ปกครองนักเรียน และชาวบ้านในชุมชนได้มีโอกาสได้ชื่นชมการนำเสนอผลงานจากการทำกิจกรรมของพี่ๆ นิสิตนักศึกษา และนักเรียนตลอดระยะเวลาสามวันที่ค่ายอักษร - ศิลป์ได้ดำเนินขึ้นนี้ โดยได้ผลการตอบรับจากจำนวนผู้ชมที่เกินความคาดหมายกว่าสองร้อยคน อีกทั้งเสียงหัวเราะและเสียงปรบมือที่เป็นกำลังใจให้กับนิสิตนักศึกษาและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นการทบทวนกรอบความคิดของการดำเนินกิจกรรมค่าย ให้กับนิสิตนักศึกษาอีกครั้งหนึ่ง และทำให้พวกเขาได้เข้าใจกระบวนการทำงานมากขึ้น

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในครั้งนี้จัดเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ทางด้านดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม และแสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาสามารถสร้างมากกว่างานศิลปะโดยผนวกแนวคิดของการมีจิตอาสา ด้วยเหตุผล และมุมมองความคิดในเชิงคุณค่า นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะรักคนอื่นด้วยมิใช่แค่รักตนเอง จากการอาศัยศิลปะในการจัดการ กลวิธีในการตั้งคำถามพร้อมกันกับการแสวงหาคำตอบภายใต้คุณค่าจากการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งกระตุ้นให้ผู้คนที่เข้าร่วมได้เข้าใจดนตรีและศิลปะอย่างเป็นขั้นตอน ผนวกกับการมีความยืดหยุ่นบนพื้นฐานความคิดเพื่อปรับให้เหมาะสมในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ที่ต้องอาศัยการรับรู้ทั้งกระบวนการการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ส่งผลทำให้นิสิตนักศึกษามีความเข้าใจการทำงานในรูปแบบของการบูรณาการแนวคิดทางดนตรีและศิลปะกับสังคมได้

จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นภาพสะท้อนอีกมุมหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าไม่เพียงแค่ชุมชนเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ นิสิตนักศึกษาเองได้เรียนรู้ชุมชนและพัฒนาความคิดจากสิ่งเล็กๆ ที่พวกเขาเหล่านั้นได้สร้างขึ้นในจิตใจให้แก่ผู้คนในชุมชน อีกทั้งการมีมุมมองวิสัยทัศน์ในการทำงานค่ายอาสาในมิติใหม่ๆ ที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาในฐานะผู้สร้างงานกับผู้คนในชุมชน จนเกิดเป็นการปฏิสัมพันธ์กันทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน

ปรากฏการณ์ “จับมือมั่น”

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม

นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

*" เกาจับมือมัน ร่วมสร้างฝันวันข้างหน้า
 นวมรวมดวงใจ เป็นหนึ่งเดียวกัน "*

บทเพลงจับมือมันยังคงตราตรึงอยู่ในหัวใจของผมที่เดินทางมาเป็นคณะทำงานจากสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ขณะเดียวกันผมซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความสนใจที่จะเรียนรู้หลายสิ่งจากค่ายในครั้งนี้ ทั้งประเด็นความร่วมมือในการจัดทำค่ายร่วมกันระหว่างหลากหลายมหาวิทยาลัยซึ่งต้องผ่านกระบวนการพูดคุย วางแผน และประเด็นการตัดสินใจร่วมกันทั้งในส่วนของนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือกระบวนการกิจกรรมทางดนตรีและศิลปะที่มีส่วนอย่างยิ่งในการเข้าถึงหัวใจของเด็กนักเรียนในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาทำกิจกรรมค่ายเพียงสามวัน

การดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่ง จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วยความสนใจในวิถีการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้มองเห็นถึงการแบ่งหน้าที่ของแต่ละส่วนที่นักศึกษาและคณาจารย์ได้มีส่วนร่วม การจับคู่มือหรือบัดดี้ของนิสิตนักศึกษาต่างสถาบันเพื่อให้ดูแลซึ่งกันและกันตลอดการดำเนินกิจกรรมค่าย อาหารแสนอร่อยทุกมื้อจากคณาจารย์ และพี่ๆ ทีมสวัสดิการ อีกทั้งสถานที่ถูกเตรียมไว้อย่างดีโดยครูใหญ่ของโรงเรียน รวมทั้งการช่วยเหลือเป็นอันดีจากคุณครูของโรงเรียนที่ส่งเสริมให้กิจกรรมเชิงคุณค่าส่งต่อไปยังเด็กๆ ได้อย่างเต็มที่จนสามารถเรียกได้ว่าทุกฝ่ายมีความรู้สึกเป็นหนึ่งอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งทำให้ทุกคนเกิดความประทับใจร่วมกัน

นอกจากนี้กิจกรรมค่าย ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีชีวิตร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แม้จะมีความคิดที่แตกต่างกันแต่ยังสามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ เพื่อมอบสิ่งที่ดีมีคุณค่าและเป็นพลังขับเคลื่อนการใช้ชีวิตให้ส่งผ่านไปยังเยาวชนได้อย่างเต็มที่ราวกับการ "จับมือมัน" จากผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายไปสู่เยาวชน

“พลังของดนตรีและศิลปะก้าวข้ามสิ่งกีดขวางรวมพลคนที่แยกผู้คนออกจากกัน”

โรเบิร์ต จีเกอร์

ในวันแรกที่ค่ายอักษร - ศิลป์ ดำเนินกิจกรรม เด็กๆ พุดคุยกันอย่างสนุกสนาน พวกเขามักจะพูดภาษาปากเกาะอยู่กับเพื่อน และพยายามพูดภาษาไทยกับพวกเรา พร้อมกับใบหน้าที่สดใสและเต็มไปด้วยรอยยิ้ม เด็กๆ แต่งชุดพื้นเมือง บ้างใส่เสื้อยืดและกางเกงขาสั้น วิ่งเล่นตามประสาเด็กๆ ส่วนใหญ่เด็กๆ เดินเข้ามาเรียนหนังสือ บางคนเดินมาหลายกิโล ผ่านป่าเขา เล่นเกมจับปู จับปลา จับสัตว์กันตามประสา

ก่อนเริ่มดำเนินกิจกรรม เด็กๆ มีความตื่นเต้นว่าอะไรจะเกิดขึ้น และคนนอกวัฒนธรรมเหล่านี้ที่เขามานั้นเป็นใครกัน โดยในช่วงแรกการสอนร้องเพลงต้องคอยอธิบายว่ารอให้พี่ร้องก่อน แล้วน้องจึงร้องตาม ผ่านการสื่อสารจากการใช้จังหวะของดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย และการขานตอบอยู่ตลอดเวลา การทำกิจกรรมดำเนินไปจนถึงวันสุดท้าย ทุกคนเริ่มตอบสนองกับกลวิธีการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ และสามารถทำได้อย่างเป็นธรรมชาติไม่จำเป็นต้องพูด รวมถึงผลงานการประพันธ์เพลงโดยน้องๆ นักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของการนำเสนอผลงานในค่ำคืนสุดท้ายก่อนที่จะจากกัน ท่วงท่าและเพลงของเด็กๆ ที่ถูกช่วยกันขัดเกลามาโดยพี่กลุ่ม การฝึกซ้อมอย่างหนักพร้อมการเต้นประกอบจังหวะ ทำให้ทุกคนเรียนรู้และซึมซับในเรื่องของคุณค่าทางวัฒนธรรมพื้นถิ่น สถานที่สำหรับการแสดงที่พี่ๆ นิสิตนักศึกษาได้จัดการปรับปรุงไว้อย่างสวยงาม อีกทั้งเด็กๆ แสดงให้เห็นถึงการกล้าแสดงออกในการแสดงบทเพลงที่ได้ช่วยกันประพันธ์ขึ้น และผลงานศิลปะที่พวกเขาได้ทำขึ้นต่อหน้าผู้ชมที่เป็นคุณครู เพื่อนนักเรียน และชาวบ้านในบริเวณนั้นจนกระทั่งนำไปสู่การแสดงในช่วงสุดท้าย

พวกเราได้ร่วมกันร้องเพลงจับมือมันกันอีกหลายรอบ ภาพบรรยากาศที่ซาบซึ้งใจได้ตราตรึงอยู่ในใจเด็กนักเรียนเหล่านั้นรวมถึงนิสิตนักศึกษาที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม จนบางคนถึงกล่าวว่ายังไม่อยากกลับบ้าน พร้อมกับถ่ายภาพความประทับใจกันแบบยืนน้ำตาซึม

สามวันที่แปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ในความสัมพันธ์กันทางสังคมระหว่างผู้ดำเนินกิจกรรมและเยาวชนในบริเวณพื้นที่ การดำเนินกิจกรรมค่ายมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นเพื่อนที่ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยมุ่งให้สำเร็จดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สุดท้ายข้าพเจ้าได้แต่หวังว่าปรากฏการณ์ “จับมือมัน” ในคราวนี้คงจะตราตรึงอยู่ในจิตใจของทุกคน และเป็นจุดเริ่มต้นเล็กๆ ที่จะส่งผ่านแนวคิดการดำเนินค่ายในลักษณะนี้สู่ผู้คนต่อไป

“ เราจับมือมัน รวมสร้างฝันวันจึงในญ์
เพื่อชีวิตในญ์ เพื่อแผ่นดินไทยของเรา ”

ห้องสมุด และกิจกรรม เสริมสร้างความตระหนักรู้ คุณค่าของหนังสือ

นางสาวธนิดา เลพะวัฒนะ

นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 เป็นห้องสมุดที่มีหนังสือและสื่อการเรียนรู้มากมาย ไม่เพียงแต่หนังสือภาพ หนังสือการ์ตูนภาษาอังกฤษ หรือแม้กระทั่งหนังสือประวัติศาสตร์ไทยเล่มใหญ่ ห้องสมุดของโรงเรียนแห่งนี้มีหนังสือทุกประเภทซึ่งมากพอจะกลายเป็นห้องสมุดของชุมชน แต่เพียงหนังสือเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในสภาพที่น่าอ่าน และสภาพห้องสมุดก็ไม่น่าเข้าใช้งานในเวลาว่างหรือพักตอนกลางวัน ทำให้กลุ่มนักศึกษาที่ไปสำรวจโรงเรียนได้นำปัญหาดังกล่าวมาพูดคุยเพื่อหาวิธีการแก้ไขโดยให้ความสำคัญกับห้องสมุด นักเรียน และคุณครู ซึ่งเป็นผู้ใช้งานห้องสมุดรวมทั้งศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

การจัดระเบียบห้องสมุดให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งและทำให้ผู้ใช้รู้สึกอยากเข้าห้องสมุดและตระหนักถึงการรักษาสถาบันนั้นเป็นเรื่องยากหากเราใช้บรรทัดฐานของผู้จัดทำเองเป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ฝ่ายห้องสมุดได้พูดคุยกับผู้อำนวยการโรงเรียนถึงการเข้าห้องสมุดของนักเรียน และทราบว่าการจัดห้องสมุดนั้นมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการอ่านหนังสือ อีกทั้งนักเรียนช่วงชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมฉีกหนังสือ และไม่รักษาหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ดีหลังการใช้งาน ฝ่ายห้องสมุดจึงพยายามแก้ไขปัญหานี้และหาวิธีการที่จะบรรลุจุดประสงค์ โดยเริ่มต้นจากการจัดระเบียบห้องสมุดใหม่โดยใช้ระบบสีแทนระบบตัวอักษร และแท็บเล็ตที่สแกนหนังสือและประเภทของหนังสือไว้ที่ชั้นวางหนังสือ ต่อมาคือการสร้างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงแนวคิดการรักษาหนังสือนั่นก็คือ กิจกรรม “หนังสือร้องไห้” ทั้งนี้น้องๆ ได้มีส่วนร่วมในการวาดภาพหนังสือร้องไห้และออกมาอธิบายแนวคิดของภาพให้เพื่อนๆ ฟัง ซึ่งส่วนใหญ่จะอธิบายว่าหนังสือเจ็บเพราะโดนฉีกและถูกทิ้งตากฝนไว้ข้างนอก สุดท้ายคือการแต่งเพลง “หนังสือ” โดยเนื้อเพลงมีความหมายว่า หนังสือคือเพื่อนของเรา ส่วนนี้ต้องขอบคุณ ธนฐิติ วรรณรายณ์ (ต้น) จากสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ที่ช่วยแต่งเนื้อร้องที่เข้าใจง่าย และมีจังหวะที่ร้องตามได้ไม่ยากนัก

ตลอดระยะเวลาที่อยู่ที่โรงเรียน เราพยายามพูดคุยกับน้องๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการใช้งานห้องสมุดเพื่อที่จะให้พวกเขาเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่เราทำ เราพยายามวางระบบการจัดเก็บหนังสือที่เข้าใจง่ายที่สุด จัดห้องสมุดให้น่าใช้งาน โดยเพิ่มพื้นที่นั่งหรือดูวิดีโอการ์ตูน รวมไปถึงการเพิ่มสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ อาทิ จิ๊กซอว์ แผนที่จังหวัดในประเทศไทย รูปวาดหรืองานศิลปะของน้อง ภายในห้องสมุดเพื่อให้รู้สึกว่ที่นี่คือห้องสมุดของพวกเขา วันที่น้องๆ เข้าห้องสมุดครั้งแรกหลังจากที่ปรับปรุงแล้วเสร็จนั้น ทำให้พวกเรารู้สึกดีใจ น้องๆ รื่นเริงมาหยิบหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน มาเย็นซี้จิ๊กซอว์ที่แปะไว้ หลังจากนั้นก็เก็บเข้าที่เดิมตามคำแนะนำในการใช้ห้องสมุดจากพี่ๆ นักศึกษา

พวกเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการปรับปรุงห้องสมุด แนวคิดหนังสือร้องไห้ และเพลงหนังสือจะถูกนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของน้องๆ ซึ่งจะช่วยให้สิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต

กิจกรรมหุ่นยนต์รีไซเคิลและพนักงการศึกษาเรียนรู้

นางสาวชिरฎาณ์ โอฬารพัฒนะชัย

นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

หุ่นยนต์รีไซเคิล

การเก็บสิ่งของในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมและไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของเหล่านั้น เป็นปัญหาที่นักศึกษาเล็งเห็นปัญหา และต้องการที่จะช่วยเหลือ แก้ไข สิ่งที่จะทำให้เด็กเหล่านี้มองเห็นคุณค่า คือสิ่งของที่เด็กๆ ประดิษฐ์ขึ้นจากตนเอง และเพื่อนๆ อีกทั้งยังได้พัฒนาจินตนาการและเสริมสร้างความคิดของเด็กๆ ถึงคุณค่าของสิ่งของที่ไม่ใช่แล้วสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ จากขยะที่สามารถหาได้รอบๆ รั้วโรงเรียน เช่น กระดาษ ขวดพลาสติก หรือกล่องนม เป็นต้น มาทำการดัดแปลงเป็นหุ่นยนต์โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ นักเรียนและพี่ๆ นักศึกษาร่วมกัน

ผนังแห่งการเรียนรู้

ผนังชั้นเรียนชั้นอนุบาลที่มีสื่อการสอนต่างๆ ผ่านการใช้งานมายาวนานจนถึงเวลาต้องปรับปรุง อีกทั้งการเล็งเห็นถึงความรู้ความสามารถด้านศิลปะที่นักศึกษามี จึงเกิดความคิดริเริ่มในการวาดภาพสื่อการสอนลงบนผนัง ประโยชน์ของการวาดภาพลงผนังนี้คืออายุการใช้งานจะยาวนานกว่าโปสเตอร์กระดาษที่นำมาประดับบนผนัง และยังเป็นการใช้พื้นที่บนผนังให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้รุ่นพี่ของน้องๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

เล่าเรื่องราวผ่านสำเนียงดนตรี

นายธนัฐสิทธิ์ พรพรรณรายณ์ และนางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ

นักศึกษาสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

*“ เพราะดนตรีเข้ามามากกว่าเสียงดนตรี ที่เชื่อมระหว่างพวกเราไว้ด้วยกัน ผ่านท่วงทำนอง
จังหวะ รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และช่วงเวลาอันแสนสุขของพวกเราทุกคน...”*

กิจกรรมสร้างสรรค์ทางด้านดนตรีได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยแรงกายและแรงใจจากพี่นักศึกษาสถาบันดนตรีกลยาณวิวัฒนา เพื่อเป็นสื่อเชื่อมระหว่างวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภาษาที่แตกต่างกัน โดยตลอดระยะเวลาในการจัดค่ายครั้งนี้ เสียงดนตรีได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสานสัมพันธ์ อีกทั้งพวกเราได้สร้างสรรค์ผลงานเพลง “ล้างมือ” ซึ่งใช้เป็นบทเพลงที่ปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องของสุขอนามัยพื้นฐานให้กับน้องๆ และในช่วงก่อนเวลารับประทานอาหาร พวกเราทุกคนก็จะร่วมร้องเพลงนี้ไปพร้อมกับการล้างมืออีกด้วย นอกจากนี้พวกเรายังสร้างสรรค์ผลงานเพลง “หนังสือ” เพื่อปลูกฝังให้น้องๆ รู้จักคุณค่าของหนังสือและรักการอ่าน

ในการจัดกิจกรรมค่ายครั้งนี้ พวกเราได้สร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน ระหว่างน้องๆ นักเรียนและพี่ๆ นักศึกษา ด้วยการประพันธ์บทเพลงที่มีเนื้อหามาจากคำพูดของเด็กๆ ที่แฝงไปด้วยวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต รวมไปถึงภาษาถิ่นปกากะญอ ที่เต็มไปด้วยเสน่ห์ ความน่ารักของน้องๆ โดยมีพี่ๆ ช่วยกันขัดเกลาทำนองจนออกมาเป็นผลงานถึง 5 บทเพลงด้วยกัน คือ เพลงทะเลเคาะ (เดินด้วยเท้า) เพลงแห่ปะโล๊ะกวย (เล่น) เพลงปะเกอยอโพ (ภาษาของเรา) เพลงตึกกะเปาะ (อาหารพื้นบ้าน) และ เพลงแอโตะโจ (รักโรงเรียน)

นอกจากนี้เสียงดนตรียังเชื่อมมิตรภาพระหว่างเด็กๆ นักศึกษาสถาบันดนตรีกลยาณวิวัฒนา เพื่อนๆ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีดนตรีจึงเปรียบเสมือนภาษากลางในการสื่อความหมายระหว่างเรา

บทเพลง

เพลง ล้างมือ

คำร้อง/ทำนอง สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

ก่อนจะกินอะไร อยากให้คิดนิดนึงก่อน
จะหยิบอะไรใส่ปาก ก็อยากให้คิดนิดนึงก่อน
มองดูมือเราเนี่ย ว่าสกปรกแค่ไหน
ทำความสะอาดยังงี้ อ้อ! ตรงไปที่ก๊อกน้ำ
เปิดน้ำแล้วทำความสะอาดทันที เฮ้!

เพลง "หนังสือ"

คำร้อง/ทำนอง สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

เพื่อนเรานี้ คอยให้ความรู้
สร้างจินตนาการ สู่โลกใบใหม่
เพื่อนเราคือสมุด และหนังสือที่เราอ่าน

ต้องดูแลเขา อย่าให้ชำรุด
ห้ามฉีกสมุด หรือหนังสือที่เราอ่าน
เราต้องคอยดูแล เพื่อนคนนี้
ให้อยู่กับเราไปนานนาน

เพลง ทะ เลอ เคาะ (เดินด้วยเท้า)

คำร้อง: พระพูนนัง / นูญ / ออคะ / ชาลอแอ๊ะ /
โซ / กระปอลา / พาเก๊ะ / ดาซอ / พระคอคะ /
ดีดีอแพ

ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ
จากบ้านเรานั้นมาโรงเรียน
กลางทางเจอ "ตึกแดง" (ตึกแดง)

ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ
จากบ้านเรานั้นมาโรงเรียน
กลางทางเจอ "ถุย คี คี" (สุนัขสองตัว)

ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ
จากบ้านเรานั้นมาโรงเรียน
กลางทางเจอ "ซอ คี ล้อ" (ไก่ออกไข่)

ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ
จากบ้านเรานั้นมาโรงเรียน
กลางทางเจอ "จือ จือ" (งู)

ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ
ทะเลอเคาะ ทะเลอเคาะ

เพลง แห่ปะโล้เกวย (เล่น)

คำร้อง ชาดีฤ / นิคม / บรรจง / สิทธิชัย /
อภิเดช / พัสกร / ชานน / อนุตร / ฤทธิกรณ์ /
ชินเดช

มา...พวกเรา เรามาเล่นเตะตะเกาะ เอ้
พอเล่นเสร็จหมู่เฮา ก็ชวนไปเดินเล่นในป่า

จับปลา จับหนู จับปู จับกบ แข่งกันอยู่ที่ในป่า
(ซ้ำ 4 รอบ)

มา...พวกเรา เรามาเล่นเตะตะเกาะ เอ้
พอเล่นเสร็จหมู่เฮา ก็ชวนไปเดินเล่นในป่า

มันอาจจะไม่เหมือนใคร (ซ้ำ)
แต่นี่คือการละเล่นของเรา เอ้

เพลง ปะเกอะยอโพ (ภาษาของเรา)

คำร้อง ชูติภา / อริสาร / กมลรัตน์ / เจสะแย /
แอ๊ะชะยือพอ / น้อมมีแบล๊ะ / ฝนทอง / รุ่งรดา /
จันจิรา / ทักนัย / น้อมปีไค๊ะ

กอะระเกะคือสวัสดีครับ

กอะระเกะคือสวัสดีค่ะ

เราทักทายซึ่งกันและกัน
นั่นทำให้เรารักกันกลมเกลียว

ขอบคุณนั้นเราว่าดีป्ली
หากทำผิดไปเราขอวิตะสุ (ขอโทษ)

ขอบคุณที่มาหาพวกเรา
โอ๊ะมือสะพิขอให้คุณโชคดี

เพลง ตักกะเปาะ (อาหารพื้นบ้าน)

คำร้อง บารมี / ภัทรา / ไพโรจน์ / ภัทรวรรณ /
น้อมมีแบล๊ะ / มีดา / พรทิพย์ / จินตนา /
น้อมลำปาง / ปัญญา

อยู่ป่าเขาลำเนาไพร จะไปกินอะไร
ถ้าหากว่าเธอไม่รีบไป

หนอยากจะชวนไปช่วยชิม
(เร็ว)

*ตักกะเปาะ ตักกะเปาะ ตักกะเปาะ
ตักกะเปาะ เป็นอาหารแสนอร่อย
เป็นอาหารที่มีรสชาติแสนหวาน
ฉันอยากลองชวนเธอมา มาช่วยชิม

มีผักใบเขียวเนื้อหมู หรือจะเป็นเนื้อไก่
ใส่ลงไปกลายเป็นแกง.....ตักกะเปาะ

เพลง แอโด้ใจ (รักโรงเรียน)

คำร้อง จุโลพร / ปภาวี / เตะยาพอ /
ศรัณยพร / ธาภิชา / พลอยประพัฒ / ชลธิชา /
ลลิตา / ปัทมาพร / นลิน

เราทุกคน เรามาโรงเรียน
มาตั้งใจเรียน มาเขียน มาอ่าน
แปดโมงเช้า ถึงสี่โมงเย็น
พวกเราอยู่ในโรงเรียน

ทิกะระมี วัน ลอแอ๊ะ โด้ะ ต๊ะ เงกะเต๊ะ
(ครูวันสวที่ยี่สิบ)
แต่อย่าดื้อกับคุณครู เพราะเดี๋ยวจะโดนครูตี

เราทุกคน เรามาโรงเรียน
มาตั้งใจเรียน มาเขียน มาอ่าน
แปดโมงเช้า ถึงสี่โมงเย็น
พวกเราชอบมาโรงเรียน

การนำเสนอผลงาน กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์

เมื่อดำเนินกิจกรรมมาถึงวันสุดท้าย วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 โดยทางค่าย ได้เล็งเห็นถึงการให้นักเรียนได้มีเวทีในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ โดยทางโรงเรียนและทางค่าย ได้เชิญชวนชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนเข้ามาให้กำลังใจการแสดงในวันนั้น ทำให้บรรยากาศในการแสดงผลงานอบอุ่นไปด้วยความรัก ความห่วงใย และอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม ที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนชุมชนสู่ความเข้มแข็งจากภายใน ซึ่งเริ่มจากดนตรีและศิลปะ

การแสดงผลงานของนักเรียนที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับพี่ๆ นักศึกษา โดยนำเสนอผลงาน ดังนี้

1) การนำเสนอผลงานด้านปรับปรุงห้องเรียนอนุบาลให้สอดคล้องกับช่วงวัย โดยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2) การนำเสนอผลงานการแสดงบทเพลง "หนังสือ" โดยน้องนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการแสดงชุดนี้เป็นบทเพลงขับร้องสองภาษาได้แก่ ภาษาไทย และภาษาปกาเกอะญอ ซึ่งแปลโดยนักเรียนของโรงเรียน ภายใต้แนวทางของเดิม และ

3) การแสดงบทเพลงของนักเรียนที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ร่วมกับพี่ๆ นักศึกษาสถาบันดนตรี กล้วยาณิวัฒนา

ท่านสามารถรับชมวิดีโอการนำเสนอผลงานได้ที่
www.pgvm.ac.th/aksornsilpa/Showcase.html

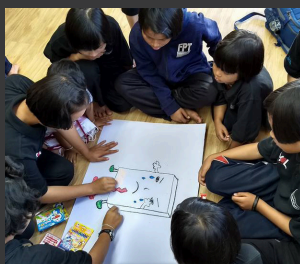

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ Music for Society Ensemble : Tak Province

ในกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องในครั้งนี้ นักศึกษาสร้างสรรค์บทเพลงผ่านทักษะการบรรเลงดนตรีคลาสสิก ผสมกับการผสมผสานความเป็นพ็อบ (pop) และการใช้คีตปฏิภาณ (improvisation) ในการแสดง โดยนักศึกษาจะสร้างโครงสร้างดนตรีในลักษณะที่เป็นแบบร่าง โดยการเรียนรู้แบบมุขปาฐะ (oral tradition) เสมือนกับการเรียนรู้แบบดนตรีไทย หรือดนตรีตะวันตกที่ปราศจากโน้ตดนตรี

การสร้างสรรค์ดนตรีในลักษณะนี้จะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในดนตรีที่มีความลึกซึ้งมากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาเรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ทางดนตรีตั้งแต่เริ่มต้นคือ การประพันธ์เนื้อร้อง ทำนอง และการบรรเลง ทำให้ดนตรีในลักษณะนี้มีความเฉพาะตัวและสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ตามบริบทที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน

รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป เพื่อน้อง

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.คุณหญิงสุมณฑา กีระนันท์	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์	ที่ปรึกษา
คุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี	ที่ปรึกษา
คุณพิชัย ชุนหวชา	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ศุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล	ที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.วีระพันธ์ ชินวัตร	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มรว.กัลยา ดิงศภัทัย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูลีพร เกษโกวิท	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิรยา นิยมอ้อย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ สิงห์ปรีชา	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ พรชัย ตระกูลวรานนท์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัศววิรุฬหการ	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล	รองประธาน
คุณดารณี วัฒนเวคิน	รองประธาน
คุณจ้านรงค์ ศิริตัน	รองประธาน
ศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธ์ เหลืองทองคำ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ เพ็ญพิมล เปรมาสวัสดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรค์วัฒน์ ประดิษฐ์พงษ์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อัจฉราวรรณ จุฑารัตน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อโนทัย นิติน	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	กรรมการ
อาจารย์ อธิชาติ โรจนะหัสติน	กรรมการ
คุณเยาวภา พัทธโนทัย	กรรมการ
คุณสวลี ศิริผล	กรรมการ
คุณพนิตดา อริยะวิชา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บำรุงสุข	กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญจิรา ถึงสุข	กรรมการ
คุณกัญญาณี บุญสาธ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี ดิลกวนิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณสุปรียา ลูจิตานนท์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณกฤติญา เรืองเวช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงาน

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี	สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โกศลวิทย์กุล รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษา	อาจารย์ เจกสันต์ คังคะเกด อาจารย์ ดร.อัครวราวรรณ จุฑารัตน์ นางสาว พนิดา พานิชย์	อาจารย์ ดร.อโนทัย นิติพน คณบดีสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรทิพย์ เฉิดฉินนภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ ปักษาสุข นางพรรณณมาศ ประทุมธารารัตน์ นางสาวเสาวธาร เข้มทองคำ	นักศึกษา นางสาวอชิรญาณ์ โอฟารพัฒนะชัย นางสาวคุณกาญจน์ ศิริไพบูลย์ นางสาวสุชาวดี ต้นสุวรรณ นางสาวจิตาภา พรหมเดช นางสาวพัทธนันท์ รอดภัย นายภคพล แสงแก้ว นางสาวชลิตา รัตโนภาศ นายพงศกรณ์ มีนา นางสาวลานนา พุเหล็ก	อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา นายธัชพงศ์ ศิริสวัสดิ์ นายพงศธร ศรีวิเศษ นายพงษ์เทพ จิตดวงเปรม นางสาวพิชาภรณ์ สุนทรพันธุ์ นายบัณฑิต วิเวกวรรณ นักศึกษา นายธนัฐสิทธิ์ พรหมรายณ์ นางสาวมาร์ คัมภีร์ นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ นายนิติรัชน จันทศิริ นางสาวพรณิชา คุณแก้ว นายวัจนสินธุ์ เจริญภัทรปรีดา นายวรัญญ ธัญญุตมโชค นายกรวิชญ์ อนุตตการุณ นายภูริชญ์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ นางสาวธนพร ราชสิงโ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดุลยฤทธิกุล (ที่ปรึกษา)

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

นางพรรณณมาศ ประทุมธารรัตน์

นางสาวเสาวธาร เข็มทองคำ

นางสาวพิชาภรณ์ สุนทรพันธุ์

นายพงษ์เทพ จิตดวงเปรม

นายบัณฑิต วิเวกวรรณ

นายศักดิ์ระพี รักตประจิต

นายกฤติน อีรวิทยาอาจ (ออกแบบปกและรูปเล่ม)

ปีที่
2

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ค่ายอาสาพัฒนาทางด้านการจัดกิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์แบบผู้คนในชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ทัศนศึกษาพื้นที่ชุมชนบ้านแม่ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์แก่นักศึกษาในการทำงานเป็นอาสาสมัคร ซึ่งนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมค่ายอาสาดนตรี ศิลปะ และภาษา

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้รับทุนสนับสนุนหลักจากมูลนิธิมหาจักรีสิรินธร เพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

Aksornsilpa Music and Arts Camp Program II was designed to develop the ideals and skills of university students. Our team and students camped and worked on-site at Mae Ok Hu village, Mae La, Tha Song Yang District, Tak Province, Thailand to conduct a theatre play project between the local school students and the university students. Such initiatives help inject a new dynamic spirit within the local arts activities. This project establishes a framework of good practice in music and arts workshops which can serve as an example for future projects.

Aksornsilpa Music and Arts Camp is continuously funded by Maha Chakri Sirindhorn Foundation and other participating universities.

ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2 กิจกรรมดนตรีและศิลปะแบบ (คน) มีส่วนร่วม สู่ความเข้าใจ (คน) ในชุมชน

ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี¹

เรื่อง (เก่า) เล่าใหม่

เมื่อ พ.ศ. 2558 คณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ ในความร่วมมือระหว่างคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้จัดงานระดมทุนเพื่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่อกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 60 พรรษา ในปี พ.ศ. 2558 โดยการต่อยอดงานวิจัยทางด้านภาษาปกากะญอของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้แล้ว ทางโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ นำโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหาร ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดโครงการอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง และคณะ ได้เล็งเห็นถึงวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้คนในชุมชนดังกล่าวอีกด้วย² (งานแถลงข่าว)

ผู้เขียนในฐานะนักดนตรีคนหนึ่งอดพูดไม่ได้ว่าโครงการดังกล่าว มีบทเพลงอันไพเราะ ที่แสดงให้เห็นถึงนิมิตหมายที่ดีในการเริ่มดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ในระหว่างการระดมทุนนี้ ได้มีการประพันธ์บทเพลงขึ้นใหม่ จำนวน 2 บทเพลง เพื่อใช้เป็นการแสดงประกอบการระดมทุนเพื่อสร้างอาคารดังกล่าว จัดออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 (ททบ.5) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2558³ ทางโครงการฯ ได้รับเกียรติให้ประพันธ์เนื้อร้อง 2 บทเพลงใหม่ ได้แก่ บทเพลง “เทพรัตนการุญ”⁴ ประพันธ์เนื้อร้องโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จัตุทะศรี อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขับร้องต้นฉบับโดย คุณธีรณัน ฌ หนองคาย (น้ำมนต์) ศิษย์เก่าคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ คุณภคมน บุญยะภูติ (ลูกโป่ง) ศิษย์เก่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื้อร้องได้แสดงให้เห็นถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนพระทัยในด้านการศึกษานักเรียนในถิ่นทุรกันดาร จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นในการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ถิ่นทุรกันดาร อีกทั้งบทเพลงยังแสดงให้เห็นถึงพระจริยวัตรที่งดงามของพระองค์

¹ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

² อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ, “งานแถลงข่าว,” ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ไฟล์, 3.57, <https://youtu.be/Tut1wiODJui> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

³ รายการพิเศษ, “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ,” 22 พฤษภาคม 2558

⁴ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา, “เพลงเทพรัตนการุญ,” ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ไฟล์, 0.01, <https://youtu.be/x9yk9pKqk7l> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

อีกบทเพลงภายใต้ชื่อเพลง “จับมือมัน”⁵ ประพันธ์คำร้องโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ชีรวณิชยกุล เนื้อเพลงเข้าถึงผู้ฟังได้ง่าย แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศ และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน บ้านแม่อกฮู ขับริ่งประสานเสียงโดยนักศึกษาสถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา ทั้งสองบทเพลง ได้ประพันธ์ทำนองและเรียบเรียงดนตรีสำหรับวงดุริยางค์ซิมโฟนีออร์เคสตราโดย ดร.อโณทัย นิติพน อาจารย์ประจำสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา โดยในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดี ทั้งสองบทเพลงได้บันทึกภาพและเสียง ณ สถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา

(บรรยากาศการถ่ายทำบทเพลงเทพรัตนารูญ และบทเพลงจับมือมัน เพื่อใช้ออกรายการพิเศษ ระดมทุนฯ เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ สถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา)

ค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 1 ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม

ผู้เขียนได้มีโอกาสติดตามการดำเนินโครงการดังกล่าวมาตั้งแต่ช่วงแรก ทำให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการ จบจนปี พ.ศ. 2560 การก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ดังกล่าวแล้วเสร็จ ทางคณะกรรมการอักษร - ศิลป์ ได้มีมติเห็นควรให้อาคารดังกล่าว เป็นสถานที่ ในการสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี นำไปสู่การริเริ่มกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 1 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 - 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ดำเนินงานโดยงานด้านกิจการ นักศึกษา จาก 3 สถาบันการศึกษา ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีจิตอาสา เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 เพื่อสร้างความตระหนักถึงกลุ่มชาติพันธุ์ภาคเงา

⁵ สถาบันดนตรีกลยาณีวัฒนา, “บทเพลงจับมือมัน”, ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ไฟล์, 0.01, <https://youtu.be/6zQMqZ-M> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

(ภาพถ่ายหมู่ นักเรียน นิสิตนักศึกษาจิตอาสา คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1)

ทางด้านกระบวนการทำงานเน้นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของนักศึกษาจิตอาสา เริ่มจากการจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านวัตถุประสงค์ โดยได้ผลลัพธ์ สร้างพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และนักศึกษาจิตอาสา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกรอบคิดผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม โดยมีคณาจารย์ด้านกิจการนักศึกษาเป็นกระบวนการ (facilitator) ให้คำปรึกษา และเสนอแนะแนวทางในการจัดการกรอบคิดเพื่อไม่ให้หลุดประเด็นของวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ นำโดย รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคจิตยุกต์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์เนกสันต์ คังกะเกต จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี รวมถึงตัวผู้เขียน จากสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ทำหน้าที่อำนวยการศิลป์ (artistic curator) ให้การดำเนินกิจกรรมค่ายครั้งแรกนี้

กิจกรรมในค่ายฯ ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่

1. การจัดระเบียบและระบบห้องสมุด นำโดยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาโดยจัดระบบแบบอิงสี (colour label) เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานแก่นักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ “หนังสือร้องไห้” เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีในการดูแลรักษาหนังสือในห้องสมุด โดยดำเนินการร่วมกับนักศึกษาศาสน์ดนตรีกัลยาณิวัฒนา

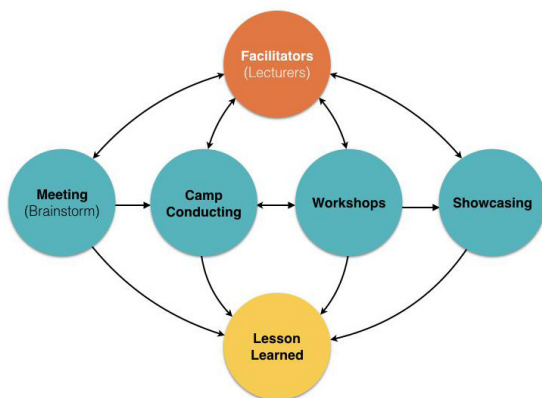
2. การปรับปรุงห้องเรียนระดับชั้นอนุบาล นำโดยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยได้วาดภาพสัตว์นานาชนิดเพื่อเสริมสร้างจินตนาการแก่นักเรียน รวมถึงกิจกรรมประดิษฐ์หุ่นยนต์จากขยะ

3. กิจกรรมดนตรีสร้างสรรค์ นักศึกษาจากสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนาได้ประพันธ์เพลง เพื่อส่งเสริมสุขลักษณะที่ดีในเรื่องของการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ผ่านบทเพลง “ล้างมือ” ซึ่งเป็นหนึ่งในความต้องการของโรงเรียน อีกทั้ง การประพันธ์เพลงของนักเรียนในโรงเรียนโดย ได้ร่วมกันเล่าเรื่องจากวิถีการดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อม และบทสนทนา ผ่านการเล่าเรื่องเป็นบทเพลง ทั้งภาษาไทยและภาษาปกาเกอญอ

กิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาได้ถูกนำมาจัดวางเพื่อนำเสนอผลงานให้กับคณะครู ผู้ปกครอง และชาวบ้านแม่ออกฮู ในคำคืนสุดท้ายก่อนที่การดำเนินกิจกรรมค่ายฯ จะจบลง โดยได้รับความสนใจ จากผู้ชมในชุมชนจำนวนมาก

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 ชี้ให้เห็นว่ามี 2 มุมมองที่พบ ได้แก่ นักเรียนในชุมชนได้ประโยชน์จากกิจกรรมค่าย และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องของชาติพันธุ์ปกาเกอญอกับนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงนักศึกษาได้เรียนรู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ผ่านการเข้าใจจากควมมีจิตอาสามากขึ้น⁶

จากการดำเนินงานค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1 นี้ สามารถถอดบทเรียนในการดำเนิน กิจกรรมเพื่อนำไปสู่การศึกษาการดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีและสอดคล้องกับทักษะ ได้ดังต่อไปนี้ ดังภาพ

แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินกิจกรรม
ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1

⁶ Suppabhorn S., Yupin P. 2018, Aksornsilpa: Participation in Music and Arts Camp, Music and Socio-Cultural Development of ASEAN, Princess Galyani Vadhana International Symposium, Bangkok, 2018, p 39-40.

คณาจารย์ในค่ายฯ ทำหน้าที่เป็นกระบวนกรในการกำกับดูแล และให้คำปรึกษาในการดำเนินกิจกรรม ให้เกิดความสมดุลย์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรม โดยสามารถสรุปกระบวนวิธีการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมหารือของนักศึกษาจิตอาสา (meeting)
2. การบริหารจัดการค่ายฯ (camp conducting)
3. การจัดกิจกรรมภายในค่าย (workshops) และ
4. การนำเสนอผลงาน (showcasing)

จากกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอน นักศึกษาจิตอาสาเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การให้คำปรึกษาของคณาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นกระบวนกร โดยการสรุปผลรายงานการดำเนินงานในลักษณะของการถอดบทเรียน (lesson learned) ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นเว็บไซต์เพื่อสะดวกต่อการสืบค้นในระบบเครือข่ายสารสนเทศ ดู www.pgvim.ac.th/aksornsilpa⁷ เพื่อใช้เผยแพร่องค์ความรู้ในการพัฒนาให้เกิดผลกระทบในการบริหารจัดการค่ายอาสาที่ใช้ดนตรีและศิลปะเป็นเครื่องมือในการดำเนินการให้เป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

จากการอภิปรายผลจากการนำเสนอแนวคิดการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ โดย รองศาสตราจารย์ยุพิน โภคจิตติยุทธ์ และผู้เขียน ในการประชุมวิชาการนานาชาติทางด้านดนตรี ปีที่ 5 ในหัวข้อดนตรีกับการพัฒนาสังคม จัดโดยสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา (5th Princess Galyani Vadhana International Symposium, Music and Socio-Cultural Development of ASEAN, Subtheme Music and Methamorphosis) เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมรับฟังในด้านการพัฒนางิจกรรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยมีคำถามในลักษณะปลายเปิดดังต่อไปนี้

Christ Billy Aryanto และ Wenry Savitry S. Pandia⁸ ได้สนับสนุนแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมในลักษณะของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ โดยเห็นว่าเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากการประยุกต์องค์ความรู้ทางด้านดนตรีและทักษะที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาที่เข้าร่วมไปใช้ประโยชน์ ควรได้รับการสนับสนุน

⁸ Faculty member, Atma Jaya Catholic University of Indonesia, Jakarta, Indonesia

อาจารย์ รัศมี เผ่าเหลืองทอง⁹ ได้ให้ความเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่น่าชมเชยในการทำงานกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้กับนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องของความยั่งยืน (sustainability) ของกิจกรรมค่าย เนื่องจากต้องใช้งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม และความต่อเนื่องในการพัฒนาเยาวชน

อาจารย์ อำนันท์ นาคคง¹⁰ ได้ตั้งข้อสังเกตว่ากิจกรรมดำเนินอยู่ในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นสูง แต่ยังไม่เห็นถึงกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับผู้คนในชุมชนมากนัก นอกจากในช่วงของการนำเสนอผลงานที่มีผู้ชมจากชุมชนเข้าร่วมเท่านั้น โดยเสนอแนะให้เกิดการมีส่วนร่วมกับผู้คนในชุมชน โดยอาจารย์อำนันท์ เชื่อว่าในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมดนตรีพื้นถิ่น และบทเพลงพื้นบ้าน ควรลงไปศึกษาในตัวพื้นที่ให้มากขึ้น

จากข้อเสนอแนะและข้อสังเกตดังที่ได้รับฟังเป็นมิติที่ยังไม่พบในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1 โดยจะนำไปพัฒนาปรับปรุง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนาแนวความคิด และสร้างความตระหนักรู้ให้แก่คณะทำงานทั้งคณาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนและนักเรียนในพื้นที่ต่อไป

⁹ ศิลปิน, ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานศิลปะและละครชุมชน

¹⁰ นักมานุษยวิทยาควิทยา, อาจารย์ประจำ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รับเสด็จฯ เปิดอาคารอเนกประสงค์

(ทรงพระกรุณาฉายพระรูปหมู่ร่วมกับคณะอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ
เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2560)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารอเนกประสงค์ “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเด็กนักเรียนและนิสิตนักศึกษา รวมถึงนักวิจัยที่จะเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ออกค่ายพัฒนา ทำงานเก็บข้อมูลวิจัย และบูรณาการเรียนการสอน โดยได้ทรงเสด็จฯ ทอดพระเนตรผลงานจากค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1 จากการนำเสนอผลงานบางส่วนจากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทอดพระเนตรการแสดงบางส่วนจากการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1)

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2: คน ชุมชน ส่งต่อวัฒนธรรมพื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่

เมื่อครั้นผู้เขียนได้ทราบข่าวจาก รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคจิตติยุทธ์ ทางโทรศัพท์ว่า “ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2 จะมีอีกเมื่อไหร่ ตอนนี้ทางผู้ใหญ่ได้อนุมัติให้การสนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่องและสามารถดำเนินการได้แล้ว” เวลานั้นผู้เขียนรู้สึกตื่นเต้น และทำให้หวนคิดถึงภาพบรรยากาศความสุขในปีที่ผ่านมาในทันที

จากจุดเริ่มในวันนั้น จึงเกิดการวางแผนงานร่วมกับอาจารย์ยุพิน และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา โดยได้หารือถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้สะดวกในปีนี้ รวมถึงการอภิปรายผลการดำเนินงานของปีที่ 1 ให้นักศึกษาทราบด้วย เพื่อระดมความคิด และแนวทางในการพัฒนาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2 ซึ่งจะมีความท้าทายมากยิ่งขึ้นในการลงภาคสนามไปทำงานร่วมกับผู้คนในชุมชน

(ประชุมเตรียมงานค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2 เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2561
ณ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา)

แนวคิดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 มโนทัศน์ความเป็นจิตอาสา

“แก่นแท้ของชีวิตคืออะไร? เพื่อรับใช้ผู้อื่นและวงทำดี”

- อริสโตเติล

จากแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ในปีแรกที่กล่าวถึงการใช้ดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์แบบผู้คนมีส่วนร่วม โดยใช้ดนตรีเป็นสะพาน (transition) ในการเชื่อมต่อการพัฒนาความคิดของนักเรียนในพื้นที่ที่ศึกษานั้น¹¹ ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานจากแนวทางในการดำเนินกิจกรรมค่าย อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 แนวคิดจากการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับนักเรียนในโรงเรียนและนักศึกษาจิตอาสา เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน และส่งต่อแนวคิดสู่คนรุ่นใหม่อย่างแยบคาย เป็นประเด็นที่ท้าทายในการดำเนินงานของนักศึกษาจิตอาสาที่มีทักษะที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องของทักษะทางด้านภาษา ทักษะทางดนตรี และทักษะการใช้เทคโนโลยี

การสร้างนักศึกษาให้มีความเป็นจิตอาสาเหล่านี้ มีความจำเป็นต้องเข้าใจทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติ จากแนวคิดที่ได้ตั้งไว้ สู่กระบวนการคิดที่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้¹² รวมถึงนักศึกษาจิตอาสาสามารถถ่ายโอนความรู้ดัดแปลงและสร้างสรรค์สิ่งที่เรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์และปัญหาใหม่ โดยได้รับความช่วยเหลือจากคณาจารย์ในการสร้างความเชื่อมโยงความรู้ในสิ่งที่เขาเหล่านั้นได้เรียนรู้มา จนนำไปสู่การสร้างโอกาสทางการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ต้องลงมือปฏิบัติและพัฒนารอบคิดเพื่อต่อยอดความรู้เดิมที่มีกับการประยุกต์ให้เกิดงานสร้างสรรค์และส่งผลกระทบที่เป็นวงกว้างต่อไป

“การสร้างนักศึกษาให้มี ความเป็นจิตอาสาเหล่านี้มีความจำเป็นต้องเข้าใจทักษะศตวรรษที่ 21”

สมมติฐานและทฤษฎีดังกล่าวนี้ นำไปสู่การสร้างการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 จะดำเนินไป โดยผู้เขียนได้ออกแบบการอบรมเพื่อให้นักศึกษาได้ระดมความคิดถึงทักษะที่แต่ละคนมี สู่การออกแบบกิจกรรมในวันและเวลาที่เหมาะสม บนพื้นฐานของความยืดหยุ่น

¹¹ ศุภพร สุวรรณภักดี. “ดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์แบบผู้คนมีส่วนร่วม”. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก Creative Music and Arts Camp #1. 2560. หน้า 7

¹² Bellanca, J. A., & Brandt, R. S. (2010). 21st century skills: Rethinking how students learn. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

และเป็นธรรมชาติซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ นักศึกษาที่เข้าร่วมประชุม มีทั้งรุ่นที่ 1 ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมมาในปีก่อน คณะเล้าร่วมกับรุ่นที่ 2 ที่มาพร้อมกับความมีจิตอาสาอย่างเต็มเปี่ยม

(การประชุมเชิงปฏิบัติการกับนักศึกษาจิตอาสาเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2561 ณ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา)

จากความท้าทายที่ต้องทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้น โดยเปลี่ยนวิธีการทำงานจากค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 1 นักศึกษาได้เสนอแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดทำละครชุมชน (community theatre) จากการศึกษาเรียนรู้ จากวัฒนธรรมพื้นบ้านในพื้นที่ นำมาประยุกต์และพัฒนาเป็นละครชุมชน เพื่อสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านในรูปแบบของงานสร้างสรรค์

2. การศึกษาเพลงของชาวปกาเกอญอผ่านแนวคิดการทำงานดนตรีข้ามวัฒนธรรม¹³ เพื่อเรียนรู้ผ่านการจดบันทึก ทั้งการบันทึกภาพและเสียง เพื่อให้บทเพลงพื้นบ้านได้ถูกส่งต่อไปยังนักเรียนรวมถึงคนในชุมชน เป็นการคงไว้ซึ่งคุณค่าและความหมายทางวัฒนธรรม

3. กิจกรรมฝึกสอนภาษาอังกฤษ โดยมีดนตรีเป็นเครื่องมือในการบูรณาการความรู้ทางด้านภาษาในแก่นการเรียนรู้

เมื่อได้ขอบเขตในการดำเนินงานจากการประชุมแล้ว จึงกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลได้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและราบรื่น

¹³ ศุภพร สุวรรณภักดี. “ดนตรีข้ามวัฒนธรรม”. คุชชินนิพนธ์งานประพันธ์เพลง:ลม-กระซิบ-พราย สำหรับวงเซมเบอร์ อองซอนเบลล. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55183>

ก่อนออกเดินทาง

ก่อนออกเดินทางไปยังที่หมาย ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 จังหวัดตาก ได้ทราบข่าวจากทางมูลนิธิอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานไวโอลินให้แก่โรงเรียน จำนวน 2 เครื่อง โดยครูใหญ่ ดาบตรี บรรดล เมืองมูล ได้ขอให้คณะอาจารย์ที่ออกค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 นี้ ให้ความกรุณา ช่วยฝึกสอนนักเรียนด้วย

*“การดำเนินกิจกรรม ต่างในชั้นนี้
มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น”*

ออกเดินทาง เส้นทางแห่งการเรียนรู้และเข้าใจ (ชุมชน)

กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 20 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ชาวค่ายมีทั้งหน้าใหม่เป็นส่วนมาก รวมถึงหน้าเก่า ๆ บางคน ทำให้การเดินทางมีสีสันและคึกคักตลอดระยะทาง การดำเนินกิจกรรมค่ายในปีนี้ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้น เนื่องจากในปีแรกของการดำเนินกิจกรรมเปรียบกับการเริ่มต้นรู้จักโรงเรียน นักเรียน และชุมชน ทำให้การดำเนินงานครั้งนี้เกิดการต่อยอดแนวคิดในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อนำไปสู่กิจกรรมสร้างสรรค์ในปีที่ 2 นี้

การสำรวจชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญเพื่อให้การเรียนรู้ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดขึ้น โดยมีนัยยะในการให้ชุมชนส่งต่อวัฒนธรรมพื้นบ้านสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับการดำเนินกิจกรรมในด้านการพัฒนาความคิดผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนที่มีลักษณะสร้างสรรค์ การทำงานจึงเกิดการวางแผนงาน และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนการจัดกิจกรรมในพื้นที่จริง ดังนั้น คำถามเป็นร้อย ๆ คำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการวางแผนงาน จึงจะเกิดการคลี่คลายเมื่อนักศึกษาได้เห็นภาพจริงในพื้นที่จริง

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 นี้ ประกอบไปด้วย

1. กิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมภาคสนาม ซึ่งมุ่งเน้นไปในเรื่อง นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า และดนตรีในชุมชนแม่ออกฮู ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อเฒ่า แม่เฒ่า ในชุมชน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมปากเภาเกะฮู ณ บ้านแม่ออกฮู รวมถึงคณะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ที่คอยช่วยประสานงานให้กิจกรรมมีความราบรื่น

2. การนำองค์ความรู้จากการออกภาคสนามของชาวค่าย ณ บ้านแม่อกฮู มาคิดวิเคราะห์ เพื่อใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ซึ่งนำไปสู่การแสดงละครชุมชน ได้แก่ ละครเรื่อง แอ๊ะลอสะ (ความรัก) และเยอแอนา (ฉันรักเธอ) ที่แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต ที่เรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยความหมายที่ลึกซึ้งกินใจ

3. กิจกรรมฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยเปลี่ยนห้องเรียนให้มีความน่าสนใจโดยผนวกดนตรี เพื่อใช้ในการประกอบจังหวะการร้อง และผสมผสานกับการบรรเลงไวโอลินของนักเรียนในโรงเรียน

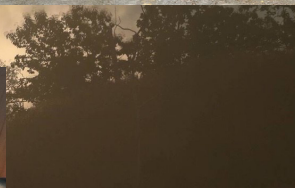
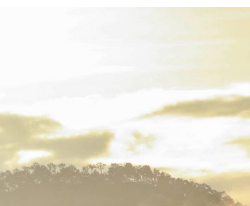
4. กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้กับคณะครูตำรวจตระเวนชายแดนที่เสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อจัดการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 รวมถึงชุมชนผ่านบทเพลง Danny Boy ที่เรียบเรียงเนื้อร้องสำหรับการขับร้องสามภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย (บทเพลงตำรวจตระเวนชายแดน) และภาษาปกาเกอะญอ จากการแปลความหมายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย นำไปสู่การตีความให้สอดคล้องกับชุมชนแม่ออกู โดยนักเรียนและพี่ ๆ นักศึกษา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวสำหรับการจัดทำวิดีโอประมวลภาพกิจกรรม รวมถึงการถ่ายทอดสดการแสดงละครชุมชนผ่านทางเครือข่ายสารสนเทศ (Facebook Live) ในคำคืนสุดท้ายของการนำเสนอผลงานค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 จากการดำเนินงาน

กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2¹⁴ นี้พบว่า กิจกรรมในค่ายมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษาแต่ละสถาบันการศึกษา แสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับการลดทอนกำแพงกันระหว่างทักษะ ความชำนาญสู่การแบ่งปัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งมิติในการเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากชุมชน สามารถใช้เป็นองค์ประกอบสำหรับการทำงานสร้างสรรค์ที่มุ่งประเด็นในการเสริมสร้างสุขภาวะทางใจให้กับชุมชน นักเรียนและคณะครูในโรงเรียน ซึ่งเห็นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ของคนจำนวนมากในชุมชนที่เข้าร่วมในการนำเสนอผลงานจากการดำเนินงานอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2

“การสำรวจชุมชนเชิงกระบวนการที่
สำคัญเพื่อใช้ในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่
เข้าร่วมกิจกรรมเกิดขึ้น”

¹⁴ ดูเพิ่มเติม ในบทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่าย

เรื่องเล่าเล่าเสียงฝน: ศึกษาวัฒนธรรมชุมชน หมู่บ้านแม่ออกชุด.แม่หละ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก

ชาญณรงค์ เสงอรุณประสาร¹⁵,
เขตสิน จุจันทร์¹⁶, ฉมา มาศ แก้วบัวดี¹⁶

ในช่วงเย็นเส้นทางจากกรุงเทพฯ มุ่งหน้าสู่จังหวัดตากใกล้เข้ามาถึงทุกที การเดินทางอันแสนยาวนานพร้อมกับแสงแดดที่ค่อย ๆ ลาลับไป สภาพอากาศที่จังหวัดตากในวันนั้นไม่ได้หนาวเย็นอย่างที่คาดหวัง มีหน้าผาฝนยังคงมาอย่างต่อเนื่องอีกต่างหาก รถบัสขับเคลื่อนด้วยความเร็วต่ำ ถนนคดเคี้ยวไปตามไหล่เขา รถเลี้ยวซ้ายขวานั้นเพื่อลดความลาดชัน ฉันเห็นความต่างเกิดขึ้นทุกชั่วขณะ อย่างน้อยในกรุงเทพฯ ก็ไม่เคยได้เห็นภูเขาจริง ๆ เห็นทีจะมีแต่ภูเขาคอนกรีตที่ตระหง่านแข่งกันสูงในเมืองกรุง ในระหว่างทางสังเกตเห็นภูเขาบางส่วนตามทางมาที่นี้ถูกโอบด้วยปูนน่าจะเพื่อป้องกันการถล่มของดิน มีการเจาะรูเล็ก ๆ ตรงปูนที่ฉันคาดเดาว่าเพื่อการระบายน้ำจากบนภูเขา ทำให้ถูกคิดกับความเป็นจริงในชีวิตว่า มนุษย์เราคงอาจจะจำเป็นต้องดัดแปลงธรรมชาติเสียบ้างเพื่อเข้าใกล้สิ่งที่เรียกว่า “ความปลอดภัย (แม้เพียงชั่วคราว)” ในช่วงเวลาที่เรารุกรานธรรมชาติมากขึ้น ดังเช่น ภูเขาคอนกรีตที่เรียงรายในเมือง เริ่มมาสู่ภูเขาภูสอยดาวจริง ๆ เสียเข้าทุกวัน จนอดคิดเสียไม่ได้ว่า เมื่อเวลายังคงเดินต่อไปอย่างไม่หยุดหย่อน มนุษย์บนโลกมีอุปทานมากขึ้นทุกขณะ ส่งผลต่อธรรมชาติที่ถูกดัดแปลงตามอุปทานตามกันไปอย่างเสียไม่ได้ มิเว้นแม้ห่มวลดอกไม้ที่ยังปฏิเสธไม่ได้กับสารเคมีเพื่อให้ได้ผลผลิตตั้งใจต้องการ ภูเขาทางขึ้นดอยที่รายล้อมไปด้วยธรรมชาติยังปฏิเสธไม่ได้กับปูนที่ฉาบสูงตระหง่านที่มาคู่กับความปลอดภัยแม้เพียงชั่วคราว แล้ววัฒนธรรมจากมนุษย์ที่อาศัยการอยู่ร่วมกับธรรมชาติละ จะถูกฉาบปูนไปเสียเท่าไร? หรือยังคงรื่นรมย์อยู่ในสวนสีเขียว พลากรับไออุ่นจากแสงแดด บ้างปะทะกับสายลมเย็น ๆ หรือชุ่มฉ่ำกับสายฝนอย่างเช่นเคย ฉันเองยังคงสงสัย?

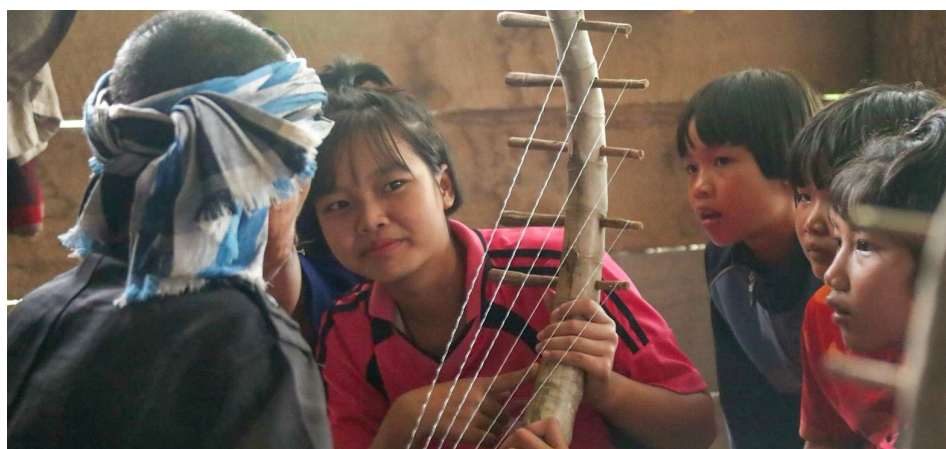
พระอาทิตย์ลาลับ แสงสว่างน้อยลงไปทุกขณะ จนมองอีกทีก็หลงเหลือเพียงแสงจันทร์หนึ่งวันซึ่งกำลังจะลลับไปพร้อมกับเสียงหรีดหิ่งเรไรที่เจื้อยแจ้วอยู่ทุกขณะ อากาศในคืนแรกร้อนชื้น สอแวของสายฝนไกล ๆ ไม่มีใครทราบได้เลยว่าการสำรวจชุมชนในวันพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร

ฝนตกพริ้ว ๆ ตั้งแต่รุ่งสางและยังคงตกต่อเนื่องต่อนาน ๆ พาพวกเราไปพบพ่อเฒ่าภานู บ้านของพ่อเฒ่าสร้างด้วยไม้โดยใช้ซุงทั้งต้นเป็นเสารับน้ำหนัก บริเวณอยู่อาศัยอยู่สูงขึ้นไปเช่นเดียวกับบ้านทุกหลังในหมู่บ้านแม่อกฮู พ่อเฒ่านั่งรอพวกเราอยู่บนบ้านแล้ว ในมือทั้งสองของท่านคือเครื่องดนตรีประเภทดีดที่เรียกว่า “กาหนา” พ่อเฒ่าลงมือสร้างเครื่องดนตรีชิ้นนี้เองกับมือ พ่อเฒ่าเริ่มดีดกาหนาเบา ๆ ในขณะที่พวกเราและเพื่อนนักเรียนตัวน้อยพากันนั่งลงรอบ ๆ ข้างนอกนั้นยังคงได้ยินเสียงฝนกระทบหลังคาแผ่วเบา

(หน้าซ้าย: บรรยากาศยามเช้าด้านข้างอาคารเอนกประสงค์)

¹⁵ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹⁶ นักศึกษาสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

(นักเรียนร่วมศึกษา “กาหน้า” กับพ่อเผ่า)

เพลงแรกที่พวกเราได้ฟังชื่อว่า “ไถ่ลุย” อันหมายถึงนกเขา พ่อเผ่าเล่าว่าเป็นเพลงนี้หมายถึงความรักที่ไม่ได้เอื้อนเอ่ยออกไปและเป็นเพลงที่ชายหนุ่มมักจะฝึกไว้เพื่อเกี้ยวพาราสีหญิงสาว (เพลงอื่น ๆ ที่ตามมาก็มีเนื้อหาในลักษณะนี้)

จากการทำงานภาคสนามของนักเรียนและนักศึกษาได้เรียนรู้บทเพลงปกากะญอที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน โดยได้เรียนรู้ประสบการณ์ดนตรีจากพ่อเผ่าภาณุ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2561 โดยทางนักศึกษาสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนาได้พยายามถอดโน้ต ดังกล่าวในลักษณะของการบันทึกโน้ตแบบตะวันตกเพื่อเก็บรวบรวมไว้ และนำไปใช้ในกิจกรรม สร้างสรรค์ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้ดังต่อไปนี้

(บันทึกบทเพลงในระบบโน้ตสากล)

1. เพลงได้ลุย -นกเขา (เธออยู่ในใจเรา แอบรักเธอแต่ไม่กล้าคุย)

6 **A** เร เร เร เร เร เร

10 **B** ไ้ ลุย ครือ ครือ ตะ อ้อ ปือ ไ้ ลุย ครือ ครือ ตะ อ้อ ปือ

ไ้ เลื่อ อะ สั มะ กะ จือ ไ้ เลื่อ อะ สะ มะ กะ จือ

เพลงได้ลุย เป็นภาษาปกาเกอญอแปลเป็นภาษาไทยว่า “นกเขา” บทเพลงนี้เป็นเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อเผ่าภาณุ และเป็นเพลงแรกที่พ่อเผ่าได้ทำการแสดงบทเพลงให้พวกเราฟังผ่านเครื่องดนตรีท้องถิ่นที่เรียกว่า กานห่าน เล่นและขับร้องโดยพ่อเผ่าเอง แม้ชื่อบทเพลงได้แรงบันดาลใจมาจากสัตว์ตามธรรมชาติก็จริง แต่เนื้อหาเพลงส่วนมากของที่นี่นั้นโดยส่วนมากพูดถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้คน ดังเช่นบทเพลงนี้ได้บรรยายถึงการแอบรักผู้หญิงคนหนึ่ง แต่แอบเก็บความรู้สึกเอาไว้ไม่กล้าที่จะเปิดเผยออกไปให้เขารู้

14 2. (รักจริง ไม่หลอกลวง)

เร เร เร เร เร เร

C

ค้อ ตะ ยอ ล้อ

เกอ ลอ เกอ ลอ เกอ หลี ส่า น้อ ตู'เลอ จอ ต๊ะ เหลาะ หนา

บทเพลงนี้เป็นบทเพลงที่ 2 ที่พ่อเผ่าภาณุได้ขับร้องให้พวกเราฟังผ่านเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และบทเพลงก็ยังคงพูดถึงความสัมพันธ์ของผู้คนเช่นเดิม แต่เนื้อหาของบทเพลงนั้นเป็นความรักที่เปิดเผยมากขึ้นจากเพลงแรก มีความหมายโดยรวมว่า ความรักที่ผู้ชายมอบให้ผู้หญิงคนนี้นั้นจริงจังและไม่ไขว่ไขว่ใจให้ผู้ใดแน่นอน

33

3. (เพลงที่แม่เฒ่าชอบ)

D

37

บทเพลงสุดท้ายที่พ่อเฒ่าแสดงให้เราฟัง เป็นบทเพลงที่เกิดจากการตั้งคำถามของพวกเราเองด้วยความสงสัยที่ว่าพ่อเฒ่าร้องเพลงเกี่ยวกับความรักต่อผู้หญิงมาเสียหลายเพลง แล้วบทเพลงไหนล่ะ? ที่พ่อเฒ่าใช้จีบแม่เฒ่าในชีวิตจริง พ่อเฒ่าดูออกจะเงินเสียหน่อยก่อนที่จะบอกว่าพ่อเฒ่าเล่นเพลงที่แม่เฒ่าชอบเพื่อทำให้แม่เฒ่าเกิดความประทับใจ ก่อนที่จะบรรเลงเพลงดังกล่าวซึ่งเป็นสุดท้ายให้ฟัง ก่อนที่เสียงฝนจะดังขึ้นในทุกขณะ

ตอนนี้เสียงฝนเริ่มดังขึ้นอีกครั้งทำให้การแกะทำนองดนตรีและเนื้อร้องภาษาปากาเกอะญอนั้นยากขึ้นไปอีก เราต้องขอความช่วยเหลือจากน้อง ๆ และผู้ใหญ่ในละแวกให้ช่วยตรวจทานการออกเสียงและความหมาย ซึ่งมีพ่อเฒ่ากำกับอีกต่อหนึ่ง บางทีท่านก็จะหันไปดูเด็ก ๆ ที่ครั้นออกเสียงผิด ในส่วนของการแกะทำนองก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนักเพราะเสียงของกาหน่านั้นไม่เสถียรและการบรรเลงของพ่อเฒ่าเป็นไปแบบกึ่งคันสต

(นักศึกษาเรียนท่วงทำนองจากพ่อเฒ่า)

ฝนหยุดลงเมื่อเราเรียนเพลงเสร็จพอดี พ่อเฒ่ายืนกานาหน้าขนาดเล็กลงให้น้องนักเรียน ลองดีดเล่นดู ประสบการณ์ครั้งนี้ไม่ได้เป็นเพียงครั้งแรกของพวกเราที่ได้ยินเสียงเพลงท้องถิ่นของที่นี่ หากแต่เป็นครั้งแรกของน้องนักเรียนอีกหลายคนด้วย พ่อเฒ่าเล่าให้ฟังก่อนหน้านี้ว่าปัจจุบันบทเพลงเหล่านี้กำลังเลือนลางไปตามกาลเวลา

สายฝนที่โปรยปรายลงมา ไม่ว่าจะหนักแค่ไหนก็จะค่อย ๆ ซาหายไป และหยุดลงในที่สุด คงจะดีไม่น้อยถ้าบทเพลงนี้ไม่หายไปเช่นดังสายฝนที่โปรยปรายลงมาตลอดในขณะที่พวกเรากำลังเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่น ณ ที่แห่งนี้

ก่อนที่พวกเรากลับมาจากการเก็บข้อมูลในชุมชน พวกเราได้ขอร้องให้พ่อเฒ่าเล่นให้ฟังอีกเสียหลายครั้ง เพื่อบันทึกเสียงไว้โดยเครื่องอัดเสียง และนำมาเปิดฟังซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อที่จะนำเสียงที่ได้นำมาเขียนโน้ตและคำร้องให้ชัดเจนและใกล้เคียงที่สุด และหวังใจว่าจะได้ใช้บทเพลงและเรื่องราวที่ได้เรียนรู้มานี้เป็นส่วนหนึ่งในการแสดงละครกลุ่มกับน้องนักเรียนที่นี่ เพื่อให้้อง ๆ ได้จดจำและขับร้องบทเพลงอันแสนน่าภาคภูมิใจของตนเอง

ละครชุมชน “แะ๊ะลอสะ”

จากที่คณะค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน พบว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านแม่หละส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตของชุมชนทั่วไป เช่น การเกี่ยวข้าว ทำไร่นา การถักทอผ้า และมีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวชุมชนเอง เช่น ดนตรีในชุมชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกี่ยวสาวทางผู้จัดทำจึงนำสองสิ่งนี้มารวมกันและทำเป็นละครเรื่อง “แะ๊ะลอสะ” เป็นละครที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนในหลายมิติ ผู้จัดทำได้นำการพัฒนาความสัมพันธ์ของคู่หญิงสาวมาเป็นตัวเดินเรื่องผ่านฤดูกาลที่มีวิถีชีวิตของคนในชุมชนซ่อนอยู่

องค์ประกอบที่ใช้ในงานสร้างสรรค์ละครชุมชน

ละครเรื่องแะ๊ะลอสะ เป็นละครที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวคู่หนึ่งในฤดูกาลแห่งการปลูกข้าว ผู้ชายได้มาปลูกข้าวพร้อมกับนำเครื่องดนตรีมาเล่นเมื่อผ่านบ้านผู้หญิงเพื่อเกี่ยวในฉากนี้ได้นำเพลง “นกเขา” ซึ่งเป็นเพลงที่พ่อเฒ่าใช้ร้องเกี่ยวแม่เฒ่าเข้ามาใช้เป็นบทเพลงสำคัญในละครชุมชนนี้ด้วย ในขณะเดียวกันนั่นเองผู้หญิงก็ได้ทำการถักทอผ้าทุกวัน การออกแบบฉากของละครเรื่องนี้เป็นฉากที่มาจากการดำเนินชีวิตจริงของคนในชุมชน รวมถึงการทำเกษตรกรรมโดยองค์ประกอบต่าง ๆ ในละครทั้งหมดทำให้ละครออกมาเป็นแนวทางเดียวกัน ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง

และความสัมพันธ์ที่มากขึ้นของกลุ่มสาว นอกจากนั้นแล้วเราได้ดำเนินกิจกรรมการร้องเพลงให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เป็นนักแสดงหลัก โดยร้องเพลงเป็นภาษาปากาเกอะญอเพื่อเพิ่มบรรยากาศของเรื่องราวให้มีความเข้มข้นและสามารถสื่อสารกับชุมชนให้ได้มากที่สุดอีกด้วย

สิ่งที่ยากกับละครชุมชนเรื่องนี้ คือการที่นักแสดงเป็นเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนมาก รวมถึงจำนวนนักเรียนในกลุ่มที่มีปริมาณมาก แน่นอนว่าเป็นเรื่องยากที่จะควบคุมเมื่อเทียบกับจำนวนที่ ๆ นักศึกษาในกลุ่ม ทางผู้จัดทำจึงมีวิธีการในการแบ่งส่วนกันแสดงและย่ำลำดับของการแสดงให้แก่นักแสดง แต่ด้วยละครเรื่องนี้เป็นละครที่ใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนแห่งนี้ จึงทำให้เด็ก ๆ มองภาพเห็นได้ชัดเจน เพราะเด็กที่นี่มีความตั้งใจและกล้าแสดงออก นอกจากกิจกรรมทางด้านละครชุมชนแล้ว ยังได้มีการมิกิจกรรมแปลเนื้อเพลงร้องเป็นเพลงภาษาปากาเกอะญอแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ยังคงเอกลักษณ์ในการมีส่วนร่วมของผู้คนอย่างชัดเจน

การสำรวจชุมชนและการสร้างสรรค์ละครในครั้งนี้ประกอบไปด้วยกระบวนการหลายขั้นตอน อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกค่ายอักษร - ศิลป์และน้องนักเรียนในชุมชน

กระบวนการสำคัญในการดำเนินการ ประการแรกคือ การฟัง ก่อนที่เราจะได้เรียนรู้บทเพลงจากพ่อเฒ่าภานูนั่น เราได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ของเรื่องราวเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการสร้างความไว้วางใจกับน้องนักเรียน ผ่านกิจกรรมละลายพฤติกรรม อาทิ การวาดแผนที่บ้านของสมาชิกในชุมชน และแน่นอนว่ารวมถึงวาดแผนที่บ้านของพ่อเฒ่าด้วย

เมื่อการรับสารสมบูรณ์แล้วจึงนำไปสู่กระบวนการการจดบันทึกและการเรียบเรียงข้อมูลก่อนจะนำไปสู่กระบวนการผลิตผลงานสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมระหว่างพี่นักศึกษาและน้องนักเรียน โดยพี่ ๆ จะกำกับดูแลภาพรวมและต่อยอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ภาคสนามที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากการมีปฏิสัมพันธ์กับน้อง ๆ มาโดยตลอด จากกระบวนการดังกล่าวน้องนักเรียนได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี

เมื่อวันแสดงเข้ามาถึง พวกเราได้วางแผนการฝึกซ้อมละครอย่างรอบคอบ โดยพี่ ๆ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ช่วยแปลความหมายให้กับน้องระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นทำให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจจะมีความเข้าใจในภาษาไทยไม่มากนัก โดยสามารถย่นระยะเวลาการซ้อมให้ใช้เวลาน้อยลง เวลาแสดงที่ใกล้เข้ามาเต็มที่ พวกเราารู้สึกโชคดีมากที่การทำงานลงพื้นที่ที่เราไม่คุ้นเคยนี้ ไม่เป็นการประมือในการทำงานข้างเดียวแต่อย่างใด เพราะมีมือของน้องนักเรียนอีกหลายมือที่ช่วยกันประมือให้ดังอย่างตั้งใจในครั้งนี้อีกด้วย ฉะนั้นเองเป็นเพียงอีกคนหนึ่งที่มีภาพประทับใจในการเดินทางครั้งนี้ น้องนักเรียนเปล่งเสียงร้องเพลงอย่างสุดหัวใจเช่นเดียวกับน้องที่เล่นละครก็เล่นอย่างสุดฝีมือ พวกเราเหล่านักดนตรีและผู้กำกับการแสดง ได้เพียง

ร่วมประดับประดาการแสดงให้ราบรื่นโดยบรรเลงดนตรี พากษ์บทละครประกอบการแสดง
ตั้งเช่นสายฝนที่โอบอุ้มท้องฟ้าในช่วงเวลาหลายวันที่ผ่านมาในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์
เพื่อน้องๆ

หลังจากการแสดงจบสิ้นลง ฝนก็ตกลงมาปรอย ๆ ลงมาในทันใด เช่นเดียวกับเข้าสู่ของ
วันแรกที่ย่ออกสำรวจชุมชน เสนือนบทเพลงและเรื่องเล่าของหมู่บ้านแม่ออกสู่ที่ได้รับการขับขานอีกครั้ง

“เยอ แอ นา” (ฉันรักเธอ): เรื่องราวสู่ละครชุมชน

นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ¹⁷, นายธรรพ์ ทักสิณวรารจารย์¹⁷,
นายนรากร ปัญญาวรรุณี¹⁸

“ทอ เท คอ ทอ รุ โม่ กว
 นัว จี ทอ รุ โม่ กว
 ทอ เท่ กว ถั่ว รุ โม่ กว
 ทอ เท่ บา ที กว เม งวว ที่กู่ เม งวว
 ทู เลวเล กวชเชอ เช่อ โยว
 นัวจี เดว เชอ เช่อ โยว
 ทูละเล เดว เช่อ เช่อ โยว
 ชั่ว ลัว เชอ เนลัว ฟ้า ลีโม่ เนลัวลว ลีโม่”

จากเนื้อร้องข้างต้นขับร้องโดยผู้นำจิตวิญญาณประจำชุมชนบ้านแม่ออกฮู (ไม่ประสงค์เปิดเผยนาม) ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ ถอดความหมายจากเนื้อเพลงภาษาปกาเกอะญอเป็นภาษาไทย ต่อมาเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาสร้างสรรค์เพื่อใช้ประกอบกับละครชุมชนสร้างสรรค์ ได้ดังต่อไปนี้

“คิดถึงเรที่รัก คนไกล ะเรจะพบเมื่อไหร่
 ใจฉันยัง คงเฝ้า คอยรอ ใจฉันยัง คงเฝ้ารอเธอคนเก่า...คนเดิม
 แยกจากกันโดยโชคชะตา เมื่อพายุฝนพัดมา
 ใจฉันยัง คงเฝ้า คอยรอ นวังสักวัน คงได้เจอเธอที่เก่าที่เดิม”

ด้วยนิยามความหมายของบทเพลงกล่าวถึงชายหนุ่มต่างแดน คนหนึ่งที่เดินทางมาพร้อมกับเตหนาเครื่องดนตรีคู่ใจ ผ่านภูเขาสูงแล้วลูกเล่า ชายหนุ่มเดินทางข้ามแม่น้ำเมย มาพบรักกับหญิงสาวในหมู่บ้าน ความรักของทั้งสองได้ก่อตัวขึ้น แต่แล้ววันหนึ่งชาวบ้านคิดเห็นว่าทั้งสองไม่ควรที่จะได้สมหวังในความรัก เพียงเพราะชายคนนี้เป็นคนต่างถิ่น ชายหนุ่มจึงกลับไปในที่ที่ตนจากมา สิ่งที่ไม่คาดฝันได้เกิดขึ้น เมื่อสะพานข้ามแม่น้ำถูกตัดขาดเนื่องจากภัยธรรมชาติ ทำให้ทั้งสองไม่สามารถพบเจอกันได้อีกต่อไป ทำได้เพียงแค่วัดคิดถึงกันและกันผ่านบทเพลงและเสียงเตหนา

¹⁷ นักศึกษานักวิชาการศึกษาศาสตร์ สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

¹⁸ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ค่ายอักษร - ศิลป์เพื่อน้อง ปีที่ 2 นี้ พวกเรานักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาวัฒนธรรมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อมุ่งหวังที่จะช่วยส่งต่อวัฒนธรรมเดิมในชุมชนสู่เยาวชนรุ่นหลัง บทเพลงในวัฒนธรรมชุมชนแม่ออกุสแห่งนี้กำลังเลือนหายไปตามกาลเวลา เรื่องราววิถีชีวิตในอดีตของพวกเขา ได้ถูกนำมาเล่าขานอีกครั้งผ่านบทเพลงและเครื่องดนตรี พวกเราและน้องนักเรียนจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ได้เรียนรู้จากพ่อเฒ่าแม่เฒ่าอย่างใกล้ชิดแบบมุขปาฐะ ถูกส่งต่อความหมายจากการจดบันทึกข้อมูลและแปลความหมายจากบทเพลงเหล่านั้นเพื่อใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ของค่ายอักษร - ศิลป์

บทเพลง ชะ เก่อ ยื่อ บะ (ถวิลหา)

1. ตอ เท คอ ทอ ชู ไม่ ภูว น่อ อี ทอ ชู ไม่ ไกว
 2. ทุ เลว เบ กวย เซอ เซอ โยว น่อ อี เคว เซอ เซอ โยว
 3. คิด ถึง เธอ ที่ รัก คน ไกล จะ เจอ จะ พบ เมื่อ ได
 13 4. แยก จาก กัน ด้วย โชค ชะ ตา เมื่อ พา ยุ ผน พัด มา
 ต่อ เท กอ ถอ ชู ไม่ ไกว ทอ เท บา ที่ ภูว เม งอว ที่ ภู เม งอว
 ทุ ละ เบ เคว เซอ เซอ โยว ซือ ลำ เยอ เหล่า ซา ลี โม เหล่า ลา ลี โม
 ใจ ฉั่น ยัง คง เฝ้า คอย รอ ใจ ฉั่น ยัง คง เฝ้า รอ เธอ คน เก่า คน เดิม
 19 ใจ ฉั่น ยัง คง เฝ้า คอย รอ หวัง สัก วัน จะ ได้ เจอ เธอ ที่ เก่า ที่ เดิม

(บันทึกบทเพลงถวิลหาในรูปแบบโน้ตดนตรีตะวันตก)

ดนตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งต่อเรื่องราว สามารถจดจำได้ง่าย จากการใช้จังหวะ และท่วงทำนองที่เป็นเหมือนกับสัญลักษณ์ในบทเพลงที่ได้เรียนรู้ซึ่งพบว่า มีทั้งบทเพลงที่มีจังหวะสนุกสนานหรือบทเพลงที่มีมีลักษณะอารมณ์เศร้าในจังหวะช้า ก่อนหน้านี้ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ยังไม่ทราบความหมายจริงของบทเพลง แต่เมื่อได้ทราบความหมายจากพ่อเฒ่าหลังจากที่พ่อเฒ่าได้บรรเลงอีกครั้งหนึ่ง เสียงของบทเพลงนี้ยิ่งทำให้ปรากฏเป็นภาพชัดเจนมากขึ้น และยังสร้างความประทับใจในใจของพวกเรา

พวกเราชาวค่ายพร้อมกับน้องนักเรียน ได้เรียนรู้ในหลายบทเพลง ได้แก่ เพลงเตหนา เพลงเดินทาง เพลงถวิลหา เป็นต้น ต่อมาจึงได้ให้น้องนักเรียนเลือกบทเพลงที่ตนเองประทับใจมากที่สุด เพื่อนำมาใช้ในการเล่าเรื่องราวผ่านบทละครชุมชน จากการสร้างบทละคร นำไปสู่การสร้างจินตนาการของฉากโดยน้องนักเรียนจะช่วยกันร้อยเรียงเรื่องราว ตัวละครต่าง ๆ รวมถึงภาพบรรยากาศที่พวกเขาจินตนาการ และบทเพลงที่ช่วยกันประพันธ์ขึ้นเป็นภาษาไทย ถอดความเดิมจากเพลงในภาษาปากเกะญอในการให้ความหมายจากความเข้าใจของชาวค่าย โดยมีพี่ ๆ นักศึกษาร่วมกันช่วยขัดเกลาเนื้อหาบางส่วน น้องนักเรียนบางคนไม่มีโอกาสได้เล่นดนตรี แสดงละคร หรือเต้น แต่น้องนักเรียนทุกคนมีความตั้งใจและร่วมมือร่วมใจที่จะถ่ายทอดเรื่องราวจากกิจกรรมละครชุมชนสร้างสรรค์นี้ออกมาได้ดีมาก ๆ โดยในละครชุมชนสร้างสรรค์นี้ยังได้แฝงข้อคิดในการอนุรักษ์ผืนป่าอันเป็นที่รัก ป้องกันมิให้เกิดเหตุไม่ให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติดังที่ปรากฏอยู่ในบทละคร

ความท้าทายในการทำงานชุมชนในครั้งนี้ คือ ภาษาที่สื่อสารระหว่างพ่อเฒ่าแม่เฒ่ากับกลุ่มนักศึกษาเพราะพ่อเฒ่าแม่เฒ่าบางท่านไม่สามารถสื่อสารในการพูดภาษาไทยมากนัก แต่ยังเข้าใจความหมายอยู่บ้าง โดยในการแก้ไขปัญหาที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งคือ น้องนักเรียนและคุณครูในโรงเรียนทำหน้าที่ในการช่วยสื่อสารและแปลความหมายในระหว่างการดำเนินกิจกรรม

ความเป็นธรรมชาติที่เป็นธรรมชาติของผู้คนในชุมชน รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ เป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจ เรื่องเล่าและเสียงเพลงยังคงตราตรึงอยู่ในความทรงจำอันมีค่าของชาวค่ายอักษร - ศิลป์ ที่มีอาจลบลี้นออกจากหัวใจ

“รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ
เป็นสิ่งที่สร้าง ความประทับใจ...”

“...ที่มือเราลบเลือนออกจากหัวใจ”

บทเพลงคุ้นหู Twinkle Twinkle Little Star

พรชนิตว์ มณีวรรณ¹⁹

ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ในการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานไวโอลินให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 จังหวัดตาก ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2 ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านการบรรเลงไวโอลินแก่ครูและนักเรียนในโรงเรียน จำนวน 2 คน โดยได้เลือกบทเพลงที่ใช้ในการสอนไวโอลินเบื้องต้น ได้แก่บทเพลง Twinkle Twinkle Little Star ทำนองของเพลงนี้คุ้นหู และเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของนักเรียนในโรงเรียน อีกทั้งทำนองของบทเพลงดังกล่าวได้นำไปใช้ฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนของโรงเรียนในกิจกรรมต่อมาอีกด้วย ในบทเพลง “ABC”

“พิชิตเพลงในใจ และน้องทำตาม”

เพื่อให้คุณครูและน้องนักเรียนสนุกไปกับการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ ใช้วิธีสอนแบบ “พิชิตเพลงในใจ และน้องทำตาม” จากการฝึกฝนทำให้น้องเรียนรู้อะกฤษหลายด้านด้วยความเป็นธรรมชาติมากกว่าการเริ่มต้นเรียนดนตรีจากการอ่านโน้ต การฝึกซ้อมเป็นไปอย่างตั้งใจ ทุกคนอดทนกับความเมื่อยล้าของแขน รวมถึงสมาธิในการเรียนและซ้อม ใช้เวลาเรียนเพลง มีเวลาจำกัดเพียงหนึ่งวัน เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ และสามารถแสดงบนเวทีได้

จากประสบการณ์ที่เคยสอนไวโอลินสำหรับผู้เริ่มต้น ใช้เวลาประมาณหนึ่งสัปดาห์จึงจะสามารถเล่นเพลงนี้ได้ น้องนักเรียนแสดงให้เห็นว่า คนเราไม่มีขีดจำกัดความสามารถ การที่ได้ดำเนินการสอนน้อง ๆ เล่นดนตรีในครั้งนี้ เป็นบทเรียนที่มีค่ากับเราในการส่งต่อในสิ่งที่เรารัก และเรียนรู้ถึงการให้และรับในเวลาเดียวกัน

¹⁹ นักศึกษาสานักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

“ABC” ประสบการณ์ครั้งแรกของชีวิตอาสา

ชนิกานต์ ตาแก้ว²⁰

“คำนี้เขิน คำวาสา คำแรกในชีวิตของฉัน”

คำนี้เป็นคำอาสาคำแรกในชีวิตของฉัน เรื่องราวที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 5 วันที่อยู่ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 แห่งนั้น ดิฉันเหมือนถูกรายล้อมไปด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ ในคำครั้งนี้ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในทีมสอนภาษาอังกฤษให้กับน้องนักเรียนปกาเกอญอ ชาวค่ายฯ ได้เลือกเพลง “ABC” ที่ร้องขับขานคู่ไปกับทำนองเพลง Twinkle Twinkle Little Star ที่ออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกันของคำอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ในปี ที่ 2

เช้าของวันที่สาม พวกเราพี่นักศึกษาอาสาของธรรมศาสตร์ได้เริ่มการสอนให้กับนักเรียน โดย เริ่มจากอ่านตัวอักษรภาษาอังกฤษตามทีละตัวอย่างช้า ๆ พร้อมกับการออกเสียงดังสนั่นลั่นอาคาร เเนกประสงค์กันอย่างเต็มที่ หลังจากนั้นจึงเริ่มใส่ทำนอง และร้องเพลงกัน การดำเนินกิจกรรมใช้เวลาประมาณสองชั่วโมงน้องนักเรียนก็สามารถที่จะร้องคลอเพลงไปพร้อมกับพวกเราได้ เสียงเล็ก ๆ ที่ร้องประสานขึ้นมาอย่างช้า ค่อย ๆ คลอไปกับเสียงดนตรีอย่างพร้อมเพรียง ไพเราะไม่แพ้เสียงเพลงอื่นใด ความรู้สึกตอนนั้นมันปรี่มอยู่ในใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ฉันไม่เคยมีโอกาสดได้สัมผัสบรรยากาศที่มีเด็กรายล้อม อันมาพร้อมกับรอยยิ้มในทุกเช้าที่พบเจอกัน

ฉันไม่เคยทำอะไรเพื่อคนอื่นขนาดนี้ สิ่งที่ไม่เคยทำในการสร้างความสุขให้กับผู้อื่นมากนัก ฉันกลับทำได้และแอบคิดว่าฉันก็ทำมันได้ดีเสียด้วย ความมั่นใจนี้อาจฉันคงจะเป็นครูที่ดีได้ในสักวันหนึ่งในอนาคตอันไกล ...ฉันมีความสุขใจจริง ๆ

มีน้องนักเรียนหลายคนเรียกฉันว่า “คุณครู” แต่สำหรับฉันแล้ว ฉันไม่ใช่คุณครูของน้องนักเรียนหรอก แต่เขาเหล่านั้นต่างหากที่เป็นครูของฉันทุกคนที่นี้สอนให้ได้เรียนรู้ความหมายของคำว่า “ให้” และ “รับ” ในเวลาเดียวกัน ผู้คนที่นี้ทำให้ฉันเข้าใจความสุขในชีวิตมากขึ้นโดยแท้จริงขอบคุณที่ทำให้รู้ว่าคุณค่าของรอยยิ้ม มิตรภาพล้วนมีความหมายอยู่เสมอ

แล้วเราจะพบกันใหม่....แหล่งพลังความสุขของฉัน

โหมโรงระยิบระยับสู่ความประทับใจ

มานิกา คำแก้ว²¹

“เอ...ปี...ซี...ดี...อี...เอฟ... จี...” เสียงตัวอักษรของภาษาอังกฤษ ผสานกับทำนองเพลง แสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยนและแฝงไปด้วยความมุ่งมั่นและพยายามของนักเรียน น้องนักเรียนค่อย ๆ ใส่เสียงตัวอักษรภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องเป็นทำนองนี้ ทำให้คนฟังไม่อาจห้ามตัวเองไม่ให้ร้องคลอตามไปกับพวกเขาเหล่านั้นได้ ความน่าเอ็นดูที่ไม่ปรุงแต่งจากเสียงของพวกเขาเริ่มจากแผ่วเบา และค่อย ๆ ออกเสียงเปล่งชัดขึ้นด้วยความมั่นใจราวกับได้รับพลังพิเศษบางอย่างจากพี่ ๆ นักศึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ๆ ปีนี้ นักดนตรีที่ตั้งใจบรรเลงเพลงมาให้ และเห็นรอยยิ้มส่งกำลังใจของผู้ฝึกสอนที่ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมสรรค์สร้างการเรียนรู้ที่นำไปสู่การแสดงอันน่าประทับใจนี้ขึ้นมาได้จนสำเร็จ ในคำคืนสุดท้ายของค่ายอักษร - ศิลป์ เสียงทรีดหรืออะไรก็ได้เป็นอุปสรรคขัดขวางหรือสร้างความรำคาญใจให้กับผู้ชมที่จดจ่ออยู่กับการแสดงแสนพิเศษนี้ ราวกับถูกต้องมนตร์สะกดแห่งความน่ารักของน้องนักเรียน ในทางตรงกันข้าม เสียงเหล่านั้นกลับช่วยเป็นเสียงประสานชั้นยอดให้กับบทเพลงที่ถูกขับกล่อมเสียงอีกด้วย อาจทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ขณะทำการแสดงได้อย่างน่าประหลาดใจในการทำงานร่วมกันกับชุมชนในครั้งนี้

น้ำค้างที่หยดลงพร่างพรวาว แสงดาวที่ส่องประกายวาววับ หรือแม้แต่พระจันทร์ที่ส่งยิ้มสดใสเป็นกำลังใจให้กับเด็ก ๆ ทุกสิ่ง ล้วนประกอบสร้างขึ้นเป็นบทเพลงที่แสนจะเรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ ท่ามกลางหุบเขา ล้อมรอบด้วยหมอกหนา แต่หัวใจของผู้คน ณ ที่แห่งนี้ ได้เรียงร้อยเข้าไว้ อย่างอบอวลจนอบอุ่น ด้วยเสียงของน้องนักเรียนตัวน้อยเหล่านั้นขับกล่อมบทเพลงให้เราฟังอยู่ในตอนนี้ คงเป็นภาพประทับใจที่ฉันไม่อาจลบเลือน สิ่งที่ดิฉันได้กล่าวไปข้างต้น เป็นความรู้สึกที่ยังติดตรึงอยู่ในหัวใจ เป็นความรู้สึกแรกหลังจากที่ได้รับชมการแสดงของน้องนักเรียนที่ยังคงไว้ในทุกรายละเอียด นานี่นาเสนอผลงานดิฉันและเพื่อน ๆ ได้เข้าไปร่วมฝึกสอน และฝึกซ้อม ในส่วนของการร้องเพลงภาษาอังกฤษ จากความรู้สึกกังวลใจด้วยเนื้อหา และเวลาที่เมื่อคำนวณดูคร่าว ๆ แล้วยังตอบได้ยากว่าเด็ก ๆ จะสามารถจดจำรายละเอียด ซิมซัซ และเข้าใจ จนสามารถแสดงผลออกมาในรูปแบบของการร้องเพลงประกอบดนตรีได้หรือไม่ และสุดท้ายผลลัพธ์ก็ประจักษ์ให้เห็นแล้วว่า พวกเขาทุกคนคือเด็กที่จะเติบโตไปเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพควบคู่กับคุณธรรมอย่างได้ไม่ต้องสงสัย และเป็นผู้ใหญ่ที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดี และสามารถส่งต่อไปให้แก่ลูกหลานได้อย่างยั่งยืนอย่างแน่นอน

²¹ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในฐานะนักศึกษาคนหนึ่งประสบการณ์ในครั้งนี้ถือเป็นการปลดล็อกความคิดในการเรียนรู้ในสาขาวิชาของตนเองได้อย่างถึงแก่นแท้ เพราะในการศึกษาที่ครอบคลุมและลึกซึ้งในศาสตร์ของภาษาและมนุษย์ที่ได้ศึกษาในภาคทฤษฎีมาแล้วนั้น กลับเป็นที่นี้เองที่เปิดโอกาสให้ฉันได้ใช้เครื่องมือเหล่านั้นในการสื่อสาร และเชื่อมโยงผู้คนเข้าไว้ด้วยกันด้วยศาสตร์ทางภาษา เราได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาสอนน้อง ๆ ได้โดยตรงอาจฟังดูง่าย แต่สิ่งที่มากกว่านั้นก็การใช้หลักแห่งความเป็นมนุษย์และภาษา เรียนรู้ธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของพวกเขา จนชาวบ้านที่นั่นรวมถึงเด็ก ๆ เชื่อใจเรามากพอที่จะรับสารที่เราสื่อ นี่เองจึงเป็นสิ่งที่เรียกว่าแก่นแท้ของการเรียนภาษา การมาในครั้งนี้เราอาจมาในฐานะที่เป็นคุณครูที่มาสอนเด็ก ๆ ในเรื่องของภาษา แต่ใครเล่าจะรู้ว่าน้องนักเรียนที่นี่ต่างหากที่ให้บทเรียนกับเรามากมาย ฉัน...ขอบคุณพวกเขาในใจนับพันครั้งสำหรับของขวัญที่มีค่าที่สุด ที่ไม่อาจหาซื้อมาได้แม้จะใช้เงินทองหาก ต้องใช้หัวใจที่เปิดกว้างเข้ามาคลั่งกรองเป็นความคิด และภาพความประทับใจ ที่ ณ ตอนนี้ ได้ตกตะกอนเป็นผลึกความทรงจำของฉันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และพร้อมจะเล่าให้ทุกคนฟังถึงบทเรียนล้ำค่าที่ได้รับมาในครั้งนี้

Danny Boy

กำลังใจแต่ครุฑารอตระเวนชายแดน

นายชาญณรงค์ เฮงอรุณประสาร²²,
นางสาวภัทรฉัตร ทองมา²³

บทเพลง Danny Boy มีทำนองดั้งเดิมมาจากเพลงพื้นบ้านไอริชชื่อว่า Londonderry Air ภายหลังมีคนได้แต่งคำร้องให้ จนกลายเป็นบทเพลง Danny Boy ในปัจจุบันที่ทุกคนรู้จัก ความหมายของบทเพลงนี้กล่าวถึงการพลัดพรากและจากลาของเด็กหนุ่มที่ต้องจากบ้านไปแดนไกล เคยถูกใช้สื่อถึงทหารชาวไอริชที่เข้าร่วมรบในสงครามทำให้เป็นเพลงที่ชาวไอริชรู้สึกผูกพันรวมทั้งทำนองมีความซาบซึ้งกินใจจนกลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมไปอย่างแพร่หลาย และยังใช้ในพิธีสำคัญ ๆ ของทหารอเมริกันอีกด้วย

*“ชาวค่าย ขวากส่งกำลังใจให้ครูตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์
ได้มีกำลังใจที่เข้มแข็ง”*

ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้เลือกเพลง Danny Boy มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ เนื่องจากชาวค่าย อยากส่งกำลังใจให้ครูตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ ได้มีกำลังใจที่เข้มแข็งในการบ่มเพาะเยาวชนในโรงเรียนแห่งนี้อย่างต่อเนื่องกำลังความสามารถ

โดยได้นำเนื้อร้องบางส่วนจากบทเพลงต้นฉบับ มาใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกภาษาอังกฤษ โดยให้นักเรียนได้สะกดและออกเสียงตามทีละคำไปพร้อมกับการแปลความหมายของบทเพลง

“Oh, Danny boy, the pipes, the pipes are calling
From glen to glen, and down the mountain side.
The summer's gone, and all the flowers dying,
It's you, it's you must go and I must bide.
But come ye back when summer's in the meadow,
Or when the valley's hushed and white with snow,
It's I'll be here in sunshine or in shadow,
Oh, Danny boy, oh Danny boy, I love you so!”²⁴

จากเนื้อร้องดังกล่าว ชาวค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้แปลเนื้อร้องดังกล่าวเป็นภาษาไทย ทำให้เห็นความหมายชัดเจนจากเนื้อเพลงมากขึ้น เพื่อจะใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางด้านการแปลภาษาจากภาษาไทยเป็นภาษาปกากะญอ ดังนี้

²² นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²³ นักศึกษาสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

“ที่รัก ฉันเรียกหาเธอจากเสียงปี่ที่ขับขานนั้น
เสียงดนตรีก้องกังวาลผ่านหุบเขาเรื่อยมา
ฤดูร้อนผ่านพ้น ดอกไม้ร่วงโรย
ราวกับเธอที่จากไป ฉันได้แต่เฝ้ารอคอย

กลับมาเถอะนะ เมื่อฤดูร้อนหวนกลับมาอีกครั้ง
หุบเขาเขียวสลับ ปกคลุมด้วยเมฆหมอกขาว
ฉันจะยังอยู่ที่นี้ ไม่ว่าในยามที่อาทิตย์สาดส่อง
หรือแม้แต่ความมืดมิด
โอ้... ที่รัก ฉันรักเธอสุดหัวใจ

หากเธอกลับมา เมื่อดอกไม้โรยราแห้งเหี่ยว
ถึงฉันตาย... อยากรักยอมให้เป็นไป
หากเธอกลับมา และพบที่ที่ฉันจากไปนี้
ได้โปรดคุกเข่าลง แล้วเอ่ยว่าขอให้เธอเป็นสุขให้แด่ฉัน

ฉันจะรับรู้ความรู้สึกนี้จากสวรรค์
หลุมฝังศพของฉันก็กลับมางดงาม เปี่ยมด้วยความสุข
เพื่อเธอจะได้คิดถึงและสรรภาพความรักนั้น
ฉันจะเฝ้ารอเธอ จนกว่าเธอจะกลับมาอยู่ด้วยอีกครั้งหนึ่ง
ฉันจะรอเธอ รอจนกว่าเธอจะกลับมา”²⁵

นำไปสู่การให้นักเรียนช่วยกันแปลเนื้อร้องเป็นภาษาปากเกอะญอต่อไป

กระบวนการทำงานที่นักศึกษาค่อย ๆ เรียบเรียงประโยคทีละประโยคเพื่อง่ายต่อความเข้าใจ
กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา หลังจากได้ผลลัพธ์การแปลเป็นภาษาปากเกอะญอแล้ว พี่นักศึกษา
ได้ให้คุณครูในโรงเรียนที่มีความรู้ด้านภาษาปากเกอะญอเป็นผู้ตรวจทานอีกครั้งหนึ่ง

“ป้อแฉ แอ้ โด้
ปวา เกาะ หนา เลอ กแฉ เซาะ โต๊ะ โต๊ะ
เด กาหนา อัด ตือ เหล่อ กะเจอ เคอะ
ตา ตะ โก เหล่อ บะ
ตะ พอ ลอ แบ ตะ พอ ลอ แบ
ดี ซอ นา ปู่ แผละ อย่า โ๊ะะ เซาะ หนา

ป๊อแว แอ้ โต๋ อย่า แอ้ะ หน้า โต๋”²⁶

จากเนื้อหาและที่มาของเพลงมันสื่อถึงการให้กำลังใจใครสักคนหรือคนสักกลุ่ม ซึ่งทางคณะได้นำบทเพลงตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีทำนองเดียวกันกับบทเพลง Danny Boy ซึ่งประพันธ์คำร้องโดย ท่านผู้หญิงมณีนรีรัตน์ บุณนาค โดยนักเรียน รวมถึงคณะครูในโรงเรียน และชาวค่ายอักษร - ศิลป์ ได้จัดการแสดงในชุดนี้ ร่วมกันขับร้องในคำคืนสุดท้ายในการนำเสนอผลงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2 เพื่อเป็นการส่งกำลังใจให้คุณครูตำรวจตระเวนชายแดนทุกท่าน และสร้างความประทับใจให้กับชาวบ้านในชุมชน

Danny Boy

C F C7 F C7 F
 1.Oh, Dann y Boy the pipes the pipes are call ing From then to then and then
 2.โอ้ ดัน ย บอย เดอะ ไพพส์ เดอะ ไพพส์ อาร์ คอล ลิง ฟรอม เถน ตู เถน แอนด์ เถน
 3.โอ้ ดัน ย บอย เดอะ ไพพส์ เดอะ ไพพส์ อาร์ คอล ลิง ฟรอม เถน ตู เถน แอนด์ เถน

6 Am7 D7 G7 C C7 F
 down the moun- tain side The summ- er's gone and all the ro- ses fall- ing
 ลง ภูเขา ภูเขา ฤดูร้อน หายไปแล้ว และ ดอกกุหลาบร่วงโรย
 ลง ภูเขา ภูเขา ฤดูร้อน หายไปแล้ว และ ดอกกุหลาบร่วงโรย

12 G7 C D7 G7 C G7 C
 it's you, it's you must go and I must bide. But come ye back when
 นี่ คุณ นี่ คุณ ต้อง ไป และ ฉัน ต้อง เฝ้ารอ แต่ มา กลับ เมื่อ
 นี่ คุณ นี่ คุณ ต้อง ไป และ ฉัน ต้อง เฝ้ารอ แต่ มา กลับ เมื่อ

18 F C Am7 F A7 D7
 summ- ers in the mead ow. Or when the vall- ey's hushed and white with snow,
 ฤดูร้อน ใน ทุ่งหญ้า หรือ เมื่อ ภูเขา หายเสียง และ หุบเขา เงียบและขาวด้วยหิมะ
 ฤดูร้อน ใน ทุ่งหญ้า หรือ เมื่อ ภูเขา หายเสียง และ หุบเขา เงียบและขาวด้วยหิมะ

24 G7 C F C Am7
 It's ill be here in sun- shine or in shad- ow.
 นี่ ไม่ดี จะเป็น ใน แสงแดด หรือ ใน เงา
 นี่ ไม่ดี จะเป็น ใน แสงแดด หรือ ใน เงา

28 G C Am7 Dm7 G7 C Fm C D.C.
 Oh, Dann- y Boy, Oh Dann- y Boy, I love you so
 โอ้ ดัน ย บอย โอ้ ดัน ย บอย ฉันรักเธอมาก
 โอ้ ดัน ย บอย โอ้ ดัน ย บอย ฉันรักเธอมาก

Showcase:การนำเสนอผลงานค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2

รวิภาส เจริญวิวัฒน์ชัย²⁷,
พีรพรรณ โกมุต²⁸, ณัฐณาวุฒิ สุขดี²⁸,
อชิตะ ชยาสิริรัตนกร²⁸, ณัฐดนัย หวังวิวัฒนา²⁸

*“รอยยิ้มของน้อง ๆ มันทำให้แกนเข้เนื่องได้ขยับหน้าวิศกรย์ รอยยิ้มของน้อง ๆ ที่มีความ
สุขเน่มีวนกับดอกไม้มั้ที่ไ้กับแสงแรกในยามเช้า”*

การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ในปีที่ 2 มีการผสมผสานงานด้านเทคโนโลยี การบันทึกภาพนิ่ง และภาพวิดีโอ ตลอดจนการตัดต่อวิดีโอและเสียง นำโดยนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเป็นกำลังสำคัญในการเก็บข้อมูลที่ใช้ต่อยอดในการทำงานสร้างสรรค์ โดยการดำเนินงานได้มีการวางแผนการทำงานก่อนที่จะดำเนินการจริง ในด้านการใช้อุปกรณ์สารสนเทศ ต่าง ๆ มีการระดมความคิดเห็นเรื่องปัญหาที่จะเกิดขึ้น รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งเมื่อลงไปยังพื้นที่ ศึกษาจริงแล้ว สามารถลดปัญหาได้ในระดับหนึ่ง รวมถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ในการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ได้มีการหารือถึงปัญหาและสรุปภาพรวมกิจกรรม ในแต่ละวันเพื่อพูดคุยถึงปัญหาของแต่ละคนที่พบเจอ เพื่อจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในวันถัดไปได้

การบันทึกภาพถ่ายและวิดีโอตลอดการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำมาประกอบการแสดง ประมวลภาพและวิดีโอของการดำเนินกิจกรรม โดยได้ฉายผ่านทางจอโปรเจ็คเตอร์ไปยังหน้า อาคารอเนกประสงค์ อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ อีกทั้งยังใช้ประกอบการแสดงในรายการอื่น ๆ อาทิ ละครชุมชนโดยได้นำภาพในพื้นที่ในชุมชนแม่ออกฮู มาดัดแปลงและตัดต่อทำให้มีความสมจริง และเหมาะสมกับพื้นที่มากขึ้นโดยไม่ได้สูญเสียสาระสำคัญของวัฒนธรรมพื้นถิ่น

²⁷ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²⁸ นักศึกษาสถาบันวิทยากรหุ่นยนต์ภาคสนาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ภาพการดำเนินกิจกรรมที่ ผสมผสานกับภาพรอยยิ้มของน้อง ๆ ผสานกับเสียงประกอบ วิดีโอได้นำบทเพลง “จับมือมัน” ซึ่งปัจจุบันเป็นบทเพลงประจำของโรงเรียน และเป็นบทเพลง ที่ยึดเหนี่ยวในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ มาตลอดสองปีที่ผ่านมา บทเพลง คู่หูของเด็ก ๆ รวมไปถึงบทเพลงพื้นถิ่นที่พวกเรานักศึกษาอาสา และน้องนักเรียนในโรงเรียน ที่ได้ศึกษาจากในชุมชน โดยถูกนำมาประกอบในวิดีโอ เพื่อให้ได้รรถรสในการรับชมมากยิ่งขึ้น ในการดำเนินการครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ในทุกส่วนงานมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างชัดเจน

จากการทำงานในครั้งนี้ พวกเราได้รับประสบการณ์ในการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ โดยทุกฝ่าย ได้ใช้ทักษะความถนัดของแต่ละคนในการทำงาน ถึงแม้ว่าเพื่อน ๆ อาสาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รู้จักเพียงไม่กี่วัน แต่ทำให้พวกเราได้เรียนรู้วัฒนธรรมพื้นถิ่นจากคนในชุมชน ไม่ว่าพวกเรา จะเหนื่อยแค่ไหน แต่เมื่อได้เห็นรอยยิ้มของน้อง ๆ มันทำให้เราหายเหนื่อยได้อย่างน่าอัศจรรย์ รอยยิ้มของน้องนักเรียนที่มีความสุขนี้ เปรียบได้กับดอกไม้ที่ได้รับแสงแรกในยามเช้าทีเดียว

“สิ่งที่เราได้ลงมือทำ ทำให้เราได้รู้ว่าทางที่ขากลำบากก็นำเราไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจเสมอ”

Showcase หรือการนำเสนอผลงานจากการดำเนินการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ปีที่ 2 กิจกรรมเกิดจากการดำเนินงานในลักษณะของการปฏิบัติการกิจกรรมสร้างสรรค์ (workshop) ผ่านการใช้ทักษะของนักศึกษา ได้แก่ ทักษะทางภาษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทักษะทางดนตรี ของสถาบันดนตรีกลายณวิวัฒนา ทักษะการใช้เทคโนโลยี ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผนวกกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 นำมารวบรวมความคิดเห็นและนำมาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ ทำให้ผลของการดำเนินงาน ออกมาเป็นรูปธรรม และสามารถส่งต่อความเป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่นจากคนรุ่นเก่าไปยังคนรุ่นใหม่ ซึ่งได้แก่น้องนักเรียนในโรงเรียน และพวกเราในกลุ่มนักศึกษาอาสาสมัครนี้อีกด้วย การสื่อสารในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ได้ใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือสื่อกลางในการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนกับบุคคลภายนอกด้วย โดยทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในระยะยาวในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยมุ่งหวังให้เยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนรักและหวงแหนในรากวัฒนธรรมของตนเอง

การนำเสนอผลงานในครั้งนี้ มีการบันทึกภาพและเสียง ตลอดจนการถ่ายทอดสดผ่าน Facebook Live เพื่อเผยแพร่การนำเสนอผลงานของค่ายอักษร - ศิลป์ ในปีนี้ 2 ซึ่งกิจกรรมการแสดงประกอบไปด้วย

1. การแสดงดนตรีและบทเพลงขับร้องพื้นบ้านของพ่อเฒ่าแม่เฒ่าในชุมชนที่หาฟังได้ยาก ดังเช่น บทเพลงกล่อมเด็ก และบทเพลงที่แสดงถึงวิถีในการดำเนินชีวิตฯ

2. การนำเสนอวิดีโอประมวลภาพตลอดการจัดกิจกรรมการดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2

3. การบรรเลงไวโอลินของน้องนักเรียน ร่วมกับวงดนตรีของพี่ ๆ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา ในบทเพลง Twinkle Twinkle Little Star ประกอบการขับร้องบทเพลง “ABC Song” ที่ใช้ประกอบกิจกรรมในชั้นเรียนสร้างสรรค์ในด้านทักษะภาษา

4. การนำเสนอผลงานละครชุมชนสร้างสรรค์ จากเรื่องราว เรื่องเล่า และดนตรี ที่ได้เรียนรู้จากการดำเนินงานภาคสนาม (fieldwork) จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ละครเรื่อง “เยอแอนา” (ฉันรักเธอ) และ ละครเรื่อง “แ๊ะลอสะ” (ความรัก)

ก่อนคำคืนสุดท้ายของค่ายอักษร - ศิลป์จะจบลง พวกเราทุกคน ณ ที่นั้น ได้ร่วมกันร้องบทเพลงจับมือมั่นดังสนั่นโรงเรียน ก่อนที่น้ำตาแห่งความปิติยินดีปรากฏขึ้นครั้งหนึ่ง

“ดนตรีเป็นเครื่องมือสื่อกลางในการเรียนรู้
 อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน
 กับบุคคลภายนอกด้วย”

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ #2

Music for Society Ensemble

กรวิษฐ์ อนุตการุณ²⁹

(วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2
Music for Society Ensemble #2: Tak Province)

²⁹ นักศึกษาสำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

สำหรับค่ายอักษร - ศิลป์ครั้งนี้ จะให้ถือเป็นประสบการณ์การทำงานดนตรี ที่ต้องอาศัยความเข้าใจในการเรียนรู้จากบริบทของชุมชนสังคมมากขึ้น ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการในการสร้างสรรค์งานดนตรีมากกว่ากิจกรรมในปีแรก โดยในที่นี้อาจสื่อความหมายว่าดนตรีต้องเตรียมตัวไปให้พร้อมมากขึ้น ในการจัดบันทึกโน้ต จังหวะ รวมถึงเนื้อร้องที่ต้องอาศัยความเร็วในการทำงาน พร้อมกันกับการใช้เทคโนโลยีด้วยเช่นกัน

แน่นอนว่าการเรียนรู้ดนตรีแบบมุขปาฐะนั้น จำต้องอาศัยความชำนาญ รวมถึงการพยายามเข้าใจในสำเนียงพื้นถิ่น (dialect) เป็นโอกาสที่ดี ที่มีเพื่อนที่มีความชำนาญด้านทักษะภาษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้การช่วยเหลือในการสะกดออกเสียงคำให้ถูกต้องชัดเจนได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการทำงานผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีในการบันทึกภาพเคลื่อนไหววิดีโอ เพื่อให้เรื่องราวมีความเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ ในปีนี้

เรื่องราวของวัฒนธรรมพื้นบ้านในชุมชน ทำให้ดนตรีทำหน้าที่ในการสนับสนุนแนวคิดในการทำกิจกรรมดนตรีสร้างสรรค์ เพื่อสอดรับและสอดคล้องให้ได้ดีที่สุด

ความงามคงมีใช้เพียงแค่ดนตรีเท่านั้น แต่เป็นความงามที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของแต่ละทักษะความชำนาญของชาวค่ายผ่านสำนวนดนตรีที่แฝงความหมายลึกซึ้ง สามารถยืดหยุ่นและเป็นสะพานความคิดในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการส่งต่อวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านจากพ่อแม่แม่เฒ่า สู่เด็กนักเรียนรุ่นใหม่ รวมถึงพี่นักศึกษาทุกคนอย่างแนบคาย อีกทั้งยังถือได้ว่าการทำงานดนตรีในค่ายปีนี้เป็นกระบวนการอนุรักษ์เชิงคุณค่าที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้มากขึ้น

*“ความงาม คงมีใช้เพียงแค่ดนตรีเท่านั้น
แต่เช่น ความงามที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของแต่ละทักษะ ความชำนาญของชาว ค่าย”*

สำหรับวงดนตรีของค่ายอักษร- ศิลป์เพื่อน้องในครั้งนี้นอกจากนักศึกษาจากสถาบันดนตรี วิทยาลัยวัฒนาแล้ว เรายังมีเพื่อนและพี่ ๆ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาร่วมร้องเพลงในการแสดงคอนเสิร์ตอักษร - ศิลป์ มีทีมงานบันทึกวิดีโอที่ที่มีความชำนาญจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และยังมีนักเรียนจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 มาร่วมฝึกซ้อมและแสดงด้วย ทุก ๆ คน ก็ได้ช่วยกันทำงานกันอย่างเต็มที่ ตั้งแต่วันแรกที่พวกเราไปศึกษาดนตรีกับพ่อแม่และแม่เฒ่าของหมู่บ้าน จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และสอนน้อง ๆ ในค่ายช่วยกันคิดบทละครจากวิถีชีวิตคนท้องถิ่น การฝึกซ้อมจนถึงการแสดงในวันสุดท้าย แม้กระทั่งการเก็บกวาดสถานที่ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญพอ ๆ กับการแสดงด้วย

ในด้านการทำงานอักษร - ศิลป์นั้นพวกเราทุก ๆ คนเริ่มต้นจากจุดที่ไม่สามารถจินตนาการถึงการแสดงได้ด้วยซ้ำ ช่วยกันคิดทีละขั้นตอน ใส่องค์ประกอบต่าง ๆ ลงไป ระหว่างทางก็เจออุปสรรคหลายอย่าง การฝึกซ้อมบทระนั้น ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งชาวค่ายและน้อง ๆ ด้วย ทุกคนมีหน้าที่ที่เหนื่อยเท่ากันมีความสำคัญเท่า ๆ กัน หากขาดคนร่วมแสดงแม้แต่คนเดียว งานแสดงอาจต้องเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด จนถึงวันสุดท้ายที่พวกเราชาวค่ายและนักเรียนช่วยกันจัดเวทีการแสดงกันอย่างแข็งขัน มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้กำลังกาย กำลังใจ และความคิดที่มี จนกระทั่งการแสดงของนักเรียนและชาวค่ายอักษร - ศิลป์ได้เสร็จสิ้นลงไปอย่างสมบูรณ์

พวกเรายังคงได้ใช้ทักษะในศาสตร์และศิลป์ในแขนงต่าง ๆ ที่ชำนาญ ตั้งแต่การบันทึกเสียง การบรรเลงเพลงของพ่อเฒ่าแม่เฒ่า การใช้แปลเนื้อเพลงท้องถิ่น และการแปลทำนองโดยยังคงรักษากลิ่นอายของเพลงเดิมไว้ ยังมีการใช้เพลงในการให้ความรู้น้อง ๆ โดยให้พี่ ๆ จากคณะศิลปศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินรายการ โดยมีนักดนตรีบรรเลงเพลงเป็นสื่อในกิจกรรม การฝึกซ้อมการแสดงเองก็ต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารกับน้อง ๆ และดนตรีที่ใช้ต้องสามารถสื่อสารกับทุก ๆ คนในกิจกรรมได้ด้วย เพื่อให้ทุก ๆ คนเข้าใจการแสดงและอยากสร้างการแสดงออกมาให้ดีที่สุด

ในค่ายอาสนั้น ศาสตร์และศิลป์ไม่ได้ถูกใช้เพียงเพื่อแสดงว่าเรามีความสามารถในศาสตร์นั้น ๆ แต่ต้องใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อทุก ๆ คนให้มากที่สุด ถึงแม้เราจะแสดงเทคนิคแพรวพราวให้ทุก ๆ คนได้ประจักษ์ว่าเราเก่ง แต่นั่นก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรต่อเป้าหมายของกิจกรรม แม้กระทั่งการบรรเลงโน้ตง่าย ๆ คำพูดไม่กี่คำ หรือองค์ประกอบเล็ก ๆ หากโน้ตตัวนั้น คำพูดนั้น ๆ หรือองค์ประกอบนั้น ๆ อยู่ในจังหวะที่ดีมากพอ ก็สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญได้

“ในค่ายอาสนั้น ศาสตร์และศิลป์ไม่ได้ถูกใช้เพียงเพื่อแสดงว่าเรามีความสามารถในศาสตร์นั้น ๆ แต่ต้องใช้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อทุก ๆ คนให้มากที่สุด”

ปรากฏการณ์จับมือมัน #2:แตกต่างแต่ตรงจริง

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม³⁰

*“เราจับมือกัน ร่วมสร้างฝันจริงในฝัน
หลวงพ่อดวงใจ เป็นหนึ่งเดียวกัน”*

การเดินทางไปค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 เริ่มต้นด้วยการตระหนักถึงการมีส่วนร่วม กับชุมชนมากขึ้น ก่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตจากชุมชนสู่การสร้างสรรค์ ผลงานละครชุมชนโดยเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ คณะครูและคณะนักศึกษามีฐานะเป็นเพียง “ผู้เรียน” และจัดองค์ประกอบของละครชุมชนร่วมกับเยาวชนบ้านแม่ออกอู

บทเรียนจากครั้งที่หนึ่งซึ่งทุกสถาบันการศึกษาได้เรียนรู้จากการเป็น “ผู้ให้” ไม่ว่าจะเป็น การแต่งเพลงให้เยาวชน การจัดเรียงห้องสมุดโดยระบบสี หรือการตกแต่งห้องเรียนชั้นอนุบาล ได้ถูกขบคิด ทบทวน และตั้งคำถามเพื่อพัฒนาให้การเข้าค่ายมีประโยชน์กับคนในชุมชน³¹ มิเพียงแต่ อาคารที่ตั้งตระหง่านอยู่กลางชุมชน แต่หากเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพและการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม ของชาวนาค่ายและผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น

การเดินทางออกนอกประตูโรงเรียนเพื่อไปเรียนรู้ดนตรี เรื่องเล่า และวิถีชีวิต เปรียบเสมือนกับการ ทำลายกำแพงที่ขวางกั้นผู้คนและเริ่มเปิดใจที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ไม่เคยคิดหรือได้ยินมาก่อน เรียนรู้ ความแตกต่างในทางความคิดและยอมรับในบางเรื่องที่มีความแตกต่าง การกล้าที่จะพูดคุย ชักถาม หรือแม้กระทั่งร่วมบรรเลงดนตรีจึงก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ น้อง ๆ พวกเราเดินไปทั่วชุมชน คนในชุมชนเรียกพวกเราขึ้นไปพูดคุยบนบ้าน สอนบทเพลงอย่างจริงจังโดยมีคุณครูช่วยแปล น้อง ๆ ได้รับฟังและร่วมกันร้องตาม หรือทำอาหารให้รับประทาน เป็นต้น

³⁰ นักศึกษาปริญญาเอก วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้จัดการวงดุริยางค์เยาวชนสถาบันดนตรีกลายนิวัฒนา (PYO)

³¹ พงษ์เทพ จิตดวงเปรม. ปรากฏการณ์ “จับมือมัน” ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก Creative Music and Arts Camp #1. 2560. หน้า 8-9

นอกจากการให้นักศึกษาและเยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแล้ว ก่อให้เกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเอง ที่อาจจะถูกกลืนเลือน ในขณะที่เดียวกันยังสานสัมพันธ์ระหว่าง ผู้คนที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ในวันแสดงผลงานผู้ใหญ่บ้านได้พาพ่อแม่แม่เฒ่านักดนตรีมาร่วม ขับกล่อมบทเพลง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงแสดงออกถึงความรัก ความคิดถึง และเพลงที่ใช้ ในวิถีชีวิต เป็นต้น ทำให้เยาวชนรุ่นหลังได้ซึมเครื่องดนตรีที่มีความน่าสนใจและมีความเป็น ธรรมชาติ สืบต่อวัฒนธรรมผ่านบทเพลงและการแสดง บางบทเพลงถูกใช้ในการแสดงละคร ของเยาวชน พ่อเฒ่าแม่เฒ่าบางท่านชอบ บางท่านบอกไม่เหมือน แต่กระนั้นเยาวชนที่ได้ร่วม กิจกรรมได้ซึมซับบทเพลงและศิลปะที่อยู่ในชุมชนโดยการซ้อมและแสดงละคร พี่นักศึกษา ได้เรียนรู้ผ่านการช่วยน้องซ้อมและจัดแสดง คุณครูในโรงเรียนได้เรียนรู้ไปพร้อมกับการแปลภาษา ก่อให้เกิดความร่วมมือให้การแสดงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะเป็นคนต่างถิ่นต่างภาษา แต่ต่างทำงานอย่างคงตรงราตรึงอยู่ในจิตใจ จับมือกันได้ ความฝันใดจะผ่านไปด้วยกัน

*“เราจับมือกัน ร่วมสร้างฝันอันยิ่งใหญ่
เพื่อชีวิตใหม่ เพื่อแผ่นดินไทยของเรา”*

บทวิเคราะห์ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์

ศักดิ์ระพี รักตประจิต³²

ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี³³

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 20 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือของนิสิตนักศึกษา และคณาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา ซึ่งสานต่อแนวคิด และกระบวนการดำเนินงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา การสร้างสรรค์ และหยิบยื่นโอกาสทางการเรียนรู้ในรูปแบบสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้กลมกลืนและสอดคล้องกับบริบททางชุมชน อีกทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ในปีนี้ 2 นี้ ได้วางแผนและจัดประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดขอบเขตการจัดกิจกรรมให้สานต่อการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา โดยแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และความเข้าใจร่วมกันในแต่ละส่วนของนิสิต นักศึกษา และคณาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทาง และกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนากิจกรรมให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การสานต่อกระบวนการและองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้แก่เด็ก ๆ ในชุมชนของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ประกอบด้วย การพบปะพูดคุยเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน ซึ่งเปรียบเสมือนการเรียนรู้และเข้าใจผู้อื่นเพื่อนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีร่วมกันที่จะสานต่อความร่วมมือร่วมใจในการจัดกิจกรรมให้เกิดความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การสำรวจสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และศึกษาความต้องการของคนในชุมชน ผ่านการสังเกต และการแลกเปลี่ยนแนวคิด มุมมองร่วมกันของผู้จัดกิจกรรม เพื่อเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และส่งเสริม แต่งเติม และสร้างสรรค์องค์ความรู้ให้แก่เด็ก ๆ ในชุมชน นอกจากนี้ การศึกษาต่อยอดองค์ความรู้จากชุมชน เป็นกระบวนการสำคัญสำหรับการบูรณาการศาสตร์ทางด้านทักษะทางภาษา ทักษะทางดนตรี รวมถึงทักษะทางด้านเทคโนโลยีให้เข้ากับองค์ความรู้ภายในชุมชน นำมาซึ่งการร้อยเรียง เชื่อมต่อกัน เพื่อรังสรรค์เป็นบทละครที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านแม่อกฮู ต.แม่หละ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก ที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นภาพสะท้อนในรูปแบบของละครชุมชน รวมถึงกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 การประเมินผลกิจกรรม จัดทำโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ 90 คน โดยมีผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ประกอบด้วย กลุ่มเด็ก ๆ ในชุมชน และกลุ่มคุณครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 กลุ่มนิสิต นักศึกษา จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา จำนวนโดยสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

³² นักรั้ว สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

³³ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

ตารางแสดงผลการประเมินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่มผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
กลุ่มนักเรียนและคุณครู	ประกอบด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรม ด้านเนื้อหา และความรู้ที่ได้รับ การปลูกฝังจิตสำนึก การพัฒนาทักษะปฏิบัติต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.61	0.54	ระดับมากที่สุด
กลุ่มนิสิตนักศึกษา	ประกอบด้วย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรม การจัดการและการบริการที่ได้รับ	4.47	0.75	ระดับมาก
กลุ่มคณาจารย์และเจ้าหน้าที่	ประกอบด้วย การปฏิบัติตน ในฐานะอาสาสมัคร ความรับผิดชอบ และประสิทธิผลของการปฏิบัติกิจกรรม	4.40	0.54	ระดับมาก
	ภาพรวมความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.49	0.61	ระดับมาก

จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพรวมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ กลุ่มนักเรียน และคุณครู มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54)

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

กลุ่มนักเรียน ต้องการให้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น จัดกิจกรรมร้องเพลง การเล่นเกม สันทนาการ กิจกรรมการแสดง การเต้นประกอบจังหวะ และการให้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสอนปฏิบัติเครื่องดนตรี และการเล่นกีฬา เป็นต้น และกลุ่มคุณครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 เสนอแนะให้จัดกิจกรรมพัฒนาครูผู้สอน ในด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ และการควบคุมชั้นเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กลุ่มนิสิต นักศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรมให้ข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 ดังนี้ ควรเพิ่มระยะเวลาการจัดกิจกรรมมากขึ้น เป็นหนึ่งสัปดาห์ กิจกรรมควรมีรูปแบบการให้ความรู้ หรือสอนนักเรียน ในรูปแบบที่หลากหลาย ควรมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

กลุ่มคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมให้ข้อคิดเห็นว่ากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2 เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อกลุ่ม นักเรียนในโรงเรียน คุณครู และกลุ่มนิสิต นักศึกษาอย่างมาก เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนาม ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมกัน นำไปสู่การสานต่อความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ท้องถิ่น วิถีชีวิต สภาพสังคม

นอกจากนี้ การนำองค์ความรู้ทางด้านดนตรีมาเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร การนำไปร้อยเรียง ร่วมกับพื้นฐานแนวคิดวิถีชีวิตของคนในชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วม กิจกรรม สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ เป็นค่ายที่มีแนวคิด กระบวนการ ปฏิบัติที่มากกว่าการสร้างสิ่งปลูกสร้าง การบริจาค การความช่วยเหลือ แต่เป็นค่ายที่มุ่งหมาย ให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่า วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของตนเอง

จากวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 มุ่งเน้นการทำงาน ร่วมกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาอาสา นักเรียน และคณะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 รวมถึงชาวบ้านมากขึ้น นำไปสู่ การสร้างความไว้วางใจของชุมชนกับชาวค่ายอักษร - ศิลป์ อย่างเห็นได้ชัด

กิจกรรมภายในค่ายมีการบูรณาการแนวคิด วิธีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างนักศึกษาอย่าง ชัดเจน เห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ทั้งทางด้านทักษะทางภาษาของ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทักษะทางด้านดนตรีของนักศึกษาของสถาบัน ดนตรีกลายาณวัฒนา รวมถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี ทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่าง ชัดเจน การดำเนินงานที่มีความซับซ้อนให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ จากคนรุ่นเก่าที่ผ่านการส่งต่อถ่ายทอดไปยังคนรุ่นใหม่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน ผ่านการประยุกต์ กระบวนการดำเนินงานสร้างสรรค์ และสร้างความน่าสนใจในกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ ปีที่ 2 นี้ จากกรอบความคิดที่ตั้งไว้

ในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ในปีที่ 3 ควรมีการพัฒนาในด้านการสร้างรายได้เพื่อ เศรษฐกิจของชุมชน โดยการศึกษาเบื้องต้นพบว่าพื้นที่ดังกล่าว มีผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่น่าสนใจ อาทิ ผ้าทอปกากะญอ รวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและไม่สูญเสียสาระสำคัญของความเป็นวัฒนธรรมพื้นถิ่น ควบคู่ไปกับการพัฒนา กิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับเยาวชนในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม. ปราบกฏการณ์ “จับมือมัน”. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก Creative Music and Arts Camp #1. 2560. หน้า 8-9

รายการพิเศษ, “อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ,” 22 พฤษภาคม 2558

ศุภพร สุวรรณภักดี. “ดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์แบบผู้คนมีส่วนร่วม”. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบล แม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก Creative Music and Arts Camp #1. 2560. หน้า 7

สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา, “เพลงเทพรัตนการุญ”, ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ไฟล์, 0.01, <https://youtu.be/x9yk9pKqk7I> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา, “บทเพลงจับมือมัน”, ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ไฟล์, 0.01, <https://youtu.be/6zQFimMqZ-M> (สืบค้นเมื่อ วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ, “งานแถลงข่าว,” ยูทูบ เว็บไซต์, วินโดวส์มีเดียเพลเยอร์ ไฟล์, 3.57, <https://youtu.be/Tut1wi0DJul> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561)

Bellanca, J. A., & Brandt, R. S. (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Suppabhorn S., Yupin P. 2018, Aksornsilpa: Participation in Music and Arts Camp, Music and Socio-Cultural Development of ASEAN, Princess Galyani Vadhana International Symposium, Bangkok, 2018, p 39-40.

MTJ (Jazz Improvisation)

MTS (Musicianship)

MVA (Visual Arts)

MW (World Music)

SCORE

KEYBOARD

SCORE

SCORE

SCORE

รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป เพื่อน้องฯ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.คุณหญิงสุชาติดา กีระนันท์	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พันยนิติศาสตร์	ที่ปรึกษา
คุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี	ที่ปรึกษา
คุณพิชัย ชุณหวิชัย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล	ที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.วีระพันธ์ ชินวัตร	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศ ธงทอง	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุติพร เกษโกวิท	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วีรยา ฉิมอ้อย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ สิงห์ปรีชา	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ พรชัย ตระกูลวรานนท์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัสววิรุฬหการ	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดุลยฤทธิกุล	รองประธาน
คุณดารณี วัฒนเวคิน	รองประธาน
คุณจ่านรงค์ ศิริตัน	รองประธาน
ศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธ์ เหลืองทองคำ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ เพ็ญพิมล เปรมาสวัสดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรค์วัฒน์ ประดิษฐพงษ์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อัษฎาวรรณ จุฑารัตน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อโณทัย นิติพน	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภคฐิติยุกต์	กรรมการ
คุณเยาวภา พัทธโนทัย	กรรมการ
คุณสวลี ศิริผล	กรรมการ
คุณพนิตดา อริยะวิชา	กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บำรุงสุข
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญจิรา ถึงสุข
 คุณกัญญาณี บุญสาธ
 รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี ดิลกวนิช
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์
 คุณสุปรียา ลูทิตานนท์
 คุณกฤติญา เรืองเวช

กรรมการ
 กรรมการ
 กรรมการ
 กรรมการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะกรรมการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้องฯ ปีที่ 2

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รศ.ยุพิน โภคจิตติกุล
 รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษา

ผศ.ดร.ทรงชัย ทองปาน
 นางสาวชมพูนุช รุ่งมา
 นายวิสันต์ ชำทิพย์พาทิ
 นางสาวเสาวธธา เข้มทองคำ
 นายนรากร ปัญญาวรรุฒิ
 นางสาวปรีญา คชเสถียร
 นายชาญณรงค์ เฮงอรุณประสาร
 นายวิภาส เจริญวิวัฒน์ชัย
 นางสาวชนิกานต์ ตาแก้ว
 นางสาวมานิกา คำแก้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี

นายพีรพรรณ โกมุธ
 นายณัฐธนาวุฒิ สุขดี
 นายอชิตะ ชยาศิริรัตนกร
 นายณัฐดนัย หวังวิวัฒนา

สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

อ.ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี
 ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

นายพงษ์เทพ จิตดวงเปรม
 นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์
 นายพงศธร ศรีวิเศษ
 นายศักดิ์ระพี รัตประจิต
 นางสาวณัฐมล จงประกิจพงศ์
 นายธรณ์ ทักษิณวรจาร
 นายเขตสิน จูจันทร์
 นายอัครพล เชี่ยวชาญ
 นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ
 นายกรวิชัย อนุทนการุณ
 นางสาวพรชนิตร์ มณีวรรณ
 นายจิรายุส เถาธิโป
 นางสาวฉมาภาศ แก้วบัวดี
 นางสาวภัทรฉัตร ทองมา

รายนามที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พนัยนิติศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล
อาจารย์ดำรงห์ บรรณวิทยกิจ
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โภครูติยุกต์
อาจารย์ ดร.อโณทัย นิติพน

กองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี
บรรณาธิการ

นายพงษ์เทพ จิตดวงเปรม
นายศักดิ์ระพี รักตประจิต
นางสาวณัฐมล จงประกิจพงศ์
นายสิริวิญช์ ธารไพฑูรย์
นางสาวณมามาศ แก้วบัวดี
นายธรณ์ ทักษิณวรการ
นายเขตสิน จุจันทร์

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี
นายศักดิ์ระพี รักตประจิต
นายพงษ์เทพ จิตดวงเปรม
นายชาญณรงค์ เฮงอรุณประสาร
นายเขตสิน จุจันทร์
นางสาวณมามาศ แก้วบัวดี
นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ
นายธรณ์ ทักษิณวรการ
นายนรากร ปัญญาวรรุฒิ
นางสาวพรชนิตว์ มณีวรรณ
นางสาวชนิกานต์ ตาแก้ว
นางสาวมานิกา คำแก้ว

นางสาวภัทรฉัตร ทองมา
นายรวิภาส เจริญวิวัฒน์ชัย
นายพีรพรรณ โกมุต
นายณัฐธนาวุฒิ สุขดี
นายอชิตะ ชยาศิริรัตนกร
นายณัฐดนัย หวังวิวัฒนา
นายกรวิชัย อนุตการุณ

ภาพถ่าย / วิดีทัศน์

นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์
นายกรวิชัย อนุตการุณ
นายพีรพรรณ โกมุต
นายณัฐธนาวุฒิ สุขดี
นายอชิตะ ชยาศิริรัตนกร
นายณัฐดนัย หวังวิวัฒนา

เว็บไซต์

นายพงศธร ศรีวิเศษ

ผู้ประสานงานค่ายอักษร- ศิลป์

นางพรรณมาศ ประทุมธารรัตน์
นางสาวเสาวธาร เข้มทองคำ
นายสิริวิญช์ ธารไพฑูรย์
นางสาวพิชาภรณ์ สุคนธ์พันธุ์

“เล่าเรื่องราวโดยคนละคร - ศิลป์ ร่วมกันกับน้องนักเรียนในชุมชน”

“นวน คิดถึงวันวาน ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ของ ด้ายๆ”

“เรารู้ รุมน
แลกเปลี่ยนประสบการณ์
ความหมายที่มีคุณค่า”

“กิจกรรมขามเข้า เคล้าแสงแดดที่สดใส
ผ่านอาคารนกประสงค์ อักษร - ศิลป์ เพื่อน้องๆ”

“โรงเรียนวัดหนองทรายทองถิ่น
พร้อมกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับน้องนักเรียนในชุมชน”

ปีที่
3

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ณ บ้านแม่ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยได้รับทุนสนับสนุนหลักจากมูลนิธิมหาจักรีสิรินธรเพื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เข้าร่วม

กิจกรรมค่าย ฯ ได้พัฒนารูปแบบการทำงานที่มีความชัดเจนตั้งแต่ปีที่ 1 - 3 โดยแสดงให้เห็นถึงความสุขของการดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาเริ่มเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ในด้านของการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียนและคณะอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีสาระสำคัญจากวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างชุมชนและคณะอักษร - ศิลป์ โดยในการดำเนินงานปีที่ 3 มุ่งเน้นดังประเด็นต่อไปนี้ 1) การสร้างกลุ่มพี่เลี้ยงจากศิษย์เก่าค่าย ฯ รุ่นที่หนึ่งและสอง โดยเปิดพื้นที่ให้อาสาสมัครได้มีโอกาสดำเนินการในสภาพแวดล้อมจริง 2) พัฒนาผู้นำเยาวชนท้องถิ่นโดยร่วมฝึกฝนการทำงานกับคณาจารย์ และนิสิตนักศึกษาอาสาสมัคร 3) การหาหรือความต้องการของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

Aksornsilpa Music and Arts Camp has been an ongoing development since 2018 on the field at Mae Ok Hu village, Mae La, Tha Song Yang district, Tak province, Thailand, which constitutes the Karen community. Maha Chakri Sirindhorn Foundation provides funding for the volunteer camp and other participating universities.

In 2019, the framework focuses on the idea of volunteerism and developing the skills of university students. In the third year, the practice applies the paradigm through the participation of local schools and volunteers, which leads to sympathy between the community, the schools, and the volunteers. The operation focuses on: 1) Building the volunteer mentoring team who are the alumni of the first and second years of the camp by providing the professional practice environment for new members; 2) Developing local students to be leaders through working with facilitators and university students; and 3) Surveying the needs of the community for sustainability development.

ภาพหมู่ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตนักศึกษา อาสาสมัคร และเยาวชนที่ร่วม
กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

การพัฒนาแนวคิดถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ภาษา ดนตรีและศิลปะแบบผู้คนมีส่วนร่วม

ศุภพร สุวรรณภักดี¹

ผู้เขียนในฐานะกระบวนกร (facilitator) ได้มีโอกาสพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ได้ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินการที่ละน้อยโดยหมายใจให้แนวคิดความเป็นอาสาสมัครที่เป็นนิสิตนักศึกษาทั้งเก่าใหม่ (volunteerism) กระตุ้นความคิดผ่านการตระหนักรู้ และการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานกับชุมชนผ่านแนวคิดทางภาษา ดนตรีและศิลปะ พร้อมทั้ง การสร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียนในชุมชน (sympathy) ให้แก่อาสาสมัครอย่างแยกคางวัวที่นำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ และโรงเรียน รวมถึงชุมชนในพื้นที่บ้านแม่ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ นี่คือการออกแบบและพัฒนากิจกรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการดำเนินกิจกรรม

ปรากฏการณ์ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1 และ 2 พบว่า เกิดมิติในการพัฒนากิจกรรมที่ก้าวข้ามเส้นแบ่งระหว่างโรงเรียนชุมชน และกลุ่มอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ โดยการดำเนินกิจกรรมปีที่ 2 ได้พัฒนาต่อยอดมาจากการก้าวข้ามออกนอกพื้นที่ของโรงเรียนและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนอย่างเห็นได้ชัดในการดำเนินกิจกรรมปีที่ 2 (พงษ์เทพ, 2562) ที่อาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ได้เรียนรู้วิถีชีวิต แนวคิดในการดำรงชีวิต จากเรื่องเล่าและดนตรีพื้นบ้าน แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างในพื้นที่ภาคสนาม (field) ที่ช่วยให้สร้างกรอบความคิดและขอบเขตในการพัฒนางานจากข้อมูลภาคสนามจากการที่ได้สัมผัสต่อลักษณะของวัฒนธรรมพื้นบ้านเชิงลึกผ่านดนตรีกลายมาเป็นนิยามความหมายจากการทำงานกับชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ศึกษา (Kisliuk, 2008)

อาสาสมัครที่ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจากผู้คนในชุมชน นำมาพัฒนา กิจกรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนถูกนำเสนอในช่วงการนำเสนอผลงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ซึ่งเป็นการส่งต่อในเชิงวัฒนธรรมที่กำลังเลือนหายไปจากชุมชน ดังเช่น บทเพลงร้องประกอบเครื่องดนตรีของชาวปกาเกอญอ เตหฺนา หรือกาหน่าถูกถ่ายทอดเรื่องเล่าของพ่อเฒ่าแม่เฒ่า กลายเป็นละครชุมชนที่เป็นผลพวงจากการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำให้ปรากฏความประทับใจให้กับผู้ชมซึ่งในที่นี้คือชาวบ้านในชุมชน อีกทั้งยังเปิดพื้นที่ให้แก่ชุมชนได้มีเวทีในการถ่ายทอดบทเพลงเก่าให้คนในชุมชนหวัดคิดถึงวันวานของพ่อเฒ่าแม่เฒ่า จนกลายเป็นความอบอุ่นที่เติมไปด้วยความอบอุ่นในคำกินนำเสนอผลงานในปีที่ 2

¹ อาจารย์ ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 กิจกรรมในค่ายมีการบูรณาการแนวคิด วิธีการดำเนินงานที่สร้างความร่วมมือระหว่างอาสาสมัครแต่ละมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมอย่างชัดเจน ที่แสดงให้เห็นได้จากกิจกรรมต้องอาศัยความชำนาญในด้านภาษา ดนตรี และเทคโนโลยี ทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสื่อสาร ถึงแม้ว่าการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 มีความซับซ้อนมากกว่าปีแรก แต่อาสาสมัครนิสิตนักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเชิงลึกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวปกากะญอมากยิ่งขึ้น (ศักดิ์ระพี, 2562) จากการพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ทำให้เกิดภาพการส่งต่อวัฒนธรรมผ่านดนตรีจากรุ่นพ่อแม่มาสู่รุ่นเด็กนักเรียนในโรงเรียน แสดงให้เห็นถึงการลบช่องว่างของช่วงอายุของคนในชุมชน และที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือการสร้างพื้นที่และโอกาสให้ชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น ดังตามกรอบคิดในการดำเนินกิจกรรมที่ผู้เขียนได้ตั้งใจไว้

“วัฒนธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึก เป็นเรื่องของ คุณค่าภายใน (intrinsic merit) ความดีของหัวใจ เป็นของดีงามในจิตใจ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีและวิถีดำเนินชีวิต มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรม กิจกรรม ประเพณีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมมีความหลากหลาย มีความซับซ้อน มีความสัมพันธ์ ความหลากหลายมี การเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนแปลงตามกาลเทศะอย่างต่อเนื่อง”

วิรุณ ตั้งเจริญ

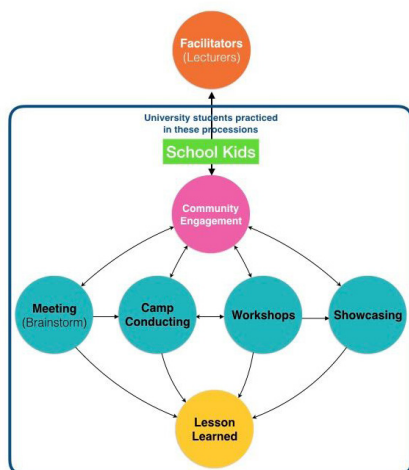
แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3(พ.ศ. 2562)

การสื่อสารในรูปแบบของการทำงานข้ามวัฒนธรรม (cross-cultures) เป็นตัวกระตุ้นทางความคิดจากบริบททางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการ ตกตะกอนความคิดทางด้านปรัชญา สังคม และจิตวิทยา ที่เกิดจากรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างไร และแต่ละคนนั้นเข้าใจอย่างไร ภายใต้บริบทในทางวัฒนธรรมดังกล่าว (Polyani, 2009) เห็นได้ชัดว่าเมื่ออาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ได้รับรู้ข้อมูลทางวัฒนธรรม จากการลง ปฏิบัติการเก็บข้อมูลในภาคสนามแล้ว การแบ่งปันข้อมูลที่น่าสนใจไปสู่การหาข้อสรุปในระเบียบวิธีการเรียนรู้ แบบปฏิบัติการ (action) ในที่สุดเกิดขึ้นในห้องเรียนอักษร - ศิลป์ ทำให้อาสาสมัครได้วิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงวิพากษ์ โดยการนำความรู้ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกันทำให้เห็นความสัมพันธ์อันอย่างเป็นระบบ ผ่านการวิเคราะห์ในรูปแบบของสหวิทยาการ (อานันท์, 2562)

จากแนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 เป็นการดำเนินกิจกรรมกับครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ในด้านกิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ผ่านการประพันธ์เพลงร่วมกันกับนักเรียนในโรงเรียน การปรับปรุงห้องสมุด การปรับปรุงห้องเรียนในระดับชั้นอนุบาล รวมถึงการประดิษฐ์สร้างสรรค์จากสิ่งของเหลือใช้หรือขยะเรื่องราวต่าง ๆ ถูกนำเสนอผลงานของกิจกรรมให้กับชุมชนได้รับทราบถึงกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ นำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนหลังการดำเนินกิจกรรมค่าย (post production) ในรูปแบบการจัดทำเว็บไซต์ www.pgvm.ac.th/aksornsilpa ภายใต้การปรับปรุงโดยสถาบันดนตรีกลยาณวัฒนา รายงานเชิงวิชาการ และการนำเสนอผลงานทางวิชาการในระดับนานาชาติ เพื่อหาวิธีในการพัฒนา กิจกรรมของค่ายอาสาสมัคร โดยหวังใจว่าจะสามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้กับการทำงานอาสาสมัคร แก่นิสิตนักศึกษาทางด้านภาษา ดนตรีและศิลปะ (Suwanpakdee & Pokthitayuk, 2018) โดยได้รับข้อเสนอแนะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ มากขึ้น การเข้าถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นจะสามารถทำให้เกิดการส่งต่อทางวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ โดยกิจกรรมในการดำเนินการต้องไม่สูญเสียเอกลักษณ์ในการทำงานสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเกิดปฏิสัมพันธ์ในวงกว้างซึ่งได้แก่ ชุมชน โรงเรียน และกลุ่มคณะค่ายอักษร - ศิลป์ อีกด้วย ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสร้างความยั่งยืนของการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องของทุนสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักถึงด้วย

ปีที่ 2 ของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้พัฒนาจากข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมปีที่ 1 ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยอาสาสมัครเป็นผู้เรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษา ดนตรี และศิลปะ รวมถึงบริบทของชุมชนด้วย พร้อมกันกับการเริ่มสร้างเยาวชนผู้นำในชุมชน ในที่นี้คือ นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 มาร่วมเรียนรู้ในการดำเนินงานกับนิสิตนักศึกษา เป็นการเชื่อมโยงที่จะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและอาสาสมัครค่ายอักษร-ศิลป์ มากขึ้น

อาสาสมัครนิสิตศึกษานำข้อมูลที่ได้รับมาแบ่งปันเพื่อพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์โดยมีนัยยะในการเชื่อมโยงผู้คนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงความงดงามของวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งทำให้อาสาสมัครได้พัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมที่ได้รับมาดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์โดยมิให้สูญเสียสาระสำคัญเดิมของวัฒนธรรม แต่ถูกนำเสนอในรูปแบบของการแสดงสร้างสรรค์ อาทิ ละครชุมชนที่มีเนื้อหาจากการตีความผ่านบทเพลง (interpretation) สู่การประพันธ์บทละครชุมชนที่มีเนื้อหาจากวัฒนธรรมในพื้นที่ของแต่ละกลุ่มโดยนิสิตนักศึกษา รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจโดยมีนิสิตนักศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกิจกรรมให้กับนักเรียน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2

ในช่วงการนำเสนอผลงานในปีที่ 2 นี้ได้เปิดพื้นที่ให้พ่อแม่แม่ได้เล่าเรื่องราวบนเวทีนำเสนอผลงานของค่ายอักษร - ศิลป์ผ่านบทเพลงร้องประกอบดนตรีของชาวปกาเกอะญอจำนวนมากที่มีความหมายผ่านการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้ชมในชุมชนเกิดความซาบซึ้งเป็นอย่างมาก บางบทเพลงในวันวานที่อาจจะกำลังถูกลืม จากเรื่องราวชีวิตของคนรุ่นเก่า ในบางช่วงจนถึงขั้นเรียกน้ำตาแห่งความปรีดีของคนในชุมชนด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เกิดการส่งต่อเรื่องราวจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ด้วยความแยบคาย และปราศจากอคติอย่างชัดเจน และที่สำคัญที่สุด คือการที่อาสาสมัครนิสิตนักศึกษาได้ลดทอนกำแพงกันในทางความคิดจากการทำงานด้วยทักษะเฉพาะทางที่แตกต่างกันในด้านภาษา ดนตรี และศิลปะ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปลูกฝังความเป็นอาสาสมัครที่ดี (volunteerism) ในการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคม (ศุภพร, 2561)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินงานในปีที่ 2 พบว่า ในการพัฒนาควรมองถึงการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา อีกทั้งพื้นที่ที่ศึกษาสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังคงต้องช่วยกันพัฒนาต่อไป และควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ควบคู่ไปกับกิจกรรมสร้างสรรค์ที่พัฒนาในด้านความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมด้วย ที่ซึ่งเป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์ของค่าย ทำให้ขั้นตอนในการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านขั้นตอนการดำเนินงานหลังกิจกรรมรายงานสรุปผลเป็นหนังสือจำนวนหนึ่งเล่ม ชื่อเรื่อง ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก² และเพิ่มเติมข้อมูลลงในเว็บไซต์

² ISBN: 978-616-91719-2-8

จากการดำเนินงานของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นถึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนอย่างเห็นได้ชัด ได้รับการไว้วางใจจากชุมชนจากการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานผ่านกิจกรรมของค่ายจากวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ผ่านมา การเรียนรู้สองทางเป็นประโยชน์ให้กับชุมชนและกลุ่มอาสาสมัคร ทำให้การดำเนินงานในปีที่ 3 จำเป็นต้องมีความเข้มข้นด้วยเนื้อหาวิธีการดำเนินงานให้รัดกุม และในระยะเวลาในการดำเนินการปฏิบัติบนภาคสนามจริงที่จำกัด ทำให้ผู้เขียนและคณะทำงานในด้านกระบวนการซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ได้สัมภาษณ์ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านมานุษยวิทยาในการพัฒนากิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ดังนี้

ดำรงศ อุดยุทธฤทธิกุล³ ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน โดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ในการติดต่อประสานงานในการวางแผนกับหน่วยงานภาคเอกชน ในด้านการเกษตรกรรมเพื่อสำรวจพื้นที่บริเวณโรงเรียนและหาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานด้านเกษตรกรรมช่วงหน้าแล้ง

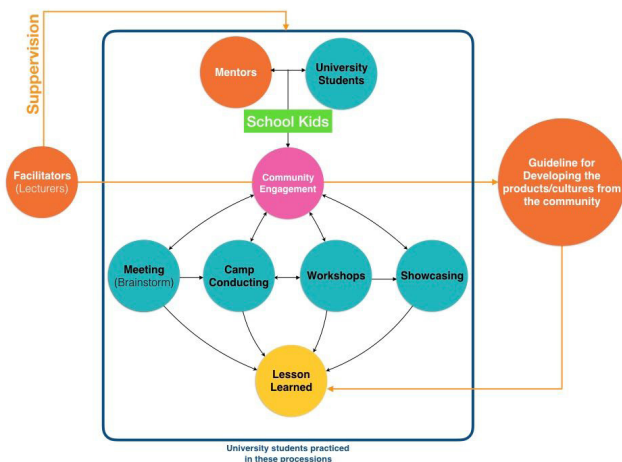
อนันท์ นาคคง⁴ ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบสารคดีเป็นการดีในขั้นต่อไปของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ที่จะเห็นมุมมองการเล่าเรื่องราววัฒนธรรมชุมชนผ่านนักเรียนในโรงเรียนหรือคนในชุมชนก็เป็นได้ อีกทั้งหากมีมุมมองที่ทำลายในการนำนักเรียนจากโรงเรียนมานำเสนอผลงานในรูปแบบการแสดงหรือนิทรรศการจะเป็นการดีในการส่งต่อเรื่องราวของชาวปกากะญอ ณ บ้านแม่อกฮู้ด้วย

รัศมี ชูทรงเดช⁵ ให้ข้อเสนอแนะทางด้านมานุษยวิทยากับการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ไว้ว่าเมื่อกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้ดำเนินการพัฒนาในด้านปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมาตั้งแต่เริ่มกิจกรรมตั้งแต่ขอบปีแรกแล้ว ควรพัฒนาการเข้าใจความสัมพันธ์ของคนในชุมชนจะทำให้เข้าใจบริบทในพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยได้แนะนำกิจกรรมในลักษณะการทำแผนที่ชุมชนจากกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อมูลในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ในชุมชนหรือหากสามารถพัฒนาต่อไปได้จะทำให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชนในอนาคตก็เป็นได้

จากแนวคิดและข้อเสนอแนะทำให้ผู้เขียนได้วางแผนการดำเนินงานโดยพัฒนารูปแบบตั้งแต่ปีแรกในการดำเนินกิจกรรมโดยเสนอแนวคิดแบบจำลอง (model) ในการดำเนินกิจกรรมในปีที่ 3 อย่างเป็นรูปธรรม ดังแผนภาพที่ 2

³ ที่ปรึกษาค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3, รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

⁴ ศิลปินศิลปาร สาขาดนตรี พ.ศ. 2562, นักมานุษยวิทยาดนตรี, อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แผนภาพที่ 2 แนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

1. การสร้างพี่เลี้ยง (mentor) จากศิษย์เก่า ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 1 และ 2

เมื่อเมล็ดพันธุ์แห่งความคิดในตัวของอาสาสมัครรุ่นที่ 1 และ 2 ที่ถูกหว่านไว้เริ่มเติบโต การสร้างความชำนาญให้แก่อาสาสมัครเพื่อให้มีโอกาส ทำงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่เป็นลักษณะห้องปฏิบัติการภาคสนาม ในการดำเนินกิจกรรมปีที่ 3 ได้พัฒนาแนวคิดอาสาสมัครของค่ายทั้งรุ่นเก่าและใหม่ให้มีความใกล้ชิดและสามารถให้คำปรึกษากับอาสาสมัครใหม่ให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ รวมถึงการนำกิจกรรมในรูปแบบสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มพี่เลี้ยงมีความเข้าใจบริบทในชุมชนที่ศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานศึกษาภาคสนามเป็นไปด้วยความราบรื่น จากการให้คำแนะนำกับอาสาสมัครใหม่โดยพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรม ในเรื่องของการระดมความคิด (brainstrom) การบริหารจัดการค่าย (camp conducting) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (workshops) และการนำเสนอผลงาน (showcasing)

2. การสร้างกลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ศึกษา (leadership students)

การสร้างกลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ ตัวแทนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียน เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมพร้อมกับนิสิตนักศึกษา ร่วมกันแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และเป็นตัวกลางในด้านการประสานงานกับชุมชน โดยพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 2 จากค่ายอักษร - ศิลป์

เพื่อน้อง ปีที่ 2 โดยให้ความสำคัญในการสร้างเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้กลุ่มผู้นำเยาวชนในพื้นที่ได้มีเวทีให้แสดงออกและสร้างความตระหนักรู้กับชุมชนให้แก่้องนักเรียนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การหาหรือความต้องการของชุมชน

การดำเนินงานสองปีที่ผ่านมาของกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ ได้สร้างความไว้วางใจเชื่อใจให้แก่ชุมชนและโรงเรียน ทำให้การดำเนินงานในปีที่ 3 ควรรับฟังความต้องการของชุมชนเพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการเพื่อให้การดำเนินงานในปีต่อ ๆ ไป ได้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังจากผู้นำชุมชนชาวบ้านและครูที่โรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดมิติในความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น ในการดำเนินกิจกรรมนี้ได้รับความกรุณาจาก ศรพงษ์ สุดประเสริฐ⁶ เข้าร่วมศึกษาในเชิงพื้นที่และร่วมสังเกตการณ์การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อให้ความเห็น และมุมมองในการพัฒนาด้านการดำเนินกิจกรรมในปีนี้ด้วย⁷

จากการหาหรือพบประเด็นที่สำคัญในภาพรวมโดยสังเขป ดังนี้

โรงเรียน ครูใหญ่ได้เห็นพ้องต้องกันกับคณะอักษร - ศิลป์ ในเรื่องฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยการจัดให้เกิดห้องเรียนดนตรีพื้นบ้านปกากะญอ โดยให้พ่อเฒ่า แม่เฒ่าในชุมชนเป็นผู้สอน โดยจะเริ่มนำร่องดำเนินงานในช่วงปีนี้ ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 4 ในด้านชุมชน มีความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเรื่องของความสะอาดของต้นน้ำ และการทำเกษตรในช่วงหน้าแล้งยังประสบปัญหาความไม่พอเพียงต่อการทำการเกษตรกรรม

4. การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์

นอกจากกิจกรรมภายในค่ายแล้ว การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนในโรงเรียน และคณะอักษร - ศิลป์ ได้ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความราบรื่น โดยได้รับความกรุณาจากคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เป็นหัวแรงหลักในการประสานงานในการดำเนินกิจกรรม ทำให้การบริหารจัดการภายในค่ายในด้านการเดินทาง อาหาร ที่พัก ฯลฯ เป็นไปด้วยความราบรื่น อีกทั้งความร่วมมือในการดำเนินงานจากสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมเป็นอย่างดี

⁶ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักมานุษยวิทยา

⁷ ดูเพิ่มเติมในบท “ค่ายศิลป์ ไม่ใช่ ค่ายสร้าง : บทสังเกตจากพื้นที่ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3”

การบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ได้รับการประเมินการดำเนินงานโดยผู้เข้าร่วมค่าย ประกอบด้วย คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย จากมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ได้ประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาสาสมัคร ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ประเมินผลในส่วนของการบริหารจัดการค่าย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การดำเนินงานค่าย สำหรับการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการค่ายต่อไป (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทวิเคราะห์ท้ายเล่ม⁸)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการดำเนินกิจกรรมในปีที่ 3 มีประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

กิจกรรมได้รับความสนใจจากชุมชนโดยรอบบ้านแม่อกอยู่ ทำให้โรงเรียนและชุมชนอยากให้มีการเปิดกว้างทางกิจกรรมให้กับเยาวชนในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือร่วมใจกัน ความสมัครสมานสามัคคีของชุมชนโดยรอบผ่านกิจกรรมทางด้านภาษา ดนตรีและศิลปะของค่ายอักษร - ศิลป์

การพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ของวัฒนธรรมพื้นบ้านปกากะญอ ซึ่งจะเป็นการทบทวนศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะเลือนหายไปตามกาลเวลาให้สามารถดำรงไว้ซึ่งความงามของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ถึงเวลาแล้วที่ค่ายอักษร - ศิลป์ จะเปิดประตูให้กับนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้มีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์ในการทำงานอาสาสมัครในด้านภาษา ดนตรีและศิลปะ เพื่อปลูกฝังให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับทักษะที่นิสิตนักศึกษามีอยู่ และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและสังคมต่อไป

⁸ บทวิเคราะห์ หน้าที่ 114

ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง รุ่นที่ 3

พรทิพย์ เจริญนภา^๑

ค่ายอักษร - ศิลป์ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา โดยจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬารธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่อกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และเป็นการสนับสนุนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จากการสร้างอาคารอเนกประสงค์เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในปี พุทธศักราช 2558 โดยได้จัดกิจกรรม “ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง” ขึ้น 2 ครั้งแล้ว คือ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9-13 พฤศจิกายน 2560 และค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 20-24 ตุลาคม 2561

กิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

เมื่อปีการศึกษา 2562 เรียนมาถึง คณะผู้ดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ได้เริ่มปรารภถึงการจัดกิจกรรมดังกล่าวอีกครั้ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และฝ่ายการนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์จึงได้ประสานความร่วมมือไปยัง อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี แห่งสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา อ.เจกสันต์ คังคะเกตุ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยได้ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ในวันที่ 9 ตุลาคม 2562 ณ ห้อง 307 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ โดยมีนักศึกษาและฝ่ายการนิสิตของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงาน

จากการประชุมเตรียมความพร้อมของการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ทั้ง 4 สถาบัน จึงได้กำหนดจัดการทำอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ดังรูปที่ 1 สำหรับนักศึกษาและทีมงานที่เกี่ยวข้อง ในวันอาทิตย์ที่ 20 ตุลาคม 2562 ณ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์ เป็นผู้เปิดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว และ อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 โดยมีสมาชิกชาวค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 2 ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาร่วมทำกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย และมีกำหนดจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ในวันที่ 23-27 ตุลาคม 2562

⁹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รูปที่ 1 ภาพบรรยากาศกิจกรรม

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 เริ่มต้นเช้าตรู่ของวันที่ 23 ตุลาคม 2562 ทั้ง 4 สถาบัน นักรวมพลกันที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แล้วเริ่มเดินทางไปด้วยกัน ผ่านจังหวัดต่าง ๆ ลัดเลาะไปตามทาง ผ่านทุ่งนา ป่าเขา ภูเขา ทางโค้งลาดชัน ตื่นตาตื่นใจไปกับทิวทัศน์ สองข้างทางร่วมกัน จนกระทั่งเวลาประมาณ 19.30 น. ก็ถึงจุดหมายปลายทาง ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 บ้านแม่ออกฮู โดยมีท่านอาจารย์ใหญ่ ด.ต.บรรดล เมืองมูล และคณะครูรอต้อนรับด้วยความยินดี ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 อาจารย์ใหญ่ ด.ต.บรรดล เมืองมูลและคณะครูกล่าวต้อนรับ

เช้าวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เป็นวันแรกที่คณะทำงานชาวค่ายได้เริ่มทำงานอย่างแข่งกับเวลา ที่มีเพียง 3 วัน คือ 24, 25 และ 26 ตุลาคม เท่านั้น สมาชิกทุกคนเริ่มกิจกรรมตามหน้าที่ของตนเอง ตามที่ได้เตรียมการไว้ตั้งแต่วัน workshop ภายใต้แนวคิดหลักของค่ายที่ต้องการสร้างการมีส่วนร่วม ของชุมชน ผู้คน และสังคม เพื่อให้กิจกรรมของค่ายนี้เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นแนวทางของการสร้าง จิตอาสา การช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่น ๆ ในสังคม และประการสำคัญเป็นการเปิดโลกทัศน์ของชาวค่าย ให้ได้เห็นถึงอีกสังคมหนึ่งของประเทศที่ซ่อนตัวอยู่ในป่าเขาถ้ำนาไพรซึ่งยังรอคอยคนไทยในส่วนอื่น ๆ มารับรู้เข้าใจและร่วมพัฒนาให้ “พวกเขา” ได้มีโอกาสเท่าเทียมคนอื่น ๆ โดยที่ไม่ได้ทอดทิ้ง ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและโลกทัศน์อันงดงามของ “พวกเขา” ไป

นอกจากนี้กิจกรรมนี้ยังช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนทักษะของแนวคิด ทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งในเรื่องทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะความเข้าใจ ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังแนวคิดเรื่องการเคารพให้เกียรติ (respectful mind) การทำงานในค่ายนี้ต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดการทำงานทั้งระหว่าง สถาบัน และระหว่างโรงเรียนและชุมชน ความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรมและความเชื่อ จึงต้องเรียนรู้ที่จะให้เกียรติกับคนที่แตกต่างด้วยการฝึกการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่ค่าย แห่งนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการทำงานเพื่อให้สังคมเท่านั้น แต่เป็นการให้โอกาสตัวเองเพื่อจะเรียนรู้อารมณ์ และความคิดเพื่อพัฒนาตนไปพร้อม ๆ กัน

ช่วงเวลา 24-25-26 ตุลาคม 2562 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 มีแต่เสียงบทเพลงที่มีความหมายดี ๆ ไพเราะก้องกังวาน เสียงหัวเราะและรอยยิ้มของเด็กน้อย ๆ ชาวปกากะญอ และชาวค่ายทุกคนที่มอบรอยยิ้มให้แก่กันดังพันธสัญญาว่าจะช่วยกันทำภารกิจ ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 3 ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายทุกประการ พร้อมกับความตั้งใจว่า ปีหน้าเราทุกคนจะกลับมาพบกันที่นี่ที่เดิมของเราอีกครั้ง “ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ครั้งที่ 4” และเสียงเพลง “จับมือมัน” จะก้องกังวานขึ้นมาอีกครั้ง

ถ่ายศิลป์ ไม่ใช่ ถ่ายสร้าง : บทสังเกตจากพื้นที่ ถ่าย อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

ศรุพงษ์ สุดประเสริฐ¹⁰

“ค่าย” ปรากฏภาพจำในฐานะค่ายอาสาพัฒนาชนบท โดยระดมคนหนุ่มสาวในวัยเรียน ออกจากรั้วมหาวิทยาลัยไปยังชุมชนที่อยู่ห่างไกลเพื่อไปพบสภาพแวดล้อมที่ขาดแคลน และเราก็ใช้ พลังกายและพลังทางปัญญาต่างๆ เพื่อทำให้ชุมชนนั้นดีขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง และสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการสอนหนังสือ ตามเรื่องเล่าชาวยุคที่สืบทอดกันมา เหล่าชาวยุค มักจะได้เรียนรู้ถึงความแตกต่าง ความขาดแคลน ความไม่เท่าเทียมที่อยู่ในสังคมไทย หรือเรื่องโรแมนติค อย่างการมีแฟนหลังจากกลับจากค่าย ค่ายจึงเป็นช่วงเวลาที่ทำให้หนุ่มสาวในเมืองหรือลูกหลาน ชนชั้นกลางได้หลบหนีไปจากสภาวะทั่วไปอันจำเจ ไปสู่พื้นที่และประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนผ่าน ความคิด ตัวตน และสถานะ

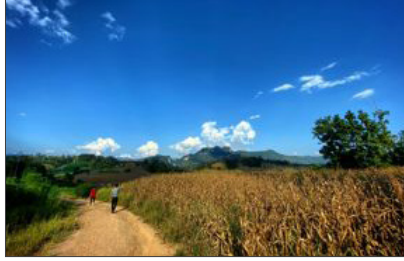
“โรงเรียนเราแสนงาม พันธุ์ไม้หลายนามเขียวขจี...” เพลงค่ายอักษร - ศิลป์ ไม่เหมือนเพลง ค่ายที่อื่น ที่มักจะเป็นมรดกตกทอดจากเยาวชนยุคแสงสว่างมาก่อนที่จะนำไปถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เพลงค่ายที่นี้อ่อนหวาน โรแมนติค ดูเป็นชาวศิลป์มากกว่าชาวยุคอย่างที่เคยปรากฏในภาพจำ คำถามในใจฉันก็คือ ค่ายที่นี้จะเป็นอย่างไร จากข้อสังเกตและคำถามนี้ ทำให้ฉันต้องสังเกต นั่งฟัง อย่างเจี๊ยบๆ เพื่อเก็บข้อมูล ตกตะกอนเป็นคำถามเพื่อพูดคุย ก่อนที่จะกลับมาตกตะกอนกับตัวเอง เพื่อตอบคำถามข้างต้น และนี่คือคำตอบที่ฉันได้รับ

1. ข้อมูลพื้นที่

1.1 ทำเลที่ตั้ง

“ภูผา ขอบแคว้น ชายแดนกันดาร” ดูจะเป็นคำนิยามที่กระชับและให้ภาพได้ชัดเจน โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 วางตัวอยู่บนยอดเนินเขา แวดล้อมด้วยเนินเขาสูงเล็ก ลูกใหญ่ลดหลั่นลาดชันสลับกันไปมา มีทั้งบ้านเรือนแบบปกากะญอและพื้นที่เกษตรกรรมวางสลับ ตัวกันไป และมีภูเขาหินปูนขนาดใหญ่อุดมไปด้วยต้นไม้วางตัวเป็นภาพพื้นหลัง ด้านหลังโรงเรียน มีแม่น้ำแม่ออกฮูลูไหลผ่าน ซึ่งอีกฝั่งแคบประมาณ 3 กิโลเมตร แม่ออกฮูลูสายนี้ก็จะไหลไปรวมกับ แม่น้ำเมย ชายแดนธรรมชาติที่คั่นระหว่างไทยกับเมียนมาร์ พื้นที่เกษตรกรรมที่วางตัวอยู่รายรอบ โรงเรียนและหมู่บ้านแห่งนี้ บางแปลงเป็นไร่อ้อยโพดยืนต้นสีน้ำตาลข้างถนนดินสีแดง ดังรูปที่ 3 ซึ่งนำทางเราไปสู่แม่น้ำแม่ออกฮูลูที่ลดระดับลงจนเห็นก้อนหินที่ท้องแม่น้ำและเศษขยะที่ติดอยู่ตามริมฝั่ง

¹⁰ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, นักมานุษยวิทยาดนตรี

รูปที่ 3 ไร่ข้าวโพดยืนต้นสีน้ำตาลข้างถนนดินสีแดง

จุดหมายปลายทางของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีนี้ ยังคงเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านแม่ออกฮู หมู่ที่ 9 ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก หากปักหมุดที่ตั้งโดยเริ่มต้นที่ท่าอากาศยานแม่สอด จะใช้เวลาประมาณชั่วโมงเศษเท่านั้น ก็จะไปถึงด้วยถนนหลวงหมายเลข 105 แม้ว่าจุดหมายจะตั้งอยู่ ณ “ภูผา ขอบแคว้น ชายแดนกันดาร” แต่ถนนหนทางที่เข้าไปถึงนั้นไม่ได้ลำบากแต่อย่างใด หากมีเพียงด่านตรวจตั้งสกัดอยู่หลายจุด การไต่ระดับความสูงก็ไม่ถึงกับหวาดเสียว มีเพียงภูผาหินปูนรังสรรค์ภูมิทัศน์งดงามอยู่รายรอบระหว่างการเดินทางเท่านั้น ดังรูปที่ 4 ช่วงหนึ่งของถนนเป็นสะพานข้ามแม่น้ำชื่อเดียวกับหมู่บ้าน สายน้ำดูมีขนาดใหญ่จนไม่ยากเชื่อว่าเมื่อมันเดินทางไปถึงที่หมู่ 9 แล้วจะดูราวเป็นลำธารเท่านั้น

รูปที่ 4 ภูเขาหินปูนที่ปรากฏเป็นทิวทัศน์เบื้องหลังของหมู่บ้าน

แม้ว่าสายน้ำแม่ออกฮูจะไหลผ่านหลายหมู่บ้าน และเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของคนในแถบนี้ แต่หมู่ที่ 9 มีความโชคดีที่ยังมีแหล่งน้ำสำคัญอีก 2 แหล่ง ได้แก่ น้ำจากภูเขา และน้ำบาดาล ด้วยเหตุนี้ แม่น้ำสาขาน้อยจึงยังไม่สร้างปัญหามากมายนักให้กับหมู่บ้านนี้ ต่างจากบ้านแม่ออกผาสุที่อยู่ถัดลงไปอีก 3 กิโลเมตร บริเวณที่แม่ออกฮูบรรจบกับเมย ที่ต้องพึ่งพาน้ำจากแม่น้ำเท่านั้น

แม่น้ำเมยเป็นพรมแดนธรรมชาติที่คั่นระหว่างแผ่นดินทั้งสองประเทศ หากชมภาพมุมสูงจากแผนที่กูเกิล (Google Map) แล้ว จะพบว่ามีชุมชนตั้งอยู่ที่ฝั่งไทยเท่านั้น ฝั่งเมียนมาร์นั้นมีเพียงพื้นที่สีเขียวทอดยาวไปจรดกับแนวเขา แม้เมื่อพ้นแนวเขาไปแล้ว ก็ยังคงเป็นพื้นที่สีเขียวเช่นเดิม

ทำเลที่ตั้งบ้านแม่ออกอยู่นั้น แม้จะมีภูเขาโอบล้อม จนทำให้บางวันมีหมอกหนาไปจนถึงตอนสายและบางวันก็อากาศร้อนจนหลงฤดู แต่แหล่งน้ำและถนนหนทางก็ทำให้ที่นี่ไม่ได้ลำบากเกินไปนัก ขณะที่ระยะทางห่างจากพรมแดนธรรมชาติเพียงไม่กี่กิโลเมตรกลับนำมาทั้งโอกาสและอุปสรรคในคราวเดียวกัน

1.2 ผู้คนและวัฒนธรรม

ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันเล่าให้เราฟังว่าผู้คนที่นี่เป็นชาติพันธุ์ปกาเกอญอ เพิ่งย้ายมาอยู่ที่นี่ได้ไม่กี่รุ่น ยังใช้ภาษาปกาเกอญอในการพูดคุย แต่คนรุ่นใหม่จะเริ่มไม่ได้ศัพท์ยาก ๆ แล้ว ขณะที่อาสาสมัครที่ลงพื้นที่ไปพูดคุยกับผู้คนที่นี้เล่าว่าคนรุ่นแรกที่มาอยู่ที่นี่อพยพมาจากเมียนมาร์

บ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง มีผนังและหลังคาทำจากวัสดุธรรมชาติ บ้านที่เป็นร้านขายของจะเป็นบ้านสองชั้น ชั้นล่างเป็นร้านค้า ใช้ปูนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง ส่วนชั้นบนยังเป็นไม้ ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 บ้านเรือนของคนที่นี่ปลูกเรียงรายไปตามแนวสูงต่ำของพื้นที่

นอกเหนือจากการประกอบอาชีพค้าขายซึ่งมีไม่กี่ร้านแล้ว อาชีพเกษตรกรก็ยังพบได้ในหมู่บ้านนี้ พื้นที่เพาะปลูกกระจายตัวอยู่รอบๆ หมู่บ้าน ดังรูปที่ 6 ขณะที่พื้นที่ในบ้านเป็นแปลงผักสวนครัว แปลงผักบางบ้านได้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก (certified organics) ด้วย

รูปที่ 6 พื้นที่เกษตรกรรม

ผู้คนที่นี่มีทั้งที่นับถือศาสนาคริสต์ และนับถือศาสนาพุทธ โดยจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางแบบพม่า มีพระพม่ามาจำวัดอยู่ในหมู่บ้านนี้ด้วย นอกเหนือจากพระพม่าแล้ว เมื่อถึงคราวเทศกาลงานบุญ ก็จะมีศิลปะการแสดงแบบพม่ามาแสดงให้ชมด้วย นักแสดงเหล่านั้นล้วนอาศัยอยู่ในศูนย์อพยพแบบเกาะซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับหมู่บ้านนี้เอง

ในด้านดนตรี แม้ว่าเพลงแรก ๆ ที่เราได้ยินในหมู่บ้านนี้จะเป็นเพลงลูกทุ่งร่วมสมัยที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน แต่เพลงปกาเกอะญอเองก็ยังมิให้ได้ยินอยู่บ้าง ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันให้ข้อมูลว่ามีเพียงคนรุ่นปู่ย่าตายายเท่านั้นที่ร้องได้ คนรุ่นพ่อแม่ รุ่นลูกหลาน มีคนที่ร้องได้จำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ จนอาจกล่าวได้ว่าคนรุ่นใหม่ร้องเพลงปกาเกอะญอไม่ได้แล้ว เพลงเหล่านี้จะถูกใช้แสดงในงานเทศกาลหรือตามงานสำคัญเท่านั้น เช่น งานแต่งงาน งานศพ ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งว่า เมื่อพื้นที่ในการแสดงดนตรีลดลง ก็ทำให้เพลงต่าง ๆ ค่อย ๆ หายไปจากชุมชนปกาเกอะญอ นอกจากนี้ คำศัพท์บางคำที่เยาวชนไม่รู้จัก เพราะเป็นคำยาก ๆ บ้าง ภาษาพม่าบ้าง นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้านยังให้ข้อมูลอีกว่า เมื่อก่อน มีฝรั่งมาอยู่เพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ราว 10 ปี มีเอกสารที่เขาทิ้งไว้ให้ด้วย แต่เรายังไม่มีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่า เพลงแรก ๆ ที่ได้ยินเมื่อมาถึงบ้านแม่ออกฮู้นี้ก็คือเพลงลูกทุ่งยอดฮิตทั้งหลายในขณะนี้ เช่น ฝนตกลงมา เลิกคุยทั้งอำเภอเพื่อเธอคนเดียว รถแห่รถยู่ บักแดงโม หรือแม้กระทั่งเด็กน้อยโซว์ทำเดินเพลงจตุรัสวัด การหลั่งไหลของวัฒนธรรมป๊อป (pop culture) ดูเหมือนจะเป็นคู่แข่งกับมรดกของชาติพันธุ์ในทุกพื้นที่ ผู้เขียนยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเพลงป๊อปทำให้เพลงชาติพันธุ์ถูกลบเลือนไป แต่การเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้นในราคาที่ถูกลง ก็ช่วยแพร่กระจายวัฒนธรรมป๊อปได้ในวงกว้างขึ้น ชาวบ้านมีสมาร์ตโฟนใช้ มีเน็ตประชารัฐให้ใช้ มีลำโพงบลูทูธต่อจากมือถือเปิดเพลงได้ภายในบ้าน และเนื้อหา (content) ที่อุดมไปด้วยวัฒนธรรมป๊อป การได้ยินเพลงลูกทุ่งมากกว่าเพลงชาติพันธุ์จึงเป็นเรื่องที่ไม่เหนือไปกว่าความคาดหวัง

จากการสัมภาษณ์ชุมชนยังมีความท้าทายในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการความสัมพันธ์กับศูนย์อพยพ รวมถึงเรื่องยาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนที่ต้องอาศัยความร่วมมือและกลไกภาครัฐ แต่ความท้าทายของพื้นที่บ้านแม่ออกอยู่ที่ประกอบไปด้วยผู้คนที่พลัดพรากมาจากที่อยู่เดิมพร้อมด้วยอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ซึ่งกำลังปะทะกับวาทกรรมความเป็นไทย และปะทะกับวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ไหลบ่ามาพร้อมกับสมาร์ทโฟนและสัญญาณอินเทอร์เน็ต กลายเป็นโอกาสที่จะทำให้ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ได้ทำงานกับผู้คนบริเวณนั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตัวตน และสร้างสรรค์พื้นที่ ไม่ให้เป็นเพียงที่อาศัยของร่างกาย แต่ให้กลายเป็นที่อยู่ของจิตวิญญาณของคนในชุมชนนี้จริงๆ

2. การสังเกตค่ายอักษร - ศิลป์

2.1 ความมีส่วนร่วมของเยาวชนในท้องถิ่น

ค่ายอักษร - ศิลป์ นำพาอาสาสมัครซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษามาทำงานศิลปะกับเยาวชนระดับประถมศึกษา แต่เนื่องจากเป็นการไปลงพื้นที่เดิมอย่างต่อเนื่องหลายปี เยาวชนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้ไปแล้ว พอได้ข่าวก็พากันกลับมาหา “พี่ ๆ” ภาพความผูกพันกลายเป็นกำไรของการลงทุนในลักษณะนี้

วันแรกของกิจกรรม มีเยาวชนหลากหลายวัยมาขึ้นรอตั้งแต่เช้า มีตั้งแต่วัยก่อนประถมศึกษา วัยประถมต้น วัยประถมปลาย และมัธยมต้น เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมไล่เรียงไปตั้งแต่ออกกำลังกายตอนเช้า เข้ากลุ่มกิจกรรมดนตรี และลงพื้นที่ชุมชน จากนั้นจึงแยกย้ายกลับบ้าน ในวันถัด ๆ มา เยาวชนตัวจริงที่เข้าร่วมกิจกรรมเริ่มเห็นชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นใคร กิจกรรมฝึกซ้อมร้องเพลงและแสดงเริ่มทำให้เห็นระดับความมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

เยาวชนในระดับประถมปลาย และระดับมัธยมต้น แสดงออกชัดเจนถึงความตั้งใจเข้าร่วมแต่ละกิจกรรม ขณะที่เยาวชนระดับประถมต้นและก่อนประถมศึกษายังไม่แสดงความสนใจชัดเจนนัก บางส่วนยังชอบกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย เช่น วิ่งเล่น วาดรูป ในส่วนของผู้สังเกตการณ์มีข้อสันนิษฐานถึงเรื่องของวัยซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และอุปสรรคทางการสื่อสารซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับของประสบการณ์การใช้ภาษาไทยที่เป็นภาษาหลักในการสื่อสารของกิจกรรมในค่าย

2.2 คินแสดงผลงาน

ลำดับการแสดงในคืนวันที่ 26 ตุลาคม 2562 เริ่มต้นจากการแสดงดนตรีปกาเกอะญอ มีเด็กหญิงคอยทำหน้าที่ล่ามให้กับนักร้องนักดนตรีผู้สูงวัยซึ่งไม่ถนัดภาษาไทยนัก จากการลอบสังเกต รอยยิ้มปรากฏบนใบหน้าของผู้ใหญ่และผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ฉันไม่ได้สังเกตเยาวชนนัก จึงไม่รู้ว่าเขาจะมีปฏิกิริยาอย่างไรในช่วงนั้นมีเพียงการลุกไปเข้าห้องน้ำหรือดื่มน้ำเท่านั้น ขณะที่เยาวชนในวัยประถมต้นประมาณ 10 คนที่ออกมาวิ่งเล่นเสียงดัง

เมื่อดนตรีปกาเกอะญอจบลง ก็ถึงคราวที่เยาวชนจะมาแสดงผลงานจากการฝึกซ้อมในค่ายอักษร - ศิลป์ ผู้ใหญ่บางส่วนเริ่มพาลูกเด็กเล็กแดงที่ยังอยู่ในวัยไม่หย่านมหรือยังดูแลตัวเองไม่ได้กลับบ้าน ไม่ได้รอให้การแสดงจบลงก่อน แต่ก็ส่วนน้อยเท่านั้น

การแสดงในค่ำคืนวันนั้นผ่านพ้นไปด้วยดี เยาวชนที่ร่วมแสดงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เพลงโรงเรียนเราแสนงามกลายเป็นเพลงที่เด็ก ๆ และชาวค่ายร้องขึ้นใจ พอดนตรีขึ้นปี่ป ก็เปล่งเสียงร้องปี่อย่างพร้อมเพรียง แสดงให้เห็นว่าดนตรีทำหน้าที่หลอมรวมผู้คนได้อย่างเต็มกำลัง ไม่ว่าจะเป็นคนต่างวัย ต่างพื้นที่ หรือต่างชาติพันธุ์

หลังการแสดงจบลง เยาวชนบางส่วนอยู่ต่อเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึกกับอาสาสมัครและอาจารย์ในค่าย ผู้เขียนสังเกตเห็นหลาย ๆ คนยังคงโอ้แอ้อยู่ต่อแม้จะถ่ายรูปเสร็จแล้ว และบางคนก็ร้องไห้จากความซาบซึ้ง

การแสดงจบลง ชาวค่ายเก็บของ เช็กแล้วเช็กอีกให้เรียบร้อย เพราะรุ่งขึ้น เราจะต้องออกจากเม่อออกอยู่ตั้งแต่เช้าตรู่ ไม่มีเวลาให้ตรวจสอบอะไรมากนักนอกจากจำนวนคน ไม่มีแม้แต่เวลาให้รำลึกการโอ้แอ้อยู่ของเด็ก ๆ อาจหมายถึงการบันทึกภาพสุดท้ายของพี่ ๆ ในค่ายก็ได้ เพราะเขาเองก็ไม่รู้ว่าปีหน้าจะยังได้เจอกันอีกไหม ไม่มีใครรู้ ไม่มีทางรู้ได้เลย...

2.3 อาสาสมัครค่าย

ความคิดสร้างสรรค์และรสนิยม

อาสาสมัครรับโจทย์เพลงจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในวันแรกและนำไปสร้างสรรค์เป็นการแสดง มีทั้งการประสานเสียงแบบง่าย ๆ การคิดทำทางประกอบ และการแสดงละคร รสนิยมคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานนั้นน่าสนใจและมีสุนทรียภาพ ความท้าทายคือระยะเวลาอันจำกัด กับงานหรือทักษะที่ต้องการความละเอียดและแม่นยำซึ่งล้วนบริโภคนเวลา ความท้าทายอีกประการคือศักยภาพที่ติดตัว

มากับอาสาสมัคร การขัดเกลาความแหลมคมในการคิด หรือการสั่งสมบ่มเพาะสนิยม ที่แต่ละคนมีไม่เท่ากัน ทำให้คุณภาพในการแสดงแต่ละชุดแตกต่างกันมากจนเป็นที่สังเกต

ความเป็นผู้นำและการจัดการกลุ่ม

อาสาสมัครหลายคนมีทักษะความเป็นผู้นำเช่น ก่อนการสอนร้องเพลงหรือสร้างสรรค์การแสดง จะมีการสร้างสมาธิของเยาวชนในกลุ่ม กิจกรรมที่ถูกนำมาใช้ในช่วงนี้ ยกตัวอย่างเช่น อาสาสมัครเรียกชื่อกลุ่ม แล้วเยาวชนร้องรับว่า “เฮ้!” จำนวน 3 รอบ กิจกรรมดังกล่าว นอกเหนือจากทำหน้าที่เป็นสัญญาณเตือนว่ากิจกรรมพร้อมจะเริ่มแล้ว ยังเป็นการช่วยรวมความสนใจของเยาวชนมาไว้ที่จุดเดียวกัน ทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปได้สะดวกขึ้น เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพลังของการเป็นผู้นำ เพราะการยืนอยู่ตรงหน้ากลุ่มเยาวชน จำเป็นต้องใช้พลังมหาศาลในการนำพาให้ความสนใจอันกระจัดกระจายกลับมารวมกันอยู่ที่จุดเดียว และเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะส่งผลต่อการฝึกฝนหรือการสร้างสรรค์งานกลุ่มต่อไป

โจทย์ยากอย่างหนึ่งในการทำงานกลุ่มคือการจัดการเมื่อมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน การรับฟังกันและกันเป็นตัวเลือกที่ดีในการจัดการปัญหานี้ เรามักจะได้ยินคำว่า “เปิดใจ” เพื่อใช้เรียกวิธีดังกล่าว แต่จะเป็นอย่างไร ถ้าหากเรา “เปิดใจ” แต่ยังคง “ปิดหู” อยู่ เมื่อการรับฟังกันอย่างแท้จริงไม่เกิดขึ้น เราจะพบแต่วิธีแก้ไขเฉพาะหน้า เลวร้ายน้อยก็คือวิธีการเอาตัวรอด งานอาจจะสำเร็จลุล่วง แต่ปัญหายังคงถูกซุกอยู่ใต้พรม ปัญหานี้เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มีสิทธิ์เกิดขึ้น และมันก็เกิดขึ้นในค่ายครั้งนี้

ผู้เขียนไม่มีโอกาสสังเกตการณ์ตั้งแต่เริ่มต้นในช่วงสองปีแรกของการจัดกิจกรรม แต่จากการสัมภาษณ์ก็พอทำให้เห็นเส้นของเหตุการณ์คร่าวๆ แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจถึงสาเหตุได้ ดังนั้น จะขอไม่กล่าวถึงเหตุการณ์ หากจะพูดถึงเพียงปรากฏการณ์เบื้องต้นที่เกิดขึ้นคือ อาสาสมัครไม่มีทักษะการสื่อสารอย่างสันติ (non violence communication) โดยมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญคือการฟังโดยไม่ตัดสิน ในปัจจุบัน เราอาจจะได้ยินคำศัพท์เรียกทักษะนี้ว่า การฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) หรือการฟังอย่างลึกซึ้ง เมื่อขาดทักษะนี้ ความเห็นอกเห็นใจในฐานะเพื่อนอาสาสมัครด้วยกันจะเกิดขึ้นได้ยาก และเมื่อจำเป็นต้องทำให้งานกลุ่มบรรลุเป้าหมายให้ได้ การประคับประคองบรรยากาศในกลุ่มจึงเป็นเรื่องลำบาก และเต็มไปด้วยการแก้ไขเฉพาะหน้า แม้ว่าจะงานจะเสร็จสิ้นแล้ว แต่เรายังเป็นกังวลว่าอาสาสมัครจะได้เรียนรู้สิ่งใดจากเหตุการณ์นี้บ้าง

การเปิดใจมักจะนำไปสู่ทางออกของปัญหาอย่างสันติ การยอมรับกันและกันมักจะเป็นผลพลอยได้จากการเปิดใจ แต่มันจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติอย่างหนึ่ง นั่นคือ การมองเห็นผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน และนั่นจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เรายอมรับความไม่สมบูรณ์แบบในตัวเอง และจะเป็นการเปิดประตูไปสู่การยอมรับกันและกันอย่างแท้จริง

3. ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อจำกัดด้านเวลา

เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ เนื่องจากเวลาทำให้เราสนิทกันได้ เมื่อเวลาผ่านไป การสร้างสัมพันธภาพจึงไม่ใช่ตัวเลือกสำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ การเก็บข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ในเวลาอันจำกัดทำให้เราได้ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบไปด้วยเรื่องทั่วไป และข้อสังเกตที่ชวนให้อยู่ในพื้นที่ต่อไป เพื่อให้ได้ประเด็นที่อ่อนไหวต่างๆ ได้คลี่คลาย ข้อมูลทั่วไปทำให้เราเข้าใจพื้นที่ และผู้คนได้ แต่ข้อมูลเชิงลึกที่มีความอึดอัดจะทำให้เราเข้าอกเข้าใจ (empathy) ได้มากขึ้น จำเป็นต้องอาศัยความไว้วางใจในระดับหนึ่ง ซึ่งล้วนต้องแลกมาด้วยเวลา

3.2 โอกาสทางอารมณ์และความทรงจำของคนในพื้นที่

ในคำคืนการนำเสนอผลงาน ขณะที่เพลงปกากะญอถูกขับร้อง ผู้เฒ่าผู้แก่ยิ้มหัวให้กับบางช่วงเวลา และแววตาเปล่งประกาย สิ่งเหล่านี้สะท้อนพลังของศิลปะในฐานะเครื่องมือกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึก หรืออาจจะลึกซึ้งไปถึงการกระตุ้นความทรงจำ ในพื้นที่ที่ผู้คนเพ้อพวยพามาตั้งถิ่นฐานเพียงไม่กี่รุ่น อารมณ์ความพลัดพรากจากที่อยู่เดิมยังคงลอยอยู่ในอากาศ ขณะที่บ้านใหม่ก็ยังไม่มียอดรอยของความทรงจำ แม้จะเป็นความไม่ลงตัวของช่วงเวลานี้ ซึ่งอีกไม่นานก็ผ่านพ้นไป แต่ถ้ามองในอีกแง่มุมหนึ่ง มันเป็นโอกาสที่จะปล่อยให้ศิลปะได้ทำงานกับผู้คนและพื้นที่ กระบวนการทำงานทางศิลปะจะมีส่วนช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เกิดบทสนทนากับตัวเอง เพื่อเรียนรู้ตัวตน และค้นหาวิธีการดำรงอยู่ต่อไปในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ ท่าเลที่อยู่ใกล้ประเทศเมียนมาร์ มีศูนย์อพยพอยู่ใกล้ ๆ มีวัฒนธรรมพม่าอยู่รอบ ๆ มีการแสดงพม่าในคืนที่มีเทศกาลต่างๆ ก็นับเป็นโอกาสที่ดีในหลายแง่มุม ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะการแสดงและวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งเป็นพื้นที่พัฒนาการผสมผสานศิลปะวัฒนธรรมที่แตกต่าง และส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งความหลากหลาย

3.3 การพัฒนาอาสาสมัคร

งานอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่เติมเต็มสังคมมนุษย์ได้ เนื่องจากในชุมชนที่เราอยู่อาศัยร่วมกับผู้อื่น ยังมีงานอีกหลายอย่างที่ไม่ใช่งานของใคร แต่เป็นงานของคนในชุมชน ถ้าเราขาดทัศนคติที่ดีต่องานเหล่านี้ เราจะได้ชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาเป็นการตอบแทน กิจกรรมอาสาสมัครจะเป็นตัวช่วยอย่างดีในการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานส่วนรวม รวมทั้งจะได้ฝึกฝนทักษะทางด้านอารมณ์ (soft skills) ต่าง ๆ เช่น ความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นกลุ่ม การใช้ทักษะเฉพาะตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น แต่ทักษะต่าง ๆ เหล่านี้ เราควรปล่อยให้เป็นเรื่องของสมบัติติดตัว หรือควรจะให้ปล่อยให้เป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้กันเองหรือไม่

ถ้าเรามองว่างานอาสาสมัครสำหรับเยาวชนคนหนุ่มสาวคือสนามพัฒนาค้นและชุมชนไปพร้อม ๆ กัน เราอาจจะกลับมองที่การออกแบบกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมอาสาสมัคร การออกแบบกิจกรรม การสังเกตการณ์ในระหว่างดำเนินกิจกรรม การให้คำปรึกษา จนกระทั่งการถอดประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อให้อาสาสมัครได้ได้ฝึกความเป็นมนุษย์ผ่านประสบการณ์กับความแตกต่างหลากหลาย ความละเอียดอ่อนต่อชีวิตและสังคม การเห็นคุณค่าของมนุษย์และคุณค่าของความหลากหลาย งานอาสาสมัครอาจเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคมที่มีพลังต่อไป ดังรูปที่ 7

นอกเหนือจากโอกาสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แล้ว ค่ายอักษร - ศิลป์ ยังมีความโดดเด่นในแง่การใช้ประโยชน์จากความถนัดเชิงศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้อาสาสมัครได้เห็นประโยชน์ของความสามารถของตัวเองในทางอื่น ๆ นอกเหนือจากการสร้างสุนทรียภาพแต่เพียงด้านเดียว การทำงานในลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องรอให้ทักษะถึงระดับมืออาชีพ เพียงแต่อาสาสมัครต้องมีทักษะหรือประสบการณ์ในระดับที่วิเคราะห์ปัญหาของผู้ร่วมกิจกรรมและหาวิธีช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบรรลุเป้าหมายได้ และสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การลงชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ดนตรีและศิลปะอื่นๆ ได้คือการออกแบบกระบวนการกับตัวอาสาสมัครเอง สิ่งที่อาสาสมัครต้องเข้าใจเพิ่มเติมในการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการพัฒนา คือ ต้องเข้าใจความหมายของกระบวนการ ความสัมพันธ์และผลระหว่างกระบวนการกับตัวผู้เข้าร่วมกระบวนการ รวมถึงวิธีการเลือกและปรับใช้เครื่องมือทางศิลปะในกระบวนการพัฒนา

รูปที่ 7 ทีมงานอาสาสมัครค่ายอักษร - ศิลป์ และนักเรียนในพื้นที่
หลังการนำเสนอผลงาน

มายาศึกจากบทเพลงรักพื้นบ้านถักทอซับซ้อน สู่ นิทานความรัก

ฉมา มาศ แก้วบัวดี¹¹, ณัฐธนาวุฒิ สุขดี¹²,
จิตาภรณ์ บุญอัมชู¹³, ภาวิตชญาณ์ ใจอ่อนนุ่ม¹⁴

ชุมชนแม่ออกฮู ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก คือชุมชนหนึ่งซึ่งมีขนาดกลาง ทว่าห่างไกลจากพื้นที่ ที่พวกเราต่างคุ้นเคย การเดินทางลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้า เห็นว่ายิ่งเราเผชิญความไม่คุ้นเคยมากเท่าไร เราจะไม่ประมาทต่อสิ่งที่คุ้นเคยมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำงานต่างพื้นที่และต่างวัฒนธรรม ที่พวกเราจะต้องเผชิญกับความไม่คุ้นเคย มากมาย นั่นคือโอกาสที่ทำให้เราต้องละเอียดละออกับบางสิ่งที่เราคิดว่าคุ้นเคยมากยิ่งขึ้น เช่น การเข้าไปศึกษาชุมชนที่มีความหลากหลายจากวัฒนธรรมทำให้เราต้องหันมารู้จักการตั้งคำถาม ที่แตกต่างไป โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบททางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย การลงพื้นที่ในคราวนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีความคุ้นเคยกับกิจกรรมและชุมชน เป็นพื้นฐาน และบางส่วนที่กำลังเผชิญความไม่คุ้นเคยเข้าอย่างจัง

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตั้งอยู่ท่ามกลางภูเขา และโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง การพึ่งพาอาศัยกันคือสิ่งหนึ่งที่ค้ำจุนความเป็นชุมชนของที่นี่ เช่นเดียวกับความเป็นไปของโลกใบนี้ ไม่มีสิ่งใดที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวและไร้ที่มา เรื่องเล่า ดนตรี ภาษา วัฒนธรรมล้วนมีที่มาที่ไปที่แตกต่างกันทั้งนั้น บทเพลงร้อยเรียงท่วงทำนองและเรื่องราวสู่ผู้ฟัง เพื่อดึงความสนใจร่วม เช่นเดียวกับนิทานที่บอกถึงการมีอยู่ของเรื่องราวและประวัติศาสตร์ สะท้อน ให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ บอกเล่าถึงการมีอยู่และเกี่ยวข้องในบางส่วนของช่วงเวลาบนโลกใบนี้

เช้าวันที่ 24 ตุลาคม 2562 วันแรกในการเริ่มต้นกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 การลงพื้นที่สำรวจชุมชนและการทำกิจกรรมสันตนาการร่วมกับนักเรียนในพื้นที่ เช่น กิจกรรม เป่ายิงฉุบพระราช และเกมที่เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียน และทีมงานอักษร - ศิลป์ ที่บอวอลไปด้วยดนตรีที่คอยสอดรับประสานอันเป็นเสน่ห์ของค่ายอาสาสมัครนี้ รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่ได้ถูกออกแบบไว้ให้มีความยืดหยุ่น เหมาะกับบริบทของกิจกรรม และสภาพแวดล้อมดังรูปที่ 8

¹¹ นักศึกษาปริญญาโท สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

¹² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม (FIBO) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

¹³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 8 กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชาวคณะค่ายและชาวพื้นถิ่น

จากการทำกิจกรรมคือการเดินทางลงชุมชน คือการค้นหาของในกล่องใบใหญ่ เราเริ่มจากการตั้งหัวเรื่องที่จะลงไปเก็บข้อมูลในชุมชนที่เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน การตั้งคำถามเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากเพราะความแวดไวทางวัฒนธรรม (cultural sensitivity) เป็นสิ่งหนึ่งที่เราควรให้ความสำคัญในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคคือการเรียนรู้และแก้ไขโดยศึกษาจากการลงพื้นที่ในกิจกรรม ปีที่ 2 อาทิ

ปัญหา

ในด้านการใช้ภาษาซึ่งเป็นสื่อกลางในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการแก้ไขปัญหา

การบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และการให้นักเรียนในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นล่ามในการแปลภาษา ระหว่างการเก็บข้อมูลดังกล่าว

การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลในครั้งนี้พวกเราต่างรับรู้ได้ถึงความหลากหลายอันมหาศาลตามจินตนาการที่มนุษย์นั้นประดิษฐ์ขึ้น อาทิเช่นเรื่องเล่าและบทประพันธ์ รวมไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผลอันเนื่องมาจากความหลากหลายของแบบแผนทางพฤติกรรมมนุษย์ คือองค์ประกอบหลักของสิ่งที่เราเรียกว่า ‘วัฒนธรรม’ (แฮรารี, 2561) เมื่อวัฒนธรรมปรากฏขึ้นก็ไม่เคยหยุดเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเลย ดังเช่นบางบทประพันธ์ที่กำลังหายไปจากความเมินเฉยในปัจจุบัน รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนขั้นตอนในประเพณีตามยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้นี้เองคือสิ่งที่เราเรียกว่า ‘ประวัติศาสตร์’ คณะอักษร - ศิลป์ ลงภาคสนามเพื่อสำรวจประเพณีซึ่งเป็นความงามที่ต่อไปหากเรื่องดังกล่าวนี้ยังถูกเป็นที่สนใจไม่ว่าจะกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่งนั่นถือเป็นเรื่องน่ายินดี และถือว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็น ณ ช่วงเวลาหนึ่งของประวัติศาสตร์ ที่ได้มีการจดบันทึก

บทประพันธ์เพลงคือเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาผ่านการจัดวาง เป็นสภาพสะท้อนในการมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เราอาจนึกถึงเพลงเศร้าเมื่อเรามีอารมณ์เศร้า และอาจสามารถเขียนเพลงแสดงความยินดีได้เมื่อมีความสุขล้นปริ่มจากการลงเก็บข้อมูลบทประพันธ์ที่ชาวบ้านนิยมร้องอันได้แก่ “เพลงรัก” ในแต่ละรูปแบบผ่านประสบการณ์ครั้งเมื่อมีความรักและประดิษฐ์ถักทอท่วงทำนองที่ไพเราะที่แสดงให้เห็นถึงดนตรีที่นาฬิกามี บทประพันธ์หลากหลายบทเพลงถูกขับร้องพร้อมกันกับการบรรเลงบนเครื่องดนตรี “เตหนา” เสมือนบทพูดที่มีดนตรีเป็นเพียงลมอยู่เบื้องหลัง ขุนเขาและเมฆหมอก บทประพันธ์ที่พ่อเฒ่า นามภานุ และแม่เฒ่า ผู้เป็นภรรยา นามช่วยพอ เวียงเชิดศักดิ์ ที่ให้การสัมภาษณ์¹⁵ ในวันนี้พ่อเฒ่ากล่าวว่าเป็นเพลงร้องที่ไม่มีดนตรีประกอบ บทประพันธ์เหมือนการพูดแต่มีท่วงทำนองที่น่าสนใจ บทประพันธ์นี้ถึงแม้จะไม่มีเครื่องดนตรีประกอบแต่สามารถร้องเป็นเสียงผสานจากผู้ชายและผู้หญิงร้องด้วยกันทำให้ลีลาของบทประพันธ์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังรูปที่ 9

รูปที่ 9 โฉดเพลงรักพื้นบ้านบันทึกในโน้ตระบบสากล

พ่อเฒ่าได้กล่าวไว้ว่าบทประพันธ์ดังกล่าวเป็น “เพลงรัก” ซึ่งบอกเล่าถึงความรักของชายผู้หนึ่งที่มีต่อผู้หญิงอันเป็นที่รัก และได้กล่าวเกี่ยวกับเพลงนี้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่ใช้ร้องในวันแต่งงานของทั้งสอง แต่ก่อนที่จะถึงพิธีแต่งงานนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ในขณะเดียวกันก็แฝงไปด้วยพลังยิ่งใหญ่แห่งความรักที่แสดงให้เห็นถึงความเรียบง่ายและอบอุ่น ทุกอย่างต้องเป็นไปตามขนบธรรมเนียม

¹⁵ สัมภาษณ์ พ่อเฒ่าภานุ และแม่เฒ่าช่วยพอ เวียงเชิดศักดิ์ ณ ชุมชนบ้านแม่ออกฮู ต. แม่ทะ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 เวลา 20.10

ประเพณี เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีใจให้กันและศึกษาดูใจกันเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว พิธีแต่งงานนั้นจะต้องมีการนัดญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายมาพบและทำความรู้จักกัน โดยฝ่ายชายจะต้องไปค้างแรมที่บ้านฝ่ายหญิงเป็นจำนวน 3 คืน ในขณะเดียวกันฝ่ายหญิงก็ต้องไปค้างแรมที่บ้านฝ่ายชายเป็นจำนวน 3 คืนเช่นเดียวกัน โดยมีการผูกข้อไม้ข้อมือ การฉลองแต่งงานจะถูกจัดขึ้นที่บ้านเจ้าสาว กอปรกับการประกอบเลี้ยงอาหารมากมาย และมัดข้อมือโดยญาติฝ่ายหญิง และมอบสินสอด อีกทั้งยังมีประเพณีมอบน้ำสังข์กันเป็นลำดับถัดมา

เมื่อจบการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าและแม่เฒ่าได้ให้ความกรุณาแก่คณะสวมชุดที่ใช้ในวันงานแต่งงานให้ชมโดยการแต่งกายทั้งฝ่ายชายและหญิงเป็นเครื่องแต่งกายท้องถิ่นที่ปักเย็บกันขึ้นมาเอง โดยสามารถสวมทับกับชุดลาลองปกติได้

รูปที่ 10 เครื่องแต่งกายท้องถิ่นของชาวปกาเกอะญอ บ้านแม่อกฮู
ที่ใช้ในประเพณีการแต่งงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการให้คำสัมภาษณ์นั้น ข้อมูลดังกล่าวได้ถูกรวบรวมและนำมาสู่การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของคณะอักษร - ศิลป์ ผ่านชุดการแสดงที่เกี่ยวกับเพลงรักพื้นบ้าน ถักทอซับซ้อน นิทานความรัก โดยงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้เป็นลักษณะของละครชุมชน (community theatre) โดยได้รับแรงบันดาลใจจากบทประพันธ์ต่าง ๆ ที่ได้เก็บข้อมูลใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยบทละครนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวและพิธีแต่งงาน โดยมีความคิดว่าความรักและเพลงรักนั้นเป็นเรื่องสากลบทประพันธ์ที่ใช้สำหรับการแสดงจึงเป็นการผสมผสานกับบทประพันธ์อื่นๆนอกเหนือจากภาษาปกาเกอะญอที่ยังมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความรักเช่นเดียวกัน โดยทางทีมงานอักษร - ศิลป์ ได้มีการนำม่านทึบและเรียบเรียงสำหรับการแสดงดังกล่าว ขั้นตอนการดำเนินงานหลังจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นคือการบันทึกโน้ตเป็นระบบสากลเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและศึกษาต่อไป รวมไปถึงการฝึกซ้อมการแสดงและการร้อง นอกเหนือจาก

เพลงรักที่ได้จากการลงพื้นที่ชุมชนแม่อกฮูแล้ว บทประพันธ์อื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการนำเสนอผลงาน ได้แก่ เพลงสวัสดี และแก่น้องนางนั้นแดงกว่าใคร เดิมทีขับร้องโดยศิลปินเขียนไซและวานิช¹⁶ การจัดเรียงบทประพันธ์ให้สอดคล้องกับเรื่องราวของละครที่สื่อกล่าวถึงประเด็นการแต่งงาน อีกทั้งการทำงานในฝ่ายเทคนิคซึ่งรวมไปถึงการเก็บภาพนิ่งและวิดีโอในระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่นี้อาเซิงสารคดีเพื่อใช้ในการนำเสนอประกอบผลงานบางส่วน

การจัดวางลำดับการแสดงนั้นขึ้นอยู่ กับ 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านบทละครและบทประพันธ์ โดยเนื้อเรื่องได้กล่าวถึงการพบปะของผู้ชายและผู้หญิงคู่หนึ่ง เกิดความรักและผูกพันซึ่งกันและกัน ฝ่ายชายเกิดความหลงรักในตัวหญิงสาวมากและมักเอาอาหารและขนมไปให้ฝ่ายหญิงที่บ้านเสมอ จนครบ 1 ปี ทางบ้านและเพื่อนฝ่ายหญิงต่างสงสัยว่าใครกันที่เป็นคนเอาขนมมาให้เพื่อนของเธอ จนฝ่ายชายมาสารภาพรักและขอแต่งงานฝ่ายหญิง บทประพันธ์เริ่มจากเพลง “สวัสดี” ดังรูปที่ 11

รูปที่ 11 โน้ตเพลงสวัสดีบันทึกในโน้ตระบบสากลที่ใช้ในกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

บทเพลงเปิดการแสดงขึ้นด้วยเพลงสวัสดี เพื่อเป็นการทักทายผู้ชม เพลงดังกล่าวถูกร้องขึ้นก่อนการพบกันครั้งแรกระหว่างฝ่ายชายและหญิง โดยมีน้องนักเรียนในชั้นประถมต้นบางส่วนร่วมร้องประกอบทำเต้นพื้นฐานในบทประพันธ์ดังกล่าว ในกระบวนการดังกล่าวถึงแม้จะมีอุปสรรคเล็กน้อยใจการควบคุมนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เนื่องจากปัญหาในเรื่องสมาธิและความซุกซนตามวัยในระหว่างการดำเนินกิจกรรม แต่อุปสรรคดังกล่าวสามารถคลี่คลายได้ด้วยการวางแผนการซ้อมให้สอดคล้องกับเวลาพักนอน เพื่อที่จะให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีสมาธิในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และได้มีการใช้เพลง “เป็นวงกลม” เพื่อเป็นเหมือนข้อตกลงในการดึงความสนใจให้กลับมาโดยการจับกลุ่มกับเพื่อน ๆ ให้เป็นวงกลมอีกครั้งตามชื่อบทประพันธ์

บทประพันธ์ของศิลปินเขียนไซและวานิชดังกล่าวมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับการแอบรักแอบมองอยู่ห่าง ๆ บทประพันธ์นี้จึงถูกหยิบยกมาใช้ในช่วงกลางตอนเนื้อเรื่อง ในขณะที่ฝ่ายชายแอบมีใจให้กับฝ่ายหญิงเพื่อสื่อถึงความรักที่กำลังเริ่มที่จะพลิบาน ก่อนที่ทั้งสองจะได้ครองรักกันอย่างมีความสุข ดังรูปที่ 12

¹⁶ กลุ่มศิลปินนักดนตรี

รูปที่ 12 ภาพบรรยากาศการนำเสนอผลงานละครในช่วงค่ำ

สืบเนื่องการลงพื้นที่และทำกิจกรรมดังกล่าวได้มีการเสนอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ การลงพื้นที่สำรวจในเรื่องอื่น ๆ ในชุมชนเพื่อพัฒนาสิ่งที่มี และหาช่องทางแก้ไขในสิ่งที่ขาดเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน เพื่อการดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ ในครั้งต่อไปมีความหลากหลาย สามารถสร้างประโยชน์และเข้าถึงชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานในช่วงระยะเวลาดังกล่าว พบว่า การเรียนรู้ทั้งสองทางกล่าวคือมิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สอนและผู้เรียน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีซึ่งกันและกันจากการร่วมมือร่วมใจกันระหว่างนักเรียน นักศึกษา ศิษย์เก่าค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 และ 2 อาจารย์และเจ้าหน้าที่จากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แม้กิจกรรมดังกล่าวจะมีเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพียงช่วงระยะเวลาที่ไม่ยาวนานมากนัก กิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องการลงพื้นที่ชุมชน และการทำงานร่วมกัน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้นเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาทักษะตนเองทั้งในจุดแข็งและจุดอ่อน การสื่อสารและการตั้งคำถามในระหว่างการสัมภาษณ์นั้น ความชัดเจนในคำถามเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยความเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ถึงแม้จะมีอุปสรรคในเรื่องของภาษาแต่การได้รับความร่วมมือที่ดีจากนักเรียนและผู้คนในพื้นที่ทำให้พวกเรารับมือกับเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดีมากขึ้น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในค่ายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การเปิดรับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน เป็นโอกาสที่ทำให้เราได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่นและพัฒนาตนเองในฐานะผู้ฟังมากยิ่งขึ้น จากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าตระหนักว่าพวกเราทุกคนนั้นล้วนแต่เป็นผู้ฟังเสมอตราบดีเราตระหนักว่าเรานั้นยังเป็นมนุษย์ซึ่งล้วนสามารถพัฒนาได้ จินตนาการนั้นเกิดขึ้นเสมอ ตราบใดที่พวกเรานั้นมีได้มองสิ่งหนึ่งเป็นเพียงแค่หนึ่ง เช่นเดียวกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นที่ห่อหุ้มไปด้วยประสบการณ์และจินตนาการไม่จบ การเปิดใจให้กับสิ่งอื่น การสำรวจและพัฒนาตนเองอยู่เสมอล้วนคือปัจจัยหนึ่งในการเริ่มต้นให้เกิดความยั่งยืนไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

เตหน้าบรรเลง บทเพลง ชุมชน รังสรรค์ ตราตรึง

มานิกา คำแก้ว¹⁷, ณณกร ถาวรประชา¹⁸, ธรณ์ ทักษิณวรารจารย์¹⁹

ยามเช้า หมอกจาง ๆ สีขาวกลืนกินปลายยอดของทิวเขาเขียวขจีที่ตั้งตระหง่านเรียงแถวกันเป็นทิวสลับ ดังรูปที่ 13 เสียงนกธรรมชาติแลกเปลี่ยนเพลงแสนหรรษา ปลุกพวกเราชาวค่ายให้ตื่นจากนิทราในห้องเรียนบนดอยที่ถูกแปรเปลี่ยนเป็นที่พักนอนชั่วคราวของกลุ่มคนอาสา ที่หัวใจเต็มเปี่ยมด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนา และสร้างประสบการณ์ให้การกลับมาในครั้งนี้ น่าประทับใจทั้งต่อตัวอาสาสมัครและบุคคลที่ร่วมกันเรียนรู้จากชุมชนที่เราได้ต่างเป็นทั้งสองบทบาทนี้ในโอกาสและเวลาที่ต่างกัน เกิดการแลกเปลี่ยน ทั้งรับและให้ซึ่งกันและกัน ด้วยหัวใจอันผูกพันและเปี่ยมไปด้วยความรักและความสุข ในค่ายแห่งนี้

รูปที่ 13 ภาพยามเช้าเมื่อพระอาทิตย์สาดแสงแสดงทิวเขา

กลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ที่รอการกลับมาของคณะอักษร - ศิลป์ นักเรียนอยู่ตามบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนด้วยแววตาที่สดใส เปี่ยมไปด้วยความสุขใจและสงสัยใคร่รู้ “ครั้งนี้ พวกพี่ ๆ จะมาสอนเพลงอะไรให้เราอีกนะ” เด็ก ๆ คงคิด เป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจและน่าประทับใจในเวลาเดียวกัน แม้เวลาจะผ่านมาแล้วถึง 3 ปี เนื่องจากค่ายนี้เราจัดเป็นครั้งที่ 3 แต่น้อง ๆ ยังคงจำบทเพลงที่พี่ ๆ เคยสอนตั้งแต่ปีแรกได้อย่างแม่นยำ เสียงร้องที่ประสาน เสียงหัวเราะและรอยยิ้ม ทำเด่นแสนน่ารัก และการแสดงออกอย่างจริงใจและใสซื่อ เป็นเสน่ห์ที่แท้จริงของค่ายอาสาสมัครที่อยากหาประสบการณ์หรือเรื่องราวความประทับใจแบบเดียวกันนี้จากที่แห่งอื่นมาทดแทนกันได้

¹⁷ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹⁸ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁹ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

ค่ายอักษร - ศิลป์ ที่จัดขึ้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากนี้ จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 3 แล้ว โดยผ่านกิจกรรมตั้งแต่การสร้างตัวอาคารเรียน รวมถึงการทำกิจกรรมกับนักเรียนในค่าย การปลูกฝังค่านิยมและสร้างสำนึกร่วมกันระหว่างชุมชนและคณะอาสาสมัครที่จำเป็นอย่างยิ่ง เช่นการรักการอ่าน การรักษาความสะอาด รวมถึงการตระหนักรู้ในด้านการศึกษา เช่นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเราใช้องค์ความรู้จากเพื่อนสมาชิกค่ายจากทั้ง 4 สถาบันที่เข้าร่วม ทั้งความรู้ความสามารถด้านภาษา เทคโนโลยี และโดยเฉพาะองค์ความรู้หรือเครื่องมือที่มีบทบาทต่อค่ายนี้เป็นอย่างมาก นั่นคือ ความรู้และทักษะทางด้านดนตรี เสมือนสื่อกลางที่เชื่อมระหว่างโลกของนักเรียนและคนในชุมชนที่นี่ ผ่านเสียงดนตรี และบทเพลงบรรเลงต่าง ๆ แต่สิ่งที่พิเศษและต่างออกไป นั่นคือในปีนี้ เสียงที่เคล้าคลอไปกับบรรยากาศบนดอยที่พวกเราคุ้นเคย กลับไม่ได้มีแต่เสียงเครื่องดนตรีสากลที่พวกเราได้จัดเตรียมไปอย่างเดียวนั่น แต่ครั้งนี้ ได้ถูกสอดประสานด้วยเสียงอันแผ่วเบา แต่กลับมีเสน่ห์และเรื่องราวความเป็นมาที่ยาวนาน สอดแทรกวัฒนธรรมอันลึกซึ้งที่ควรค่าแก่การศึกษา เรียนรู้ และทำความเข้าใจของเครื่องดนตรีพื้นถิ่นของชาวบ้าน อย่าง “เตหน่า” เข้ามาร่วมด้วย ดังรูปที่ 14

รูปที่ 14 เตหน่า เครื่องดนตรีชาวปกากะญอ

เครื่องดนตรี “เตหน่า” เป็นตัวแทนที่นิยามความหมายของหมู่บ้านแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี ด้วยลักษณะของความเรียบง่ายแต่หากพิจารณาให้ดีแล้วจะมีความละเอียดลึกซึ้ง และความมีเรื่องราว เบื้องหลังที่แฝงอยู่ภายในมากมาย และเครื่องดนตรีธรรมดา ๆ คล้ายพิณฝรั่ง (harp) ของชาวบ้านชิ้นนี้เอง ที่จะเปลี่ยนรูปแบบ นิยาม และความหมาย ของการจัดค่ายปีนี้ของเราให้ต่างจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง

เสียงดนตรีทำอะไรได้มากมาย มากกว่าที่เราจะจินตนาการได้ และครั้งนี้ เสียงดนตรี ได้พาเรา ไปสู่การลงไปถึงที่มาของชุมชน ผ่านเสียงดนตรีเหล่านี้ กลุ่มเด็กตัวน้อย และพี่ตัวโต พวกกัน ตะลอนไปในหมู่บ้าน ในวันแรกเราเก็บข้อมูล และลงพื้นที่เพื่อตามหาเสียงเพลงและเรื่องราว จากการ ที่เด็ก ๆ พาเดินเข้าไปในชุมชน ชุมชนที่ในปีที่ผ่านมา เราเป็นเพียงหนุ่มสาวแปลกหน้าจากในเมือง แต่ในปีนี้ สิ่งที่เราได้รับไม่ใช่เป็นการต้อนรับที่มีสายตาที่ทั้งเขินอายและระแวงระวังที่จะเชื้อเชิญเรา เข้าไปสู่อบ้านของทุกคนเหมือนแต่ก่อนอีกต่อไปแล้ว หากแต่ในครั้งนี้พวกเรากลับได้รับการเชื้อเชิญ เป็นอย่างดีจากพ่อเฒ่า แม่เฒ่าในชุมชน ให้เราได้เข้าไปสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ ที่พวกเค้าพร้อม ที่จะตอบทุกข้อสงสัยด้วยหัวใจที่อบอุ่น และใบหน้าที่ยิ้มแย้มไปด้วยรอยยิ้ม ในปีนี้เราตั้งใจจัดทำผลงาน หลังการทํากิจกรรมเป็นรูปแบบของสารคดีที่เป็นเรื่องราวที่ไม่ใช่มีแต่เพียง “เรา” เป็น “ผู้เล่า” จากมุมมองของคณะอาสาสมัครเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องราวจากประสบการณ์ตรงของ “พ่อเฒ่า แม่เฒ่า และทุกคนในชุมชน” ที่พร้อมใจ และยินดีที่จะ “เล่า” เรื่องราวอันน่าสนใจ ดังเช่น เพลงท้องถิ่น ที่บ่งบอกความเป็นมาของพวกเขาไปด้วยพร้อม ๆ กัน “การเล่า” ในครั้งนี้จึงไม่ใช่เป็นเพียง การเล่าเรื่องราวธรรมดาทั่วไป ที่มีผู้ถาม และมีผู้ตอบ แต่หากเป็นการระลึกถึงความทรงจำในวันเก่า ตั้งแต่ เริ่มก่อตั้งชุมชนในสมัยก่อน ตั้งแต่ที่พวกเขายังเป็นเด็ก ในวันที่ความทรงจำดี ๆ ของพวกเขาเกิดขึ้น มากมาย และเราในฐานะผู้ฟังก็มานาเรียงร้อยรังสรรค์ออกเป็นเรื่องราวอันน่าประทับใจ คงไว้ซึ่งประวัติ ความเป็นมาอันยาวนานของหมู่บ้าน และเกิดเป็นผลงานการแสดงที่จะเป็นดั่งอัลบั้มภาพ แห่งความทรงจำที่ฉายชัดอยู่ในหัวใจของทุกคนที่ได้รับชมตลอดไป

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม นำไปสู่การนำมาสังเคราะห์ รวบรวม การทำงานในวันที่สอง จึงเป็นการทำงานที่เรามีการแบ่งงานออกเป็นสองฝ่ายด้วยกัน นั่นคือ ฝ่ายแรกสำหรับจัดทำและเรียบ เรียงวิดีโอสารคดี และกลุ่มที่สอง นั่นคือ กลุ่มที่ทำหน้าที่ศึกษาเพลงชุมชนที่หลากหลาย เปี่ยมไปด้วย เรื่องราวที่แฝงอยู่ภายใน ทั้งเรื่องของความรักวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อนำมาถ่ายทอดสู่นักเรียน และคนในชุมชน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. การทำการศึกษาเนื้อเพลงที่ได้มาพร้อมกับการสัมภาษณ์พ่อเฒ่าแม่เฒ่าในชุมชนในวันก่อนหน้า
2. การถอดความ ถอดภาษา รวมถึงสอบถามเรื่องราวจากน้อง ๆ นักเรียนเพื่อให้เห็นภาพรวม ของเนื้อหาในบทเพลง
3. การเรียบเรียงนำดนตรีที่เป็นเครื่องมือสำคัญของพวกเราชาวค่าย สอดประสานลงไปในบทเพลง และนำมาถ่ายทอดกับนักเรียนและรังสรรค์ทำเดิน จนเกิดเป็นการแสดงสุดสร้างสรรค์ และน่าประทับใจ

ข้อสังเกตที่เราได้รับในครั้งนี้อย่างแตกต่างไปจากเดิม นอกจากที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจเรามากขึ้น แล้วนั้น ตัวนักเรียนเองก็มีการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ และการถ่ายทอดสารออกมาได้ดีไม่แพ้กัน เนื้อเพลงที่แปลกใหม่ ประกอบกับท่าเต้น ที่ออกแบบมาให้เข้ากับจังหวะของดนตรีนั้น นักเรียนทั้งร้อง และแสดงออกมาได้อย่างสวยงาม พร้อมเพรียง ในเวลาอันรวดเร็ว พร้อมกับความสนุก แสดงให้เห็นถึงนิมิตหมายอันดี และเป็นความภาคภูมิใจของพวกเราเป็นอย่างมาก ที่ได้เห็นน้อง ๆ มีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น อย่างเห็นได้ชัดว่ากิจกรรมที่คณะอาสาสมัครได้ลงแรงกายและใจทำงานอย่างต่อเนื่องมากกว่า สามปีแล้วนั้น ไม่ได้เป็นการสูญเสียประโยชน์ไปโดยเปล่าแต่อย่างใด ภาพความน่ารักเป็นกำลังใจอันดี ที่ทำให้เราไม่เคยเกิดความท้อถอยในการทำงาน และอยากที่จะสานต่อโครงการนี้ ให้มีขึ้นต่อไป ในทุกปี และเกิดความยั่งยืนต่อเนื่องจากการร่วมกันพัฒนาชุมชนแม่ออกฮูแห่งนี้

บริเวณลานกว้างของโรงเรียน ถูกเติมเต็มด้วยเก้าอี้ และอุปกรณ์ที่ดูแลปลุกตา จัดเป็นทั้ง กลุ่มผู้ชม และกลุ่มการจัดแสดง บริเวณโดยรอบถูกตกแต่งด้วยภาพวาดผลงานของเด็กนักเรียน และแล้ว เวลาก็มาถึง วันที่พวกเราพร้อมร่างกายและใจ เพื่อให้ก่อเกิดการนำเสนอผลงานในคืนสุดท้าย ของกิจกรรมที่จะได้ออกมาเห็นเป็นที่ประจักษ์ให้กับคนในชุมชน

ครั้นดวงอาทิตย์เคลื่อนคล้อยลับลงไปกับภูเขารอบโรงเรียนแล้ว แสงไฟจากจอโปรเจคเตอร์จัด ฉายภาพความประทับใจในวันที่ผ่านมาของการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ ประมวลผลงานจากการทำกิจกรรมในวันที่ผ่านมา รวมถึงวิดีโอความในใจของผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ที่สะท้อนให้เห็นพลังของการทำงานเพื่อประชาสังคมของคณะอักษร - ศิลป์ ตามด้วยการแสดง จากพ่อเฒ่า แม่เฒ่า ที่จัดเตรียมเครื่องดนตรีพื้นบ้าน มารอทำการแสดงให้พวกเราารับชมเราฟังกัน อย่างคับคั่ง มาจากทั้งชุมชนบ้านแม่ออกฮูและชุมชนใกล้เคียง

การแสดงของเด็ก ๆ นักเรียน ที่ผ่านการฝึกซ้อมเป็นอย่างดี ภาพที่นักเรียนและคณะอาสาสมัคร อักษร - ศิลป์ ออกไปร่วมทำการแสดงนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ในฐานะครูและศิษย์ หรือผู้สอนหรือผู้เรียน แต่อย่างใด แต่คือความรักความผูกพัน คือพี่น้อง คือหัวใจที่แม้จะพบพานกันเพียงปีละหนึ่งครั้ง แต่ก็เชื่อมโยงและผูกพันกันได้เพียงเวลาไม่นาน

หากจะถามว่าความสำเร็จนั้นคืออะไร การทำตามที่ได้ฝึกซ้อมมาอย่างถูกต้องไม่มีผิดพลาด ใช่หรือไม่ การเป็นไปตามรูปแบบที่หวังไว้ทุกประการนั้นหรือเปล่า? ความสำเร็จของพวกเราในฐานะ ผู้ร่วมจัดค่ายนั้นคือ รอยยิ้มของทุกคนในที่แห่งนี้ต่างหาก ที่บอกเล่าเรื่องราวที่มากกว่าความสำเร็จ แต่คือความสุข ความรัก ความประทับใจ และความทรงจำ ณ ที่แห่งนี้

การดำเนินงานในปีนี นอกเหนือจากรูปแบบของการแสดงผลงานที่ต่างออกไปแล้ว การทำงาน ในเชิงกระบวนการของเราก็มีความแตกต่างออกไปด้วย ในปีนี้ มีการทำงานในรูปแบบของการมีระบบ

พี่เลี้ยง (Mentor) ในคณะอักษร - ศิลป์ และการสร้างผู้นำชุมชนรุ่นเยาว์ จากนักเรียนรุ่นพี่หรือศิษย์เก่าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 มาช่วยดำเนินกิจกรรมทำให้กิจกรรมครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จในการประสานงานกับชุมชนให้เป็นไปด้วยดี โดยการดำเนินกิจกรรมในระบบพี่เลี้ยงนี้ พบว่ามีความสำคัญ และเป็นแรงสนับสนุนหลักในปีนี้ได้ ทำให้น้อง ๆ รุ่นใหม่ได้ฝึกการทำงาน ในขณะที่เดียวกันก็มีรุ่นพี่ที่นับว่ามีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญจากการผ่านการทำงานในรูปแบบเดียวกันนี้มาก่อน เป็นผู้ช่วย คอยตรวจสอบ ตรวจสอบให้คำแนะนำ และสร้างความเข้าใจ อันดีแก่สมาชิกอาสาสมัครรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมาจากการแบ่งทรัพยากรบุคคลอย่างมีคุณภาพ อันส่งผลถึงประสิทธิภาพที่ดีของการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตาม ไม่มีงานใดที่จะประสบความสำเร็จราบรื่นตลอดทั้งการทำงาน อุปสรรคและปัญหานั้นเกิดขึ้นควบคู่กันเสมอ เช่นเดียวกันกับการทำงานครั้งนี้ ที่ถึงแม้ว่าค่ายจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา 3 ปี แต่พวกเราคณะผู้จัดทำได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ในทุกครั้ง ไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบงานปีก่อนหน้า จึงส่งผลให้มีการตัดสินใจหรือคิดผิดพลาดในบางครั้ง การระดมสมองและการประชุมวางแผนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและความหลากหลายในเนื้อหา และทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นับว่าเป็นสิ่งท้าทายสำหรับพวกเราในครั้งนี้ อนึ่งเพื่อให้การจัดค่ายนั้นมีความแตกต่างหลากหลายในเนื้อหา กิจกรรม แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการเกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อนักเรียน และคนในชุมชน

หมอกจางปรากฏให้เห็นขึ้นอีกครั้ง เพียงแต่ในเช้าวันนี้ ไม่ใช่บรรยากาศของความสดชื่นแปลกใหม่ ความตื่นเต้นในหัวใจของ ชุมชน นักเรียน และคณะอักษร - ศิลป์ เหมือนกับวันแรกอีกแล้ว เพราะวันนี้เป็นวันสุดท้าย ที่ทุกคนจะต้องกลับไปทำหน้าที่ของตนเอง เรา... คณะอักษร - ศิลป์ มีช่วงเวลาที่เราได้มีความทรงจำดี ๆ ร่วมกันในค่ายแห่งนี้ แม้ว่าจะเต็มไปด้วยรอยยิ้ม ความสนุกสนานมากเพียงใด เวลาที่ไม่สามารถหยุดไว้ดังใจที่ปรารถนา บรรยากาศและสภาพความประทับใจของเรื่องราวที่เราได้มาอยู่ร่วมกัน ณ ชุมชนบ้านแม่ออกอยู่แห่งนี้ให้ฉายชัดและกึกก้องอยู่ในหัวใจของพวกเราทุกคน

“แล้วเราจะได้พบกันอีกครั้ง เมื่อ ‘เวลา’ ที่เหมาะสมได้นำพาหัวใจของนักอาสา และทุกคนในชุมชนให้ได้มาพบกันอีกครั้ง”

“แล้วเราจะได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ครั้งต่อไป ร่วมกันอีกครั้ง”

“แล้วเราจะได้พบกัน อีกครั้ง...”

ด้วยรัก และหัวใจอาสา

การบริหารกิจกรรมของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

เบญจมาศ ไม้เกตุ²⁰, จิรายุส เถาธิโป²¹

ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ ความสนุกเพิ่มมากขึ้นเพราะพวกเรา และนักเรียน ที่เข้าร่วมได้ลงไปเรียนรู้ในชุมชนของพวกเขาเอง ทำให้พบกับวัฒนธรรม ภาษา บทเพลง รวมไปถึง สิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาอาจจะยังไม่เคยได้พบมาก่อน และแน่นอนว่าเป็นสัญญาณว่าจะเลือนหายไป ตามกาลเวลา คณณอักษร - ศิลป์ และนักเรียน รวมถึงคนในชุมชนได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ ผ่านกิจกรรม ดนตรี และผลงานศิลปะสร้างสรรค์ ตามความคิดโดยมิให้สูญเสียสาระสำคัญในการดำเนินงาน

นักเรียนยังคงน่ารักเหมือนเดิม หลายคนยังจดจำพวกเราได้ ส่วนน้อง ๆ ที่เรียนจบจากโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ไปแล้วก็ยังคงเข้าร่วมกิจกรรมกับพวกเราในฐานะผู้นำเยาวชนของชุมชน ให้มีบทบาทในการเป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น พร้อมกันกับสลับบทบาทของพวกเรามาเป็น ผู้ตามและผู้นำในบางครั้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ อาสาสมัครอักษร - ศิลป์ ทุกคน ที่เข้าร่วมค่ายก็ต่างต้องผลัดกันมาเป็นผู้นำกิจกรรมของค่าย ในการลงพื้นที่สำรวจชุมชนนั้นเราได้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยมีมีศุคุเทศก์ (นักเรียน) พาพวกเราไปเยี่ยมชม และศึกษาเรื่องราวที่เกิดขึ้น เริ่มแรกเราได้สอบถามวิถีชีวิตของพวกเขา อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่พวกเขาใช้เป็นประจำ สิ่งรอบตัวที่เขารู้จัก ประเพณีที่เกิดขึ้นในชุมชน และเริ่มวาดแผนที่ในชุมชนรวมไปถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่สำคัญที่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน ดังรูปที่ 15

กลุ่มที่ 1

ทำการศึกษาเรื่องศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และดนตรีที่อยู่ในชุมชน เราได้เรียนรู้ว่าวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นเป็นการผสมผสานกับวัฒนธรรมในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจเมื่อเราพบว่า บางบทเพลงที่พ่อเฒ่าแม่เฒ่าร้องนั้นเป็นภาษาโบราณ ซึ่งคนในรุ่นถัดมาคือพ่อแม่ของนักเรียน ก็ยังไม่เข้าใจความหมายมากนักเพราะถ้อยคำนั้นเป็นสำนวนที่ต้องถอดความหมายออกมาอีกทีหนึ่ง ซึ่งได้รับอิทธิพลทางด้านพิธีกรรมทางศาสนาจากทางฝั่งของประเทศเมียนมาร์ และประเพณีที่น่าสนใจ ที่เราได้นำมาถ่ายทอดต่อไปคือประเพณีแต่งงาน เดิมทีจะไม่มีการเล่นเครื่องดนตรีใด ๆ มีเพียงแค่ การขับร้องเดี่ยวและหมู่เท่านั้น

²⁰ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

²¹ พี่เลี้ยงค่ายอักษร - ศิลป์ บัณฑิตสถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

รูปที่ 15 ภาพการทำแผนที่ชุมชนโดยนักเรียน

รูปที่ 16 ภาพบรรยากาศการลงภาคสนามของกลุ่มที่ 1

รูปที่ 17 ภาพการดำเนินงานภาคสนามของกลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 2

กลุ่มที่สองได้ศึกษาสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และประวัติของพื้นบ้าน โดยในกลุ่มที่สองเราได้สอบถามประภพผู้ใหญ่บ้านเก่า ซึ่งทำให้เราได้รู้ และได้เจออะไรหลาย ๆ อย่าง ดังภาพการดำเนินงานในรูปที่ 18 - 20 ในเรื่องของเพลงพื้นบ้าน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เพลงพื้นบ้านของเขานั้นได้รับอิทธิพลมาจากลำพูนแล้วส่วนใหญ่จะได้ฟังจากการที่ไปงานประเพณี โดยพระจะเป็นคนเปิดให้ฟัง ทุก ๆ ปี ชาวปกาเกอะญอ จากบ้านแม่ออกฮูนี้ จะไปรวมตัวที่จังหวัดลำพูน ทุกปีเป็นประเพณีเพื่อเปลี่ยนยอดเจดีย์ โดยชาวบ้านเล่าว่าพิธีกรรม ส่วนใหญ่นั้นล้วนได้รับอิทธิพลมาจากประเทศเมียนมาร์

ทำให้งานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากความคิดของนักเรียนได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้จากในชุมชน รวมไปถึงการทำกิจกรรมร่วมกันกับพี่ ๆ ผ่านบทเพลงทั้งในภาษาไทย และในภาษาปะกาเกอญอ

รูปที่ 18 ภาพบรรยากาศการสัมภาษณ์วิถีชุมชน กลุ่มที่ 2

รูปที่ 19 ภาพบรรยากาศการสัมภาษณ์วิถีชุมชน กลุ่มที่ 2

รูปที่ 20 ภาพการดำเนินงานภาคสนามของกลุ่มที่ 2

ว่าด้วยครัว: การให้การสนับสนุน ทางด้านสวัสดิการ

พริยา คชเสถียร²²

ในส่วนของสวัสดิการในค่ายนี้ ยังคงไว้ซึ่งความอยู่ดีกินดีเหมือนทุกปีที่ผ่านมา อาหารการกิน ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ค่ายอักษร - ศิลป์เฟื่องน้อง ปีที่ 3 ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์แบบ

“กองทัพต้องเดินด้วยท้อง” เป็นคติที่ฝ่ายสวัสดิการยึดมั่นตลอด 5 วันในการทำค่าย ทุกคนที่มาค่ายนี้ ทั้งนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ รวมถึงนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬารัตนศาสตร์ 3 ต้องได้กินอาหารดี ๆ ต้องอิ่มท้องพร้อมกันกับอ้อมเอิบทั้งใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายของฝ่ายสวัสดิการ

ฝ่ายสวัสดิการของคณะอักษร - ศิลป์ มีหน้าที่ ต้องดูแลและเอาใจใส่ของคณะ ถึงแม้จะเป็นแค่เพียงรายละเอียดเล็กน้อย ใครไม่กินเนื้อสัตว์ ใครไม่กินผัก ใครไม่กินเผ็ด พวกเราจะทำพิเศษไว้ให้หมด เพราะอยากให้ทุกคนได้กินในสิ่งที่ชอบ ดังรูปที่ 21 จะได้มีแรงไปสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ ให้กับนักเรียนคนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การตื่นเช้ามากกว่าคนอื่น อาบน้ำซักกว่าคนอื่น หรือต้องกินข้าวซักกว่าคนอื่น แต่มันก็คุ้มมากเพราะความสุขทุกครั้งที่ได้เห็นทุกคนในค่ายทานอาหารกันอย่างมีความสุข เมื่อเวลามีคนเดินมาขอตกอาหารเพิ่ม และพร้อมกับเอ่ยปากชมว่าอาหารอร่อยมาก ความเหนื่อยของดิฉันทั้งหมดก็หายไปอย่างไม่น่าเชื่อ

ฝ่ายสวัสดิการ อาจจะทำให้เราไม่ได้ไปเจอและคลุกคลีกับนักเรียนในโรงเรียนนี้มากนัก แต่เราจะได้เห็นความน่ารักของน้อง ๆ ทุกพักกลางวัน ภาพที่ยังติดอยู่ในใจตลอดคือภาพที่พี่นักเรียน ป.5 และ ป.6 ช่วยกันถือชามก๋วยเตี๋ยวมาเติมน้ำซุปร้อน ไปเรียงวางที่โต๊ะให้น้องนักเรียนซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ภาพที่แสนน่ารักของนักเรียนโรงเรียนนี้ที่ดูแลซึ่งกันและกันเด็กนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่นี้จะมีความรับผิดชอบคอยเป็นห่วงและดูแลน้องเล็กเสมอ บรรยากาศอันแสนอบอุ่นนี้มันทำให้เรายิ้มออกมาแบบไม่รู้ตัว

5 วันในค่ายอักษร - ศิลป์ มันผ่านไปไวจนสงสัยว่า เวลาที่นี้เดินไวกว่าเวลาที่กรุงเทพ ๆ หรือเปล่านะ เวลาแห่งความสุขมันจะผ่านไปไวเสมอจริง ๆ คิดถึงห้องครัวที่มีหมอกลอยมาทักทายในทุกเช้าเหลือเกิน

รูปที่ 21 อาหารกลางวันที่ได้รับความนิยมสูง “ผัดมาม่า”

²² นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง #3 Music for Society Ensemble

กรวิชญ์ อนุตการคุณ²³, กฤตยา หล่อปียานนท์²⁴

ดนตรีในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายคือการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชนในแง่มุมที่ลึกซึ้ง และมีจุดประสงค์ในการทำงานที่ชัดเจนมากขึ้น ในด้านการทำงานดนตรีเองก็ต้องใส่ใจในรายละเอียดมากขึ้น และไม่ทำให้สูญเสียสาระสำคัญของตัวบทดนตรีเดิม โดยมีสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสร้างสรรค์งานดนตรีให้ยังคงมีชีวิตซึ่งมีความหมายทั้งดังามดังเห็นได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามจากบทเพลงขับร้องจนถึงการแสดงในค่ำคืนการนำเสนอผลงาน

วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 มีโจทย์ที่ต้องทำการบ้านมากขึ้นในด้านของรายละเอียดและความละเอียดอ่อนในวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งในบางครั้ง ถึงแม้ว่าเรามีประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนบ้านแม่ออกฮูมาบ้างแล้ว ก็ต้องคำนึงถึงข้อผิดพลาดได้ ยกตัวอย่างเช่น การผิวปากตอนกลางคืนเพื่อเป็นเสียงนกในช่วงของการนำเสนอผลงานค่ายอักษร - ศิลป์ ในค่ำคืนสุดท้ายว่าเป็นสิ่งที่คนในชุมชนถือเป็นเรื่องที่ไม่เป็นมงคล อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งที่ทางคณะต้องให้ความสำคัญในรายละเอียด รวมถึงความเชื่อของชุมชนด้วย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเคารพและความเข้าใจในชุมชนวัฒนธรรมที่แตกต่างได้

วงดนตรีเฉพาะกิจนี้ไม่เหมือนการเรียนรวมวงแชมเบอร์ (chamber) ในสถาบันการศึกษาที่มีวิจิตรเท่านั้น แต่วงดนตรีค่ายอักษร - ศิลป์ มีจุดประสงค์ที่สำคัญมากประการหนึ่งคือ การถ่ายทอดความรู้สึก และสำนึกในวัฒนธรรมพื้นที่คณะอักษร - ศิลป์ ได้ศึกษาร่วมกันไปพร้อมกับคนชุมชนครูและนักเรียนในโรงเรียนจากเนื้อร้องที่มีความหมายที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันโดยมีดนตรีเป็นสะพานในการสร้างความตระหนักรู้ต่อชุมชน

การเรียบเรียงบทเพลงในลักษณะของการใช้มุขปาฐะ (oral tradition) ที่เริ่มจากการจดบันทึกโน้ตที่ศึกษาร่วมกันกับชุมชนเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรมภาคสนาม การทำงานดนตรีของค่ายอักษร - ศิลป์ ในครั้งนี้ว่าเป็นการเรียนรู้ เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา เรียนรู้ที่จะผิดพลาด และเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ การทำงานร่วมกับอาสาสมัครนิสิตนักศึกษาที่มีทักษะเฉพาะอื่น ๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกันของความเป็นอาสาสมัคร (volunteerism)

การแสดงในคืนสุดท้าย เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยกิจกรรมนำเสนอเรื่องราวผ่านการประมวลภาพ วิดีโอสารคดีที่บันทึกในระหว่างการทำงาน กิจกรรมการแสดงของพ่อเฒ่าแม่เฒ่าที่สลับกันออกมาบรรเลงในความทรงจำ ดังรูปที่ 22 และการแสดงของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา-ธรรมศาสตร์ 3 ผู้ชมซึ่งได้แก่คนในชุมชนบ้านแม่ออกฮู รวมทั้งผู้ชมจากชุมชนอื่น ๆ มาเข้าร่วมรับชมและรับฟัง ทำให้บรรยากาศในการแสดงมีอรรถรสและสั่นมากเกินกว่าปีที่ผ่านมาและสอง

²³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

²⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา

รูปที่ 22 การแสดงดนตรีของแม่เฒ่าที่มีลีล่าน่าดึงดูดสายตา

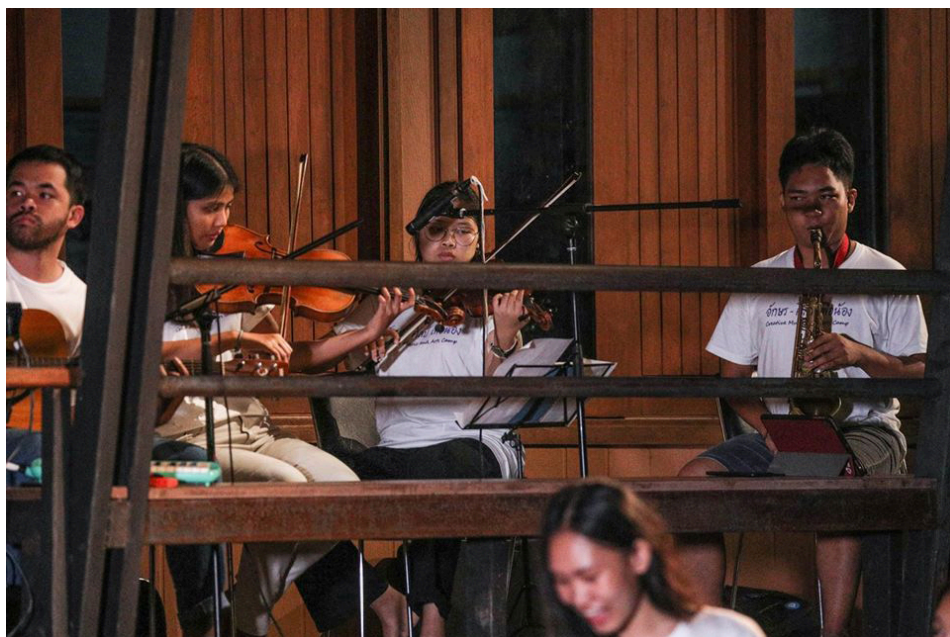
ในส่วนของวงดนตรีอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 นี้ จากการทำงาน พบว่า อาสาสมัครนิสิตนักศึกษาจากทุกสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ปรับเปลี่ยนความเห็น เพื่อให้เกิดประโยชน์เมื่อเทียบกับสิ่งที่ผู้ร่วมค่ายทุก ๆ คนได้ทำร่วมกันและได้รับจากกันและกัน เห็นได้จากกิจกรรมได้มีลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน โรงเรียน และคณะอักษร - ศิลป์ ที่แสดงให้เห็นถึงการศึกษาชุมชนร่วมกันตั้งแต่การได้ฟังการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้เฒ่าที่นี่และได้รับรู้ถึงกลิ่นอายและบรรยากาศซึ่งเราไม่สามารถรับรู้ถึงกลิ่นอายเหล่านั้นจากการอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว ซึ่งบทเพลงต่าง ๆ ที่เราได้ใช้ก็ได้รับการถ่ายทอดจากการฟังเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ความเปลี่ยนแปลงก็แสดงให้เห็นว่าดนตรีที่เราได้รับมามีชีวิตอยู่และจะยังไม่เลือนหายไป

จากการทำงานร่วมกันในปีนี้จบจนการสร้างสรรคผลงานของทุก ๆ คนในคืนสุดท้าย ดังรูปที่ 23 และได้กลับมาคิดในหลาย ๆ แง่มุมมองที่จะทำให้ชุมชนและสังคมในประเทศเรานิ่งงอกงามขึ้นจากภายในใจ การเรียนรู้ที่จะฟังซึ่งกันและกันพบมากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงความเข้าใจของทุกฝ่ายอย่างชัดเจน และแน่นอนว่าเสมือนกับการบรรเลงดนตรีที่ต้องฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้ดนตรีที่บรรเลงออกมาด้วยกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แสดงถึงการออกจากการให้ความหมายของบทเพลงที่เป็นเอกภาพ (unity) และเมื่อมนุษย์รับฟังซึ่งกันและกันแล้ว จะก่อประโยชน์มากขึ้นจากความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้แล้วบทบาทหน้าที่ของตัวเองแล้วก็ต้องรู้ว่าทำอะไรต่อไปนำไปสู่การคิดแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

ปัญหาที่เราพบเจอบ้างก็มีทั้งเรื่องที่เราคาดเดาไม่ได้ ดังเช่น ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน โดยมีทางออกเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้คือการพูดคุยหาทางออกของปัญหา หรือบางครั้งก็ต้องใช้ปฏิภาณ (improvise) เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วย เช่นเดียวกับการใช้คิดปฏิภาณในดนตรี คือการใช้ความสามารถในการทำให้ดนตรีที่บรรเลงร่วมกันอยู่นั้นยังคงเอกภาพที่เกิดความสมดุลย์

ในมุมมองของการทำงานในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึง การแบ่งปันประสบการณ์ของทักษะที่หลากหลายของอาสาสมัครที่เกิดการเรียนรู้จากผู้อื่น ประสบการณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เราได้รับ ถ้อยทีถ้อยอาศัยในการดำเนินงานที่เกิดความสนุกสนาน เสี่ยงหัวเราะที่เรามีส่วนร่วมกัน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันพบได้ทุกขณะในการดำเนินกิจกรรมทุกช่วงเวลา

แม้ว่างานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา... หัวใจเวลาสั้น ๆ ที่หวังใจว่าจะได้ร่วมบรรเลงดนตรีที่มีชีวิตด้วยกันอีก

รูปที่ 23 กลุ่มวงดนตรีชาวคณะ ร่วมบรรเลงประกอบการแสดง
ในคืนสุดท้าย

ปรากฏการณ์ “จับมือมัน” เรียนรู้เขา เขาเรียนรู้เรา

พงษ์เทพ จิตดวงเปรม²⁵

การเดินทางพร้อมเสียงดนตรี ศิลปะ และภาษากับผองเพื่อนจากต่างสถาบันอุดมศึกษา ในปีที 3 เพื่อสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ต่อยอด และเพิ่มพูนจินตนาการของเยาวชน โดยที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้เยาวชนในพื้นที่ได้เข้าใจกระบวนการ และฝึกฝนความเป็นผู้นำกิจกรรมมากขึ้นกว่า ครั้งก่อน ในขณะเดียวกันนิสิตนักศึกษาจากทั้งสี่มหาวิทยาลัยได้ตั้งตนเองออกจากสังคมเมือง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปกับเยาวชนในพื้นที่

ความท้าทายในการเดินทางเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของคน และเรียนรู้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนยังคงท้าทายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกิจกรรมทางดนตรี และศิลปะที่ต้องเรียนรู้ ระหว่างกัน ทั้งฝ่ายของอาสาสมัครอักษร - ศิลป์ และฝ่ายเยาวชนในพื้นที่ ดังนั้นความเชื่อมั่นในการพัฒนา ของเยาวชน และชาวค่าย เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสิ่งผลักดันให้เกิดความท้าทายในการสร้างสรรค์ผลงาน การเรียนรู้การใช้ชีวิต และการพัฒนาตนเองอย่างไว้ชีวิตจำกัด

การทำงานร่วมกันจากเพื่อนต่างสถาบันอุดมศึกษานี้ เปรียบเสมือนแบบจำลองของการทำงาน ในอนาคตเมื่อนิสิตนักศึกษาต้องออกไปเผชิญโลกภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีคนหลากหลาย ทางความคิด ดังนั้นการจัดการอารมณ์ การจัดการความคิด แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่เกิดขึ้นในค่าย จึงเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการทำงานอยู่เสมอ

การกระตุ้นการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ชุมชนมีอะไรบางอย่างอยู่ในวิถีชีวิตจนบางครั้ง ตนเองนั้นรู้สึกเคยชิน และคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นอาจถูกมองข้ามไป เช่น เครื่องดนตรี บทเพลงพื้นบ้าน การทอผ้า การเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจถูกกลืนเลือนในสังคม และถูกกระแสทุนนิยม เข้ามาบดบังวิถีชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ และมีความเรียบง่าย

การทำงานของคณะอักษร - ศิลป์ จึงมีเป้าหมายในการเรียนรู้ชุมชน ทำความเข้าใจวิถีชีวิต โดยมีการทำกิจกรรมดนตรีและศิลปะ เพื่อให้ทั้งเยาวชน และชาวค่ายได้รู้จักตัวเอง ฝึกฝนการเป็น ผู้นำ-ผู้ตาม ในขณะเดียวกันได้รับองค์ความรู้จากชุมชนผ่านกระบวนการที่สร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ชุมชนมากขึ้น ดังที่ปรากฏในการแสดงเมื่อมีพ่อเฒ่าแม่เฒ่าเดินทางมาขับขานบรรเลงดนตรี ของเขาให้เยาวชนและชาวค่ายได้รับฟังทั้งในการเก็บข้อมูลภาคสนามและการนำเสนอผลงาน การดำเนินงานในคืนสุดท้าย ดังตาราง ที่ 1

²⁵ อาจารย์พิเศษ ราชบัณฑิตเพื่อประชาสังคม สำนักวิชาดุริยางคศาสตร์ สถาบันดนตรีกลาณวัฒนา, นักดนตรีสร้างสรรค์เพื่อประชาสังคม

นอกจากนี้ กิจกรรมในข้างต้นยังได้รับความสนใจจากหมู่บ้านอื่นบริเวณโดยรอบ การแสดงดนตรี ศิลปะ และละครเปรียบเสมือนเป็นการสร้างผลงานที่ทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้ผลงานนั้น ออกมาอย่างมีคุณภาพที่สุดเท่าที่เวลาอันจำกัด ดังแนวความคิดการมีส่วนร่วมทางสังคมก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นมากขึ้น (Cohen and Uphoff, 1977)

“จับมือมัน” เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ นานา จากการเรียนรู้ตนเอง เพื่อเข้าใจผู้อื่น เรียนรู้ผู้อื่นเพื่อเข้าใจตนเองมากขึ้น จะก่อให้เกิดปรากฏการณ์จับมือมันที่ยังคงมีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องและสร้างกลุ่มอาสาสมัครที่มีความเข้มแข็งในทางความคิด อีกทั้งยังพร้อมที่จะสร้างสังคม ให้น่าอยู่มากขึ้น

การดำเนินงานปีที่ 1	การดำเนินงานปีที่ 2	การดำเนินงานปีที่ 3
มธ. ผู้นำ ปรับปรุงห้องสมุด	มธ. / มจร. / สกว.ออกภาคสนามร่วมกัน ร่วมเรียนรู้ชุมชน พัฒนาสู่กิจกรรมดนตรี และศิลปะสร้างสรรค์ในลักษณะ ละครชุมชน	จุฬา / มธ. / มจร. / สกว. ออกภาคสนาม ร่วมกันร่วมเรียนรู้ชุมชน พัฒนาสู่ กิจกรรมดนตรีและศิลปะสร้างสรรค์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะสารคดี และพัฒนาผู้นำเยาวชนท้องถิ่น
มจร. ผู้นำด้าน ศิลปะสร้างสรรค์		
สกว. ผู้นำด้าน กิจกรรมดนตรี		

ตารางที่ 1 การดำเนินงานของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - 3

“จับมือมัน” เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ นานา
จากกรรเรียนรู้นตนเองเพื่อเข้าใจผู้อื่น เรียนรู้ผู้อื่นเพื่อเข้าใจตนเองมากขึ้น

ระก่อโน้เกิดปฏกฏการณจับมือมันที่จ้ง ดงพ้การพ้ทนาอ่วงอ่วงเน้จ
และสร้างกลุ่มอาสาสมัครที่ม่ ความเข้มแข็งในทาง ความ ดิด
จักท้งจ้งพ้จวนที่จ้สร้างส้ง ดมโน้นน่วอยู่มกขึ้น

บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

ศักดิ์ระพี รักตประจิต²⁶

การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ได้ถูก กำกับ ติดตาม และประเมินผลมาโดยตลอดอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกมิติ บนพื้นฐานของการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานค่ายตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสะท้อนให้ผู้ดำเนินงานค่ายทราบถึงวิธีการ และกระบวนการสำคัญต่าง ๆ ของการดำเนินงานที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเหมาะสมต่อไป

หลักการ วิธีการ และแนวคิดในการทำงานร่วมกับชุมชนเชิงสร้างสรรค์ และการสื่อสารในรูปแบบของการทำงานข้ามวัฒนธรรม ของค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 1 - ปีที่ 3 ได้ถูกทดลองประเมินผล และพัฒนาต่อยอดกระบวนการและองค์ความรู้ของแต่ละกิจกรรม เพื่อขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดกระบวนการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

จากการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 3 คณะดำเนินงานได้ทำการประเมินผลการบริหารจัดการค่ายจากผู้เข้าร่วมค่ายจากแบบสอบถามการประเมินผลกิจกรรมโครงการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 จำนวน 30 ท่าน ประกอบไปด้วย คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต และนักศึกษาอาสาสมัครค่าย จากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ ในด้านต่าง ๆ

การประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ โดยคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านอาสาสมัคร ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านสภาพแวดล้อม ตามตารางที่ 2

ประเด็นการประเมินการบริหารจัดการ อักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านปัจจัย	4.43	0.58	ระดับมากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อม	4.62	0.52	ระดับมาก
ด้านกระบวนการ	4.73	0.42	ระดับมากที่สุด
ด้านอาสาสมัคร (คณะจิตอาสา)	4.66	0.49	ระดับมากที่สุด
รวม	4.63	0.49	ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

²⁶ นักวิจัยประจำสถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ พบว่า ภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49) ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด

โดยประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประเด็นด้านกระบวนการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42) ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นย่อยในการประเมิน ได้แก่ การศึกษาสภาพและการพัฒนา การกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา การศึกษาความต้องการของชุมชน การวางแผนดำเนินงานค่าย การปฏิบัติงานตามแผนงาน และหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ การดำเนินงานตามขั้นตอน การกำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์และพัฒนากิจกรรมดำเนินงาน เป็นต้น

ประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเด็นด้านปัจจัย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นย่อยในการประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสมของบุคลากรที่ร่วมการดำเนินงานค่าย และกลุ่มชุมชน งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์ และอาคาร สถานที่ที่ดำเนินงานค่าย

นอกจากนี้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 ดังนี้

ข้อเด่นของค่าย เป็นการจัดดำเนินงานค่ายภายใต้ความร่วมมือของสถาบันการศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านให้คำแนะนำ ปลุกฝังกลุ่มอาสาสมัครให้สามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของการเป็นอาสาสมัคร ทั้งยังส่งเสริมคุณลักษณะทางด้านจริยธรรม พัฒนาทักษะทางสังคม และความคิดในเชิงวิชาการอย่างเหมาะสม

ข้อด้อยของค่าย การดำเนินงานค่ายกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่หลากหลาย แตกต่างกันในแต่ละด้าน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ หรือกิจกรรมอาจไม่สอดคล้องเหมาะสมกับระยะเวลาการจัดค่าย ทำให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในค่ายส่งผลให้ผู้เข้าร่วมค่าย และชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับการเรียนรู้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนได้ ประกอบกับ พื้นฐานทางภาษาที่แตกต่างกันของผู้ดำเนินงานค่าย และชุมชนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การพัฒนาค่าย เป็นการพัฒนาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในอนาคตของค่ายอักษร - ศิลป์ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาดังแต่การสร้างความร่วมมือ และแนวคิดที่มุ่งพัฒนาชุมชน การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจนเพื่อเตรียมความพร้อมผู้ดำเนินงาน และอาสาสมัคร

ให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้และศาสตร์เฉพาะทางของตน เพื่อการพัฒนาชุมชนโดยไม่ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ การประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ประเมินผลในส่วนของการบริหารจัดการค่ายในประเด็นที่แตกต่างจากกลุ่มคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ในประเด็นต่าง ๆ ตามตารางที่ 3

ประเด็นการประเมินการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1) จากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ฯ สามารถพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ	4.11	0.96	ระดับมาก
2) ระยะเวลาในการทำกิจกรรมโครงการ ฯ มีความเหมาะสม	3.72	0.89	ระดับมาก
3) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ ฯ	3.39	0.98	ระดับมาก
4) รูปแบบการจัดกิจกรรมภายในค่าย	3.72	1.18	ระดับมาก
5) การประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ	4.06	1.35	ระดับมาก
6) ความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการจัดโครงการ ฯ	4.00	0.91	ระดับมาก
รวม	3.83	1.05	ระดับมาก

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจการบริหารจัดการค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3 โดยกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย พบว่า ภาพรวมของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05) โดยประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ฯ สามารถพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96) และประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ ฯ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98) ของผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมด

นอกจากนี้ กลุ่มนิสิต นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัครค่าย ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ ดังนี้

ข้อเด่นของค่าย เป็นการดำเนินการที่มุ่งนำทักษะ ความรู้ความสามารถ ของนิสิตนักศึกษา ที่มีอยู่มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ที่สะท้อนให้ผู้เข้าร่วมค่ายได้รับ ประสบการณ์ที่หลากหลายจากต่างสถาบัน ต่างวิถีชีวิต และต่างชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชน ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชุมชนให้ได้รับการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสุขภาพจิต สุขภาพ ภาย การใช้ชีวิต และการเข้าร่วมสังคมและชุมชนต่อไป

ข้อด้อยของค่าย ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมค่อนข้างสั้น ซึ่งอาจมีผลต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนงานค่ายที่ได้กำหนดไว้ ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในระยะยาว อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิด วิธีการ และกระบวนการที่ถ่ายทอด ให้แก่เยาวชนและชุมชนได้นำไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาค่าย มุ่งประชาสัมพันธ์และผลักดันให้สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่กิจกรรมค่ายที่ใช้กิจกรรมดนตรีเป็นแนวทางสำคัญ และมุ่งพัฒนาเยาวชนในชุมชนมีบทบาทมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้นำและสร้าง ความตระหนักรู้ในด้านต่าง ๆ ต่อชุมชนของตนเองมากขึ้น โดยผู้เข้าร่วมค่ายอาจศึกษา เข้าร่วม และจัดค่ายในช่วงเทศกาลพื้นเมือง เพื่อศึกษาชุมชนจากวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรง ทำให้ชุมชน มีบทบาทเป็นผู้นำโดยตรง

คณะดำเนินงานได้ติดตาม ประเมินผล และพัฒนารูปแบบการประเมินให้ส่วนต่าง ๆ จากการดำเนินการจัดค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ในปีที่ 1 - ปีที่ 3 มาโดยตลอด เพื่อสะท้อนข้อมูล ในเชิงลึกสำหรับการต่อยอดกระบวนการ และองค์ความรู้ของกิจกรรมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้นโยบายการดำเนินงานค่ายอักษร - ศิลป์

บรรณานุกรม

- พ่อหลวงบูตึง เวียงเซิดคักดี ผู้ใหญ่บ้าน ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก. (24-26 ตุลาคม 2562). สัมภาษณ์.
- พ่อเผ่าภานุ และแม่เผ่าช่วยพอ เวียงเซิดคักดี ชาวบ้าน ต. แม่หละ อ. ท่าสองยาง จ. ตาก. (24 ตุลาคม 2562). สัมภาษณ์.
- พงษ์เทพ จิตดวงเปรม (บรรณาธิการ). (2561). **ปรากฏการณ์จับมือมัน: แตกต่างแต่ตรงจริง. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 93-95**
- ยูวัล โนอาห์ แฮรารี. (2561). **เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ: Sapiens A Brief History of Humankind. พิมพ์ครั้งแรก. (นำชัย ชีววิวรรธน์, แปล) ยิปซี.**
- รัศมี ชูทรงเดช. (11 ตุลาคม 2562). **ข้อเสนอแนะทางมานุษยวิทยาในการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3. (ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ ผู้สัมภาษณ์) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. กรุงเทพฯ ฯ**
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552). **วิสัยทัศน์ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ ฯ: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- ศักดิ์ระพี รักตประจิต และศุภพร สุวรรณภักดี. **บทวิเคราะห์ ภาพสะท้อนในการจัดค่ายอักษร - ศิลป์. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 105**
- ศุภพร สุวรรณภักดี. (2561). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 กิจกรรมดนตรีและศิลปะแบบ (คน) มีส่วนร่วมสู่ความเข้าใจ (คน) ในชุมชน. ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 39**
- ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ. (2561). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ ฯ: หิณ หยาง.**
- ศุภพร สุวรรณภักดี และคณะ. (2562). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 2 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จุฬา - ธรรมศาสตร์ 3 ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

สาโรจน์ ยอดยิ่ง, เขียนไขและวานิช. (2562). **แก๊มน้องนางนั้นแดงกว่าใคร**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562, เว็บไซต์: <https://www.youtube.com/watch?v=ykRGStsDNgQ>

สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา. (2017). **ค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง**. (พงศธร ศรีวิเศษ ปรับปรุง) เว็บไซต์: www.pgvim.ac.th/aksornsilpa.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). **การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์: วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

อานันท์ นาคคง, ศิลปินศิลปาธร. (27 สิงหาคม 2562). **แนวทางในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมค่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง ปีที่ 3**. (ศุภพร สุวรรณภักดี ผู้สัมภาษณ์) สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ

Cohen, J. &. (1977). **Rural Development Participation in Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation**, Rural Development Committee Center for International Studies. New York: Cornell University Press.

Harari, Y. N. (2561). **เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ : Sapiens A Brief History of Humankind (พิมพ์ครั้งแรก ed.)**. (น. ชีววิวรรณ, Trans.) ยิปซี.

Kisliuk, M. (2008). **(Un)doing Fieldwork Sharing Songs, Sharing Lives. Shadows in the Field: New perspectives for fieldwork in ethnomusicology**. Oxford University Press.

Polyani, Michael. (2009). **The Perceptual Context. Intercultural Communication: A contextual approach**. 4th ed. SAGE. Page 155

ค่ายอบรม-ศิลปเพื่อน้อง
ครั้งที่

รายชื่อคณะกรรมการโครงการอักษร - ศิลป์

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.คุณหญิงสุมณฑา กีระนันท์	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์	ที่ปรึกษา
คุณหญิงวรรณภา สิริวัฒนภักดี	ที่ปรึกษา
คุณพิชัย ชุนทวิชิต	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล	ที่ปรึกษา
อาจารย์ ดร.วีระพันธ์ ชินวัตร	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทัย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุติพร เกษโกวิท	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ เกศินี วิฑูรชาติ	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วีรยา ฉิมอ้อย	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ สิงห์ปรีชา	ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ พรชัย ตระกูลวรานนท์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัศววิรุฬหการ	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อดุลยฤทธิกุล	รองประธาน
คุณดารณี วัฒนเวคิน	รองประธาน
คุณจันทรรักษ์ ศิริตัน	รองประธาน
ศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธ์ เหลืองทองคำ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ เพ็ญพิมล เปรมาสวัสดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรค์วัฒน์ ประดิษฐ์พงษ์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อัจฉราวรรณ จุฑารัตน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อโณทัย นิติน	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ยุพิน โกศลวิทย์กุล	กรรมการ
คุณเยาวภา พัทธโนทัย	กรรมการ
คุณสวลี ศิริผล	กรรมการ
คุณพนิตดา อริยะวิชา	กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บำรุงสุข	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญจิรา ถึงสุข	กรรมการ
คุณกัญญาณี บุญสาธร	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี ดิลกวนิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณสุปรียา ลูติดานนท์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คุณกฤติญา เรืองเวช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายอักษร - ศิลป เพื่อน้อง ปีที่ 3

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวเสาวลักษณ์ อนุยุทธพงศ์
นางสาวณิชชาภัสร์ จันธิดา
นางสาวภาวิดาชญาณ์ ใจอ่อนน้อม
นางสาวกัญญาภัก ดวงธนนันท์
นางสาวณณกร ถาวรประชา
นางสาวนิฤมล ช่างจักรดี
นางสาวอรจิรา จวบความสุข
นางสาวณัฐนันท์ มะลิเถา
นางสาวกมลชนก งามสม

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผศ.พรทิพย์ เฉิดจินนภา
ผศ.อำนาจ ปักษาสุข
อ.ดร.อนุชิต ตุ่มณีจินดา
อ.อนุรักษ์ อยู่วัง
นายวิสันต์ ชำทิพย์พาทย์
นางสาวเสาวธาร์ เข้มทองคำ
นางสาวฐิตาภรณ์ บุญอุ้มชู
นางสาวมานิกา คำแก้ว
นางสาวชนิกานต์ ตาแก้ว
นางสาวจิรกัญญา เทพมณี
นายธนโชติ สุทนต์
นางสาวณัชชา บัวกลิ่น
นางสาวพีรยา คชเสถียร
นายนรากร ปัญญารูดี
นางสาวแพร สันโดษ
นายวศิน หาญทวีวงศ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี

นายณัฐนาวุฒิ สุขดี

สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา

อ.ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

อ.ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

อ.ดร.พงษ์เทพ จิตดวงเปรม

นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์

นายพงศธร ศรีวิเศษ

นายศักดิ์ระพี รักตประจิต

นางสาวณัฐมล จงประกิจพงษ์

นายสิริวิชัย ธารไพฑูรย์

นางสาวกฤตยา หล่อปยานนท์

นายกรวิชัย อนุตการุณ

นายเอื้ออังกูร หนูรักษ์

นายนิติรชน จันทร์ศิริ

นางสาวณมาศ แก้วบัวดี

นายธรรณ ทักษิณวรจาร

นายจิรายุส เถาธิโป

นางสาวเบญจมาศ ไม้เกตุ

รายนามที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พนินนิติศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์ อุดลยฤทธิกุล

รองศาสตราจารย์ยุพิน โกศลฐิติยกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์

อาจารย์ ดร.คมสัน ดิลกคุณานันท์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ศุภพร สุวรรณภักดี

กองบรรณาธิการ

นายสิริวิชญ์ ธารไพฑูรย์

นายศักดิ์ระพี รัตประจิด

นางสาวณัฐมล จงประกิจพงศ์

นางสาวณมามาศ แก้วบัวดี

ภาพถ่าย / วิดีทัศน์

นายธัชวงศ์ ศิริสวัสดิ์

ท่านสามารถรับชมเว็บไซต์
และการนำเสนอผลงาน
ถ่ายอักษร - ศิลป์ เพื่อน้อง
ได้ที่

www.pgvm.ac.th/aksornsilpa

สถาบันดนตรีราชยาภิวัฒนา
PRINCESS GALYANI VADHANA
INSTITUTE OF MUSIC

" ...เราจับมือมั่น ร่วมสร้างฝันอันยิ่งใหญ่
หลอมรวมดวงใจ เป็นหนึ่งเดียวกัน "